

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Mateu

Tatá vi'i Jesucristu
(Lc. 3:23-38)

¹ Xu'u é Mateú u ne, i'a kaka'án u iña táta vi'i Jesucristu, i'xá ika Dāvii, i'xá ika Ābraan.

² Xíō i'xá Ābraan é nani Īsaa; xíō i'xá Isaa é nani Jācoo; xíō i'xá Jacoo é nani Jūdaa; xíō ení ña di.

³ Xíō i'xá Judaa é nanī Fare ní Zara (di'i ñā ne, Tamaa nani ña); xíō i'xá Fare é nani Ēruun; xíō i'xá Ēruun é nani Āraan;

⁴ xíō i'xá Araan é nani Aminādaa; xíō i'xá Aminadaa é nani Nāsuun; xíō i'xá Nasuun é nani Sālmun;

⁵ xíō i'xá Salmun é nanī Boó (di'i ñā né, Raa nani ña); xíō i'xá Boo é nani Ōbeé (di'i ñā né, Ruu nani ña); xíō i'xá Obee é nani Isāii;

⁶ xíō i'xá Isaii é nani Dāvii, ña e kúvi rei. Ēni vi'i rei Davií san ni ñadī'i kíí, ñadī'í Uriá, ne, xíō i'xá ña é nani Salāmun.

⁷ Xíō i'xá Salamun é nani Robōaan; xíō i'xá Roboan é nani Ābia; xíō i'xá Abia é nanī Asa;

⁸ xíō i'xá Asa é nani Josāfaa; xíō i'xá Josafaa é nani Jōraan; xíō i'xá Joraan é nani Ūzia;

⁹ xíō i'xá Uzia é nani Jōtaan; xíō i'xá Jotaan é nani Ācaa; xíō i'xá Acaa é nani Ezēquia;

¹⁰ xíō i'xá Ezequia é nani Manāsee; xíō i'xá Manasee é nani Āmuun; xíō i'xá Amuun é nani Jōsia;

¹¹ xíō ūun i'xá Josia é nani Jecōniá ne, xíō ení ña di. Ntoo ña ntuvi dá xee ñá'a, ña ñuú Babiloniá

san ne, kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú ña kãn é nantō'o ña ña.

¹² Dā rkontûvi xío i'xá Jeconia é nani Salätiee; xío i'xá Salatiee é nani Zorobābee;

¹³ xío i'xá Zorobabee é nani Abīuu; xío i'xá Abiuu é nani Eliāquiin; xío i'xá Eliaquiin é nani Āsoo;

¹⁴ xío i'xá Asoo é nani Sādo; xío i'xá Sadoo é nani Āquiin; xío i'xá Aquiin é nani Eliuu;

¹⁵ xío i'xá Eliuu é nani Lāzaa; xío i'xá Lazaa é nani Mātaan; xío i'xá Mataan é nani Jācoo;

¹⁶ xío i'xá Jacoo é nani Jōseé, ñi'vi xīi Maríā. Maríā sán ne, ñi' Jēsuú, ñi'vi ñā é kākā'an o é Cristu, ña é taxnuu Xuva kō.

¹⁷ Xío ūxkimi úvata ñā nté Abraan un tsi nté Davii. Xío tuku ūxkimi úvata ñā nté Davii un tsi da nté kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú Babiloniá ne, xío tuku ūxkimi úvata ñā un tsi da nté ntūvi e káku Cristú san.

Dā káku Jesucristu

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Dukuan ō kúvi da káku Jesucristu: Maríā, ñi' Jēsuú ne, e xé'e ñā xu'u ña e tánta'a ña ni Jōseé ne, ntá tsi ñi'na dá kuntoo ni' tā'an ña ne, kūtuni ña tsí ñu'u i'xá ña kuenta iña Espíritū Sántū san.

¹⁹ Dōo va'á ña'a xīi ña Joseé san. Ña ni ntío ña é kākā'an kīni ña'a san iña Maríā. Dukuān né, dē kuení ña é diin diin tsi naxtuvī mii ña ña.

²⁰ Ntá tsi da ñi' kadē kuení ña ne, xéé ūun ánje Xuva kō ñuu éni kãn, kākā'an ña:

—Jōsee, i'xá ika Dāvii, ñā ku u'vī o é nāki'in Maríā é kúvi ña ñadī'i o, tsí i'xa é nakāku ña ne, ñu'u kuenta iña Espíritū Sántū san.

21 Nakāku ña uun i'xa tíi ne, xntēén ñā í é Jēsuu, tsí ñā é nakakū ñá ña ñuú ña, ña é iō kuetsí i —ka'an ánjē san.

22 Un nti'i sã'a kúvi vata koo é kūntaa é kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko:

23 Ku'un i'xá uun ñadĩ'i kuétsĩ, ña é vāta kiní ñatĩí ne,

nakāku ña uun i'xa tii é kunani ña Emānuée, ka'an ña. Emanueé ne, kani tú'un: Xuva kō nuu mé'ñu ña kō.

24 Dā ntóto Joséé ne, dē ntaa ñá vatā ó kaka'an ánje Xuva kō san. Nāki'i ñá ñadĩ'ĩ ña,

25 ntá tsi ña ni kántoo ni'i tā'an ña da nté ita ntí'xin ntuvi e káku i'xá ña. Xntee ñá ñā ñā í é Jēsuu.

2

Dā ixkoto ní'ni ña e dóo ki'in inĩ í san Jesuu

1 Káku Jesuu ñuú Beleen ntuvi dá inúu rei Heróde ñuú tsikan. Kidāā né, ēka ña e dóo ki'in inĩ í san ñuú e dóo ikā ne, xée ña ñuú Jerusaleen.

2 Ntátsixe'e ñā:

—¿Mí'i ntu tūví rei iña ñá Israee, ña é dā ve káku san? Iní nti kímĩ e kéne e tá'xi kuenta iña ñá nte ñuú nti kán. Dukuān é v'e'xí nti é kunūu iní nti ña —ka'an ña.

3 Dā téku rei Heróde sán ne, dōo dé kuení ña, ni ūn ntíí ntíí ña ñuú Jerusaleen.

4 Kāna ña un ntíí ntíí tó'ō dutú san nĩ mastrú leí san, tsixe'e ña ñā:

—¿Mí'i ntu káku ñá nanĩ Cristu, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

5 Ntáka'an ñá ni ñā:

—Ñuú Beleen é kāduku ntée ñuú Judea, tsí kuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaā:

6 Dīvin, ñuú Beleen é tūvín ñuú Judaa,

ka'nun vata ntáa é un ntíí ntíí ñuú na'nu
mí ntoo ña ntádē kû've ñuú Judaa.

Ntá tsi díí díí ka kuiko ñu'u ñā'a o,
tsí nte ñúu o kan vē'xí uun ña'a,
ña kada kû've iña ña'a ko, ñā Israeé san.
Kuan ō ka'an ña —ka'an ñā'a san.

⁷ Kidáa né, kāna xu'u Heródē ña dóo ki'in iní í san,
tsixe'e ña ñā nee ntúvi nti'xe é kii díto kímí san.

⁸ Kidáa né, taxnúu ña ña ñuú Beleén san, kaka'an
ña:

—Kue'ēn ntó, nantuku vā'á nto i'xá san. Te nāni'i
nto í ne, taxnúu nto tú'ūn vata koo é kikunúu ini kó
i dí —ka'an ña.

⁹ Dā téku ña é kākā'an reí san ne, kué'ēn ká ña. Iní
ña tsí dívī kímí e iní ña ñuú ña kān né, odo nūú nuu
ña, kué'ēn da nté xee mí tuví i'xá san.

¹⁰ Dā iní ña kímí sán ne, ñā tē nté kaa diní ña.

¹¹ Dá kūkí'vi ña má vi'i kān né, iní ña i'xá san ni
dí'i i Mārīā ne, ínchiti ñā mí tuví ne, ínūu iní ña i.
Nākaán ña etun ñā ne, xé'e ña i'xá san doméni e
kúvi oro, ni kūtú, nī cho'o vîdin e dóo nuu á'vi.

¹² Kidáa ne, xé'e Xuva ko ūun xénī é kākā'an é ña
ku ntiko koó ña mí tuví Heródē. Dukuān ne, tuku
itsi kunú'u ña.

Dá kuē'en Jéssu ñuú Egító

¹³ Dā kunú'u ña ne, iní Josee ánje Xuva kō ñuu éni
kān. Ka'an ánjē san:

—Nakuntísin, ki'in i'xá san ni dí'i i né, kue'en
nāne'en ñuú Egító. Ikan kuntōo nto da nté kākān
u ni ō. Tsí ki'xi rei Heródē é nantuku ña i'xá san é
ka'nī ñā í —ka'an ña.

¹⁴ Nákuntísi ña ne, kī'i ña i'xá san ni dí'i i, kue'en
ní'i ña ña ñuú Egító, kuān te niñu.

¹⁵ Ikān tsi kantóo ña dā nté xi'i Heródē san. Sá'a
kúvi vata koo é kūntaa é kākā'an ñā'a, ña é kākān naa

Xuva ko nte kídaā: “Nté ñūu Egítō nákaná u i'xá ko”, ka'an ña.

Dā táxnuu Heródē é kūví ntí'í i'xa tii san

¹⁶ Dā kútuni Heródē tsí ña ni de ntáa ña dóo ki'in iní í san ne, kūdiin kué'en ña. Taxnúu ña sntadun é ka'ní ñá un ntí'í ntí'í i'xa tii é ntoo ñuú Beleén, ni ñūu é ntoo etsin ikān, i'xa é íó uvi kuia í, ō é díi ka kuetsí, vata ō ita ntí'xin ntuvi é ka'an ña dóo ki'in iní í san.

¹⁷ Kídaā né, kūntaá vata ō ka'an ña é ka'án naa Xuva ko nte éma tsi, ñá nani Jerēmia:

¹⁸ Dító un tsi nte ñuú Ramaa ntákachu'u ntáa ña, ntaéku ña.

Un ntí'í ntí'í ñadí'í Israeé ne, ntaéku nteé ña i'xá ña.

Ña ni ntío ña ntuka'nu iní ña,

tsí é xí'í ntí'í i'xá ña,

ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi dā xí'í Heródē ne, kēni Josee é xee uun ánje Xuva kō, kaka'an ña:

²⁰ —Nakuntítsin, ki'in i'xá san ni dí'í í, kunú'u nto ñuú Israeé, tsí e xí'í ña é ncho ka'ní i'xá san —ka'an ña.

²¹ Nákuntítsí ña ne, kí'í ña i'xá san ni dí'í í ne, dá kunú'u ña ñuú Israeé.

²² Ntá tsi dā téku ña é dívi tsi i'xá Heródē, ñá nani Arquēlau, nakunúu ña naa ñá ne, ú'vī ña é ntiko koō ña. Kútuni ña ñuu éni kán ne, da díta ña itsi ñuú Galilea.

²³ Kué'en ña, kūkuntóo ña ñuu é nani Nazāree. Dukuan ō kúntaa é kākā'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaā: “Ka'an ñá'a san tsí nazarenu ña”, ka'an ña.

3

*Dá kākā'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsí kán
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Ntuvi tsikán ne, xée Juaan Baūtista ñuu itsi é nani Jūdea, kaka'an ntódo ña,

² kaka'an ña:

—¡Nativí iní nto, tsí e xée ētsin ntuvi é ki'xi Xuva ko, kixkadā kú'vē ña! —ka'an ña.

³ Ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Isaiá ne, kaka'an ñá iñá Juaán san dá kaka'an ña:

Dító tatsin úun ña'a, ña e dóo ntii kaka'an ñuu itsí kán:

“Nakōo tú'vē ntó itsi Xuva kō;

Ntantaá ntó itsi ña”, ka'an ña,

ka'an Ísaiá san.

⁴ Inūú Juaán san doo e kúvi idi kameu. Ññí í'xi ña ne, ññí kúvi di. Skuntí ini é'xi ña ne, ĩni xi'i ñá ntudin ñuñu.

⁵ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleén ni ñūú Judeá, ni ũn ntíí ntíí ñuu é ntoo etsin nú ntūte ka'nu é nani Jōrdaán ne, kué'en ñā mí nuu Juaán san.

⁶ Natívi iní ña kuétsi ñā ne, da ítsi ntute ña nta'a Juaán san nú ntute ka'nu san.

⁷ Ntá tsi dā ĩni Juaán san tsí títin ña fariseú san nī ña saduceú san xée ñā é kūtsi ntute ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Ntō'o é tatá koo kúvi nto! ¿Xoó ntu kaka'an í ni ntō é kūnu nto é ña ní'i nto é nto'o nto nta'a Xuva kō?

⁸ Vii nto é vā'á vata koo e díto é natívi iní nti'xe nto.

⁹ Ná ku ka'ān nto: “Nti'í ne, Abraan úva ikā nti”, é kuān o ntáka'an nto. Tsí kaka'án u ni ntō tsí kúvi víi Xuva kō é ntāda ña xuú san í'xá Abraán, tē dí ntio ña.

¹⁰ É iō tu've kaá ntee é nakññ ña utun san. Da nēé ka utun é ña ta'xi kiti va'á ne, nakññ ña ne, dá ka'mi ña.

11 Xu'ú ne, ntute kadá'vi ú nto dá kanakutsi ntute ú nto é nāṭivi iní nto kuétsi ntō, ntá tsi ña é dā vé vé'xi ne, díi ka ka'nu ña é xu'u. Ntē ña vá'a u é kuidō ú nti'xen ñā. Dīvi ñā ne, Espiritū Sántū san ni ñú'u dá'vi ña nto.

12 Ni'i nta'a ña ūtun é kākani ña kiti trigú ne, dá nākaxnúu ña é vā'á ne, dá nātsu'un vá'a ña. Ntá tsi e ña kaidiá'vi ne, ka'mi ña me'ñú ñu'u é ña kantá'va —ka'án Juaán san.

Dā ítsi ntute Jesuu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Kidáā ne, vé'xi Jēsuu nte ñúú Galileá, ne, xée ñā nú ntute ka'nu Jordaán san, mí nuu Juaán san, vata koo é kūtsi ntute ña nta'a Juaán san.

14 Ña ni ntío Juaán san é nakūtsi ntute ña ña, ne, kaka'an ña:

—Xu'u é kantio ko é dīvi nto nakūtsi ntute nto ko. ¿Vá kūvi ntu é xu'ú nakūtsi ntute ú nto? —ka'an ña.

15 Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuan tsī koo, tsi é vā'á ō é kāda ntaa o é un nti'í é kā'an Xúva kō —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'án Juaán san tsí víi ña.

16 Dā kúvi ítsi ntute Jesuú ne, ntii ña diñi ntute kán ne, ura dú'va tsi i nákaan e dukún kan ne, iní ña Espiritu Xuva kō, é inu ña vata kaa paloma, kátavi ntódo ña ña.

17 Kaka'an tátsin nte e dukún kán:

—Sá'ā é I'xá miī kó e dóo kakuinimá ko. Dōo diní ko ni ñā —ka'an tátsin san.

4

Dā íto nteé tó'ō e ña vá'ā san Jesuu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Kidáā ne, íntēka Espíritū Sántū san Jésuu ñuu itsí kán é kōto nteé tó'ō e ña vá'ā san ñá te kō'xó nteē ña.

² Úvi dīkó ntuvi, úvi dīkó niñu ña ni e'xí ña ne, kidáā né, kākin ña.

³ Kidáā ne, xéē tó'ō e ña vá'ā san ne, kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, ká'an ni xūú san na ntūví tañú'ū —ka'an.

⁴ Ntá tsi kaka'an Jésuu:

—É ūve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá te da mii tsí tañú'u kāntio ña'a é nī'i ña ntuvi iña ña, tsí un ntí ntí tú'ūn é kāka'an Xúva kō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁵ Kidáā ne, kue'en ní'i tó'ō e ña vá'ā san ña ñuú Jerusaleen, mí tuvi xúkun Xuva kō. Xntitsí ña mí'i e díi ka dūkun rki úkūn sán ne,

⁶ kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, nakō'xon kúñu ō, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō:

Taxnūu ña ánje ñā é kuēnta víi ña o.

Kurkāa ña o vata koo é ña náki'ín xuu.

Kuān ó uve na'a —ka'an.

⁷ Kaka'an Jésuu ni i:

—Tsí uve na'a xtúku kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá ku koto ntēen Tó'o o, Xuva ō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁸ Kuē'en ní'i xtúku tó'ō e ña vá'ā san ña. Kúxēe ña uun xuku mi dóo dūkún ne, náñē'e ña un ntí ntí ñuu é ío ñuxiví sa. Ñá tē nté kaa vá'ā o.

⁹ Kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Te nākunchítin nūú ko, te kunuu inī ó ko ne, ta'xi u é kadā kú'ven un ntí ntí ñuú san —ka'an.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni i:

—Kūnun, tó'ō e ña vá'ā, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Da mii tsi Xuva kō é kunuu inī ó ña, da mii tsi tsiñu ña é vīin.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

¹¹ Kidáā né, xtūvi mii tó'ō e ña vá'ā san ña ne, xéē ánje Xuva kō é viī ñá ña kuenta.

*Dā éni ntu'u Jēsuu dé tsiñu ña ñuú Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)*

¹² Dā téku Jesuu tsí nuu kutū Juaán ne, kué'en ña ñuú Galilea.

¹³ Ntāka ña ñuú Nazaree é tuvi ñuú Galileá ne, kué'en ñā é kutuvī ñá ñuú Capernau, é tuví diñi míni ka'nu san, etsin nú rāxa Zabúluun ni nú rāxa Néftalii.

¹⁴ Dukuan ō kúntaa é kāka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Isāia:

¹⁵ Ñuú Zabuluún ni ñuú Neftalí ne, ñuu é ntoo etsin diñi míni ka'nu kán, uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san, ñuú Galilea, mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israeé san.

¹⁶ Ña'a, ña ntoo ikan mí nēé ni kuētsí i ne, iní ña ñu'u é kāxi'í nuu ka'nu.

Ña'a, ña ntoo ní ntati dóxi'í ne, xi'í nuu ka'nu mí ntoo ña.

Kuan ō ka'an Isāia.

¹⁷ Nté ntūvi tsikan éni ntu'u Jēsuu kaka'an ntódo ña:

—Nativi iní nto, tsí dokó sa xee ntūvi é kixkadā kú've Xuva kō —ka'an ña.

*Kāna Jesuu kámi ñá'a, ña ntátin tsákā
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)*

¹⁸ Dā íka Jesuu úun xo diñi míni Galileá san ne, iní ña Simuun, ña é kāka'an ña é Pedrú, ni enī ñá,

Andree. Ntánakuītá nuu ñá xunu ña nú ntute kãn, tsí ntátin ña tsákã.

¹⁹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Kuntikin ntó ko ne, ta'xi ú nto tsiñu é kãna nto ña'a é kuntikin ñá ko —ka'an ña.

²⁰ Ura tsí i xtúvī mii ña xunu ñá ne, íntikin ñá ña.

²¹ Kué'ën ká ña, ne, íní ña uvi ñá'á ka ña'a, ñá nani Sántiau ni ení ña Juaan. Ntuvi ña é i'xá Zebedeu ña. Nñú'u ña tun ntóo ni uva ñā, ntántavá'a ña xunu ña mí ntátsin. Kãna Jesuu ñá ne,

²² ura tsí i xtúvī mii ña tún ntóo ña ni uva ñā ne, íntikin ñá ña.

Ñá te da dīi ña'á nakua'a Jesús

(Lc. 6:17-19)

²³ Īka Jesuu kanñi ñūú Galilea, nakuā'a ña ña'a san má ūkún ña Israee. Kaka'an ntódo ña tú'ūn va'á san kuenta iña i é kixkadā kû've Xuva kō. Kantavá'a ña un ntíí ntíí kui'i, un ntíí ntíí nuu i é kākuvī ña'a san.

²⁴ Kūtuni ñá'a iña ñá kanñi ñūú Siria ne, ntēka ña un ntíí ntíí ña nchokuví san, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña e ntákuvī kui'i, o te ū'vi kúñu ñā, o te ñū'u e ña vá'ā nima ñá, o te kãxi'i múi ñā, o tē natín ña ne, ntavá'a ña ña, un ntíí ntíí ña.

²⁵ Ñá te da dīi ña'a intíkin ñá ña nté ñūú Galilea, nté ñūu é nani Ū'xi Nñúú ne, nté Jerusāleen, nté Jūdea, nté ñūu é ntoo uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdan.

5

Dá kakā'an ntódo Jesuu xúku kãn

¹ Dā íni Jesuu tsí ña te da dīi ña'á san ne, kuxée ña diki ukú san. Dā itúvi ña ne, xéē ña ntántikin ña mí tuví ña.

2 Eni ntu'u ñā nakua'a ña ña, kaka'an ña:

Xoo e dóo va'á ni ĭ
(Lc. 6:20-23)

3 —Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é kūtuni i tsí ña kúvi vii ña te ña xntii Xuva ko ña, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō.

4 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña nuu nta'xa nima í, tsi náxnuu ka'nu Xuva kō nima ña.

5 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ña ntáde ka'nu, tsí kan̄i ñūxiví sa ni'i ña kídaā.

6 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é kan̄i nima í ncho kutú've i iña Xuva ko, tsí kué'e ña é kūtuv'e vá'a ña.

7 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é kantuntā'ví ini i ta'an i, tsí ntuntā'ví ini Xuva ko ña di.

8 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntūntoo nima í, tsi kiní ña Xuva kō.

9 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntántukū é vā'á koo kuntoo ni tā'an i, tsí ka'an Xúva kō tsí ñi ña é i'xā ñā ña.

10 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntánto'o i tsí kuínti'xe ña Xuva kō, tsí ntáduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō.

11 'Nté kuān nte va'á ni ntō dá ntáka'an kīni ña'a san iña nto, dá ntádē xení ña ni ntō, dá ntáka'an ña dovete e ntáde nto é kīni kaa da ntáde nto é ntio ko.

12 Kūntoo dīnī nto, ñá ku kuntoo nta'xa ntō, tsí ni'i ntó doméni é vā'á kue'en e dukún kán, tsí kuān o dé xení ña'a san ni ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kídaā di.

Vata ntáa ñi ni ñū'u ntáa o ñūxiví a
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Ñi ñi ntō ne, vata ntáa ñi ntáa nto ñūxiví a. Ntá tsi tē ña tuví ka díkō ñi san ne, ña kúvi ntūvá'a ka. Ñá vādá ka mí kaidiá'vi i. Kate ó ne, kaka nuu ña'a san.

14 'Vata ntáa ñū'u ntáa nto ñuxiví a. Tē uun ñuú tuví dikí uku kán ne, ña kúvi kutūvi xu'u.

15 Ntē ña kañí ña'a san kantílin vata koo é xnuu xu'ū ña má kidi. Tsí xkaa iko dukūn ña vata koo é nāxi'í nuu kanī má vi'i kán.

16 Vata ntáa ñū'u é kaxi'í nuu ntáa nto da ntáde ntō é vā'a. Kuan kōo vii nto é vā'á vata koo é na kīnī ña'a ne, na kā'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

Dá kanakuā'a Jesuu ñá'a san iñá lei

17 'Ñá ku dē kuení nto te vé'xī ú é nakuítá u lei Muíseé san ni tū'un é kā'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā. Ñá te vēxnákuítá u leí san, tsí vé'xī ú é na kūntaa é kāka'an leí san.

18 Tsí nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí da nté ntí'i e dukún kán, da nté ntí'i ñuxiví sa ne, ñá kunāa nté uun letra, nté uun puntu leí san da nté kūntaa ntí'i.

19 Xoó ña'a, ña é ña káde kuenta leí san, kuān te díi ka lú'ntī né, kuān ó kanakuā'a ña tuku ña'a é kuān koo vií ña dí ne, ñá tē neé nuu á'vi ña mí kadē kú've Xuva kō. Ntá tsi xoó ña'a, ña é káde ntaá leí san ne, kuān ó kanakuā'a ña ña'a san é kuān koo vií ña dí ne, dōo ka'nu ña'a ña mí kadē kú've Xuva kō.

20 Kaka'án u ni ntō: ñá kī'in nto mí tuví Xuva ko tē ña díi díi ka vā'a koo vii nto é kā'an Xúva ko vatā ó ntáde ña fariseú san ni mastrú leí san.

Dá kakā'an Jéssu nté koo vií ō dá kākudiin o (Lc. 12:57-59)

21 'Ini nto tsí kaka'an ñátā san kídaā: “Ñá ka'nī ntó ña'a, tsí xoo é ka'ní i ña'a ne, ní'i ña e dóo nto'o ña”, ka'an ña.

22 Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō né, tē xoó kudiin í ni tā'an i ne, ní'i ña é ntō'o ña. Xoo é kāka'an i é kīni

kaa iña ta'an i ne, kué'ē ña tsiñu i é ntō'lo ña. Xoo é kākā'an i tsí tuntu tá'an i ne, kī'in ñā dô'vi kan.

²³ Tē kixtúvī ntó doméni nta'a Xúva kō nú nāa ñā kān ne, kidāa naka'an ntō é iō nuu i é kā'an ntée ta'an nto nto ne,

²⁴ xtuvī mii ntó doméní san nú nāá san ne, kue'ēn nto mí tuví ta'an nto. Di'na ntuvá'a nto ni tā'an nto ne, kidāa kué'é nto doméni nta'a Xúva kō.

²⁵ Te kī'in ni'i ta'an nto nto nta'a ña tsiñu i ne, ntuvá'a nto ni ña itsi kān, vata koo é ña tsi'i kuétsi ña nto nta'a ña tsiñu i san. Tsí ñā ñā ne, ká'an ña nī mau kui nuu ne, xnuu kutu ña ntō.

²⁶ Tsí nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ña ntíi nto dā nte ntá'vi ntí'i nto diu'un é katāvi nto.

Dá kakā'an Jéssu dá kaito o tuku ñadī'i

²⁷ 'É īni nto tsí kaka'án lei Muísee: “Ñá ku kukīdi ni'i nto ñadī'i é ña te ñadī'i mii ntō”, ka'an.

²⁸ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō: Tē xoó ña'a ntio ña é vii ña é kīni kaa ni ñadī'i dá kaito ña ña ne, vata te kīdi ni'i ña ña, tsí edé kuení ña é vii ña é kīni kaa san ni ña.

²⁹ Te ntūxnúu kuā'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, tavá nto, dá nakuitā nto. Díi kaa vá'ā ó te kūnāá ntuxnúu nto é kī'in ntó kanī kúñu ntō dô'vi kan.

³⁰ Te ntā'a kua'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, ka'nté nto, dá nakuitā nto. Díi ka vá'ā o é kūnāá nta'a nto é kī'in ntó kanī kúñu ntō dô'vi kan.

Nté o kaka'an Jéssu é natsoo mii ta'an ō

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Kuān ó kaka'an ña intóo kídaā di: “Xoó ñatīi é naxtuvī mii ña ñadī'i ña ne, da mii é nakatsin ña tutú ña”, ka'an ña.

³² Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō: Tē xoó ñatīi xtuvī mii ña ñadī'i ña ne, tē ña ni ide ñadī'i san é kīni kaa ni tuku ñatīi ne, kaxé'e ñatīi san itsi é vii ñadī'i

ña é kīni kaa. Tē xoó ña'a natánta'a ni'i ña ñadī'í san ne, kade ña é kīni kaa ni ñā dī.

Dá kakā'an Jéssu é ña natekú o Xuva kō

³³É tēkú nto dī dá kakā'an ñátā san: “Tē xe'é nto xu'u nto ni Xuva kō né, da mīi é kāda ntaa nto”, ka'an ña.

³⁴Ntá tsi kaka'án u ni ntō, ñá ku dotō tsí kakuni'i nto da neé ka nuu i. Ñá ku dotō tsí kakuni'i ntō e dukún kán, tsí ikan kadē kú've Xuva kō.

³⁵Ñá ku dotō tsí kakuni'i nto ñūxiví sa, tsí ñuxiví sa nteku nti'i dī'in Xuva kō. Ñá ku dotō tsí kakuni'i nto ñūú Jerusaleen, tsí ikān ñūú Rei, ña e dóo ka'nu.

³⁶Ñá ku dotō tsí kakuni'i nto dīkī nto, tsi nté uun idi nto ña kuvi vií nto é ntukuī'xín, o ntuntēe.

³⁷Dá ntáka'an ntó ne, da mīi tsī é kā'an nto tsí kuvi ne, o ña kúvi. Tē nteku é kā'an ntó ne, kade nto é kanañē'e tó'ō e ña vá'ā san nto é vii nto.

*Dá kanañē'e Jéssu kō dá ñū'u iní ta'an kō
(Lc. 6:29-30)*

³⁸É tēkú nto tsí kaka'án lei Muísee: “Tē xoó tavā i ntuxnúū ntó ne, tavá nto ntuxnúú ña dī. Tē xoó tavā i nú'u ntō ne, tavá nto nú'u ñā dī”, ka'an.

³⁹Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō tsí ña náā ntó nī ña kīni ntáa san. Te kuē'é nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntó é na kuē'é nuu ña é uun sán dī.

⁴⁰Tē xoó kaki'ni nteē í nto é kuētsi e kué'e nto ña du'nu ntó ne, kué'e nto ñā kutuun ntó dī.

⁴¹Tē kade ña'a é kuētsi kuido nto iña ñá uun sīin né, ikā ká kue'én ni'i nto iña ña.

⁴²Te da xōó ka ña'a kaikan ñá nto ne, kué'e ntó nee iña é kaikan ña. Ñá ku dēvíni nto tē xoó ña'a ncho naki'i nteē ña iña nto.

*Kuinima ntó ña kadē xení ni ntó
(Lc. 6:27-28, 32-36)*

⁴³ 'É tēkú nto tsí kaka'an ñá'a: "Kuinima ntó ta'an nto, ne, ña ku kuinima ntó ña kadē xení ni ntó", ka'an ña.

⁴⁴ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō e kuinima ntó ña kadē xení ni ntō. Ka'an ntá'vī ntó iña ña é kainúu nti'u nto.

⁴⁵ Kidáā ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán. Tsí kata'xi Xuva kō é dadíi tsi kaxi'í nuu ngantíi san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntoo ña'a, ña é kīni ntáa san, ne, kataxnūu ña é dadíi tsi o kakiin daví san mí ntoo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntoo ña'a, ña é kīni ntáa san di.

⁴⁶ Te da mii tsí kuinima ntó ña'a, ña é kakuinima í nto ne, ¿mí'i ntu nī'i nto é vā'á nta'a Xuva kō? Kuān ó de ña ntaído diu'ún san di.

⁴⁷ Te da mii tsi tā'an ntó ka'an ntó ni ñā ntiusí ne, ¿neé ntu é kā'an nto e dóo vā'á ó kade nto? ¿Ñā ntu te kuán o de ña'ā, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō di?

⁴⁸ Divi ntō ne, víi nto é vā'á ni ūn ntíí ntíí ña'a, vatā ó de Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

6

Dá kanañ'e Jesúsú núu ī é vā'a

¹ 'Dá kāde nto nuu i é vā'á ne, ña kú de nto nūu ña'a da ti é kā'an ñá tsi dóo va'á ña'a nto. Tsi kidáā ne, ña tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, doméni é kāduku ntée nto.

² Dukuān ne, dá kaxntii nto ña ntā'ví san ne, ñá ku ka'ān ntó ni ūn ntíí ntíí ña'a vatā ó de ña'a é rki xaa ña ntéku e ntáka'an ñá ni ñā'a má ūkún kán, mé'ñu itsi kán di. Kuān ó de ña vata koo é kā'an ñá'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō, tsí e díví tsi tsīkan doméni é nī'i ña.

³ Ntá tsi dá kaxntii nto ña ntā'ví san ne, nté ña vā'a tiin ni'i ntō ña ku ntáa nto ni ñā.

⁴ Xntii xu'u ntó ña. Tsí ini Xúva kō neé ntáde xu'u ntó ne, ðivi ña ta'xī ña doméni é káduku ntée nto.

*Dā nañé'e Jéssu nté koo ka'an ntâ'ví ō
(Lc. 11:2-4)*

⁵ 'Dā ntáka'an ntâ'ví nto ne, ñá ku ka'ān ntó vatā ó de ña ntaéni nta'ví san. Tsi dóo ntio ña é kuntitsī ña ka'an ntâ'ví ña má ūkún kán, mé'ñu itsi kán dí, vata koo é kīnī ña'a san ña. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí e ðivi tsi tsikan doméni é nī'i ña.

⁶ Ntá tsi dá kakā'an ntâ'ví nto ne, kukunūu nto mí xoxó ña'a ne, nakadī ntó xi'í nto. Kidáā ne, diin diin tsi ká'an ntâ'ví nto ni Xuva kō. Xuva kō ne, ini ña neé é diin diin tsi kade ntó ne, tá'xi ñā é vā'á iña nto.

⁷ 'Dá kakā'an ntâ'ví nto ne, ñá ku dotō tsí ka'an ntó vatā ó ntáde ña'a, ña é ñá ini Xúva kō. Tsí tē dóo ki'in ito ká'an ña é ðivi ðivi tsí ne, kuétsī é tēkú Xuva ko ñā, kuinī ña.

⁸ Ñá ku kuān xkoó de nto, tsí Xuva kō ne, ini ña nee ntí'i ntí'i kantio nto ði'na dá kákan ntó nta'a ña.

⁹ Du'va koo ka'an ntâ'ví nto:

Xuvā ntí é tuví nto e dukún kán,
na nakuiko ñu'u ntí ðivī nto.

¹⁰ Kixkada kú'vē ntó iñá ntí.

Vií nto é ntio nto ñuxiví a, vatā tsi ó de nto e dukún kán.

¹¹ Tā'xi nto ita é ká'xí ntí é vī'a é uten, vatā ó ntántio ntí.

¹² Kada ka'nu iní nto nī ntí kuétsī ntí, vatā ó kade ka'nu iní ntí ni ñā'a, ña e ntáde é kini kaa nī ntí.

¹³ Ñá ku dā vá'a ntō é ntō'o ntí nta'a tó'ō e ña vá'a san,
ntá tsi xntii ntō ntí é ña vií ntí é kīni kaa é ntio i é víi ntí.

Tsí ðivi ntō é kadē kú'vē nto;

dīvi ntō e dóo iō nto é viī ntó ne,
 dīvi ntō e dóo ka'nu nto ntii dañu ntūvi.
 Kuan tsi koo na kōo.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō.

¹⁴ Tsí te kāda ka'nu iní nto ni ñā'a dá ntáde ña é
 kini kaa ni ntō né, kada ka'nu iní Xuva ko ni ntō di.

¹⁵ Ntá tsi tē ña kada ka'nú ini nto ni ñā'a dá ntáde
 ña é kini kaa ni ntō ne, ña kada ka'nū ini Xuva ko
 ni ntō di.

Dá kakā'an Jéssu nté koo kuntoo ixu ō

¹⁶ 'Dá ntaíntoo ixu ntō ne, ña kū xkuntóo nta'xa
 ntó vatā ó de ña ntaéni nta'ví san. Ntánakoto nta'xa
 ña vata koo é kūtuni ñá'a tsí ña ntaé'xi ña. Nuú é
 ntaa í é kaka'án u ni ntō tsí e dīvi tsi tsíkan doméni
 é nī'i ña.

¹⁷ Ntá tsi dá ntoo ixu ntō né, nekīn ntó diki ntó
 ne, kiti nto di,

¹⁸ vata koo é ña kutúni ñá'a san é ña ntaé'xi nto.
 Tsí Xuva kō ne, ini ñá nēe é diin diin tsi ntáde ntó
 ne, ni'i nto é vā'á nta'a ña.

Dokuíka iña ko é tuví e dukún kán
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Ñá ku nātee kuitin nto é vā'á iña nto ñuxiví a,
 tsí i'a ne, kaduku ti ne, ō kakudu'xe káa nto ne, ō
 te'ú ne, ō ki'in du'u.

²⁰ Ntá tsi natee kuitin nto é vā'á iña nto e dukún
 kán. Tsí ikán ne, ña túvi kiti é duku ti iña nto, ntē ña
 té'u, ntē xoxó ña du'u é ki'i dú'u ña iña nto.

²¹ Tsí dā mí'i ká ñu'u vá'a é vā'á iña ntó ne, ikán
 tuví nima ntó di.

Ñú'ū é káxi'í nuu kúñu kō
(Lc. 11:34-36)

²² 'Ntuxnúu kō ne, vata kaa ñu'u é káxi'í nuu
 kúñu ko káa. Te vā'á ntuxnúú nto ne, kanñ kúñu
 nto káxi'í nuu.

23 Ntá tsi tē ña vá'a ntuxnūú nto ne, kan̄ kúñu nto ñinēe. Te ñū'ú san kuneé ne, kuneé kue'en. Ñinēé kue'en kúñu ntō.

Xuva kō né, o diu'ún san
(Lc. 16:13)

24 'Ña kúvi kada tsiñu o ni ūvi ña'a tó'o kō é uun kaa tsi. Tsí te ntio ko ñá uun ña ne, ñá uun sán ne, ñá ntio ko ña. Tsí uun ña'a ña ne, kuiko ñu'u o ñā; ñá uun sán ne, ñá kuiko ñu'u o ñā. Dukuān ne, ña kúvi kada tsiñu o é n̄ kué'en ini ko iña Xuva kó te dad̄ tsi kadā kuení ko nté koo kukuika o.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña
(Lc. 12:22-31)

25 'Dukuān ne, kaka'án u ni ntō: 'Ñá ku dē kuení nto ntuvi iña nto, mí'i kī'xi é kō'o é kā'xi nto, mí'i kī'xi doo é kunūu nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka nuu á'vi ntuvi iña nto é vata kaa e é kā'xi nto? ¿Ñā ntu te dií dií ka nuu á'vi kúñu ntō é doo san é kunūu ntō?

26 Koto nto láa, kit̄i ntaíko e dukún kán. 'Ñá tē ntaítu ti, ntē ña te ntáta'vi ti. 'Ña túvi xāka ti mí ñu'u vá'a é kā'xi ti. Ntá tsi kaxé'e Xuva kō, ñá tuví e dukún kán, e ntaé'xi ti. ¿Vá dií ka ntu nuu á'vi a láa san é d̄ivi ntō?

27 ¿Vá kūvi víi ntu nto é kué'nu ká nto te dāva métru, kuān te dóo kutsu'un ntō?

28 '¿Nté kui kuān nte ntádē kuení nto nēe é kunūu nto? Koto nto itá laa san nté o ntaé'nu má kū'u kan. Ntē ña ntáde tsiñu, ntē ña ntákani.

29 Ntá tsi nté rei Salamuun ña ni xío doo ña e dóo va'á vata kaa laa sán, kuān te dóo kuika ñā.

30 Tē xe'é Xuva kō é kuān nte vá'a ito laa san é kántító vevíi ne, utén koko me'ñú ñu'u kán ne, ¿ñā ntu te dií dií ka ta'xi ña é kunūu nto, nto'o é ña ini kuintí'xe nti'xe nto?

³¹ Dukuān ne, ñá ku kutsu'un ntō, ñá ku ka'ān nto: “¿Mí'i ntu kī'xi é ko'o ō, é ká'xi o? ¿Mí'i ntu kī'xi é kunuu kutāvi o?” Ñá ku kuān xkoó ka'an nto.

³² Tsí ña'a, ña e ñá ini Xúva kō ne, ntánantuku ña ūn ntíí ntíí nuu i sá'a. Ntá tsi ini Xúva kō, ña tuví e dukún kán, tsí ntátaan núu nto un ntíí ntíí nuu i sá'a.

³³ Ntá tsi di'na ntukū nuu iní ntō é nantuku ntō é kadē kù've Xuva kō ne, vií ntō é vā'a é ntio ña. Kidáā ne, ta'xi ña un ntíí ntíí nuu i é ntátaan núu nto.

³⁴ Dukuān ne, ñá ku ntí'i iní nto nté koo vií nto uten, tsí utén ne, ió ka ntuvi é ntí'i iní nto. Tsí utén uten ne, xée mií é ntí'i iní nto nēe é vií nto.

7

Ña ka'an ntée o tuku ña'a (Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Ñá ku ká'an ntée nto tuku ña'a, vata koo é ña ka'an ntée ña nto di.

² Tsí vata tsí ó kaka'an ntée nto tuku ña'a ne, kuan kō ka'an ntée ña nto di. Vatā ó kakii kú've ntó ne, kuan koo kuntékú kú've ntó di.

³ ¿Nté kui kaiton ntun utsi xákā é nuu ntuxnúú ta'an o ne, ñá kaíton ntu'u é nuu ntuxnúú o?

⁴ Te ká'án ni tā'an o: “Tā'xin ntuxnúú o, na nātavá u utsi xákā é nūu san”, koo ka'an, ntá tsi ¿mí'i ntu kūvi kinin é natāvan, tsí ntu'u san núu ntuxnúú o?

⁵ Divīn é kaeni nta'vín, di'na natāván ntu'u é nūu ntuxnúú o ne, kidáa kūvi kinin é natāván utsi xákā san é nuu ntuxnúú ta'an o.

⁶ Ñá ku kuē'é nto tīnā sán nuu i e kúviko san. Tē ña'a ne, tīn ti nto. Ntē ña ku xé'e nto kutsín san xo'o kiti e á'vi san, tsí kaka nuu ti. Kidáá né, ntuku kui'i tí nto.

Kakan nto, nantuku ntō né, nake'xen ntō xi'i
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Kákan nto nta'a Xuva kō ne, ní'i ntō. Nantuku ntō né, nani'i nto. Nake'xen ntō xi'í ne, nakaán ña é kǎ'ví nto.

⁸ Da xōó ka ña'a é kakan ña ne, ni'i ña. Da xōó ka ña'a é nantuku ñā ne, ní'i ñā. Da xōó ka ña'a é nake'xen ñā xi'í san ne, nakaan.

⁹ ¿Vá iō ntú nto, te kaikán i'xá nto tañú'u ne, vá xūu ntu kué'e nto i?

¹⁰ O te kākán tsákā ne, ¿vá kōo ntu kué'e nto i?

¹¹ Ntō'o é kīni kaa nima ntó ne, kaxé'e nto é vā'á i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ta'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, é vā'á, tē xoó kakan í ña?

¹² 'Da nēé ka nuu i é ntio nto é yíi ña'a ni ntō né, kuan kōo víi nto ni ñā di. Tsi sá'a kakā'an lei Muísee, ni ña ntáka'án naa Xuva ko kídaā.

Xi'i é ña ni'i
(Lc. 13:24)

¹³ 'Kūki'vi nto xi'i é ña ni'í san. Tsi dóo nī'í xi'i é kañe'e dô'vi kan. Nā tē neé ntii tū'un é kǎ'in o itsi tsíkan ne, ñā te da dīi ña'a ntáñe'e ña ikān.

¹⁴ Ntá tsi ña te ni'í xi'i mí kuíta ntí'xin ō é nī'i ko ntuví va'á iña ko. Dōó ntii tū'un é kǎ'in o itsi sá'á ne, ñā títín ña'a ntánanī'i ña.

Kutuni kó te vā'á utun san te kúí kiti i
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Kuenta tsí víi nto ña e ntáka'án naa Xuva ko, ña é ña te nuu é ntaā i ntáka'an. Ntio ña é kadā kuení nto é vāta ntāa le'ntu ntāa ña, ntá tsi nima ñā ne, vata ntāa tina kū'u ntāa.

¹⁶ Kutuni ntó nee ñá'a nti'xe ña tē íni nto nté o de ña. ¿Vá ntákii ntu tinti'o xo'o iñū? ¿Vá ntákii ntu kiti ígu tun veñuu?

17 Te vā'á utun sán ne, vā'ā kiti i. Tē ña vā'a utun sán ne, ñá vā'á kiti i di.

18 Te vā'á utun sán ne, ña kíi kiti é ña vā'ā. Tē ña vā'a utun sán ne, ña kíi kiti é vā'a.

19 Da nēé ka utun é ña kakíi kiti va'á ne, nakíin ō né, ka'mi ō.

20 Dukuān ne, kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i.

*Ñá te un ntí'i ñá'a é kūvi kí'vi ña mí kadē kū've
Xuva kō*

(Lc. 13:25-27)

21 'Kuān te dóo titín ña'a ntáka'an ña e Tó'o ñā ko, ntá tsi ña te un ntí'i ña xēe ñá nta'a Uva kō. Da mii tsí ña e dé ntaa é kaka'an Úvā ko, ñá tuví e dukún kán, é xēe ña.

22 Ntuvia tsikán ne, ñá te da dīi ña'a ká'an ñá nī ko: “Tó'ó ntí, ntí'í ne, ká'ān ntí kuenta iña ntó ne, nakúnū ntí é ña vā'a kuēnta iña nto. Nuu i é dóo na'nu é idé ntí kuenta iña ntó dí”, koo ka'an ña.

23 Kidáā ne, ká'ān ú ni ñā: “Xu'ú ne, ñá Iní u nto. jKoo xio nto, tsí ña vā'ā ó ni ide nto!”, koo ka'án u ni ñā.

Uvi núu i ētí vi'i

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Dá xōo ka ña'a é kātekú i é kāka'án u, te kāda ntaa ña tú'ūn é kāka'án u ne, vata kaa ña e dóo kí'in iní í kaa ña, ña é xntítsí vi'i i nú xuú san.

25 Dá kīn davi nu'ú san ne, ē'nu ntute san. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú vi'i ña kán, ntá tsi ña ni kán vi'í san, tsí ntitsi kutu nú xūú san.

26 Dá xōo ka ña'a, ña é kātekú i é kāka'án u ne, ntá tsi ña káde ntaa ña tú'ūn kó ne, vata ntáa ña tuntu ntáa ña, ña é xntítsí vi'i i nú ñuti.

27 Dā k̄in davi nu'ú san ne, ē'nu ntute. Un vá'a tsi ĩnu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú vi'i ña k̄an ne, uun ito tsī k̄in. Kūnaá kue'en vi'i ña —ka'an J̄esuu.

28 Dā kúvi ka'an J̄esuu sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña'a san é kuan ō nakua'a ña ña,

29 tsí nakua'a ña ña vatā ó kanakuā'a ña'a, ña e dóo ki'in inī i. Ñá te ni nakua'a ña ña vatā ó de mastrú lei san.

8

Dā ntavá'a Jesuu ñá kanakó'xo kúñu ĩ
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Dá k̄untíi Jesuu xúku san ne, ñá te da d̄ii ña'a int̄ikin ña ña.

2 X̄ee ūun ña'a, ña kanakó'xo kúñu ĩ, mí tuví ña ne, ínchiti ña nūu ñá, kaka'an ña:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, k̄uvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

3 Nákāa Jesuu nta'a ñá ne, t̄iin nta'a ña ñā ne, dá kakā'an ña:

—Ntio ko. ¡Ntuvá'an! —ka'an ña.

Ura tsí i ntuvá'a ña ne, nt̄'i k̄ui'í san.

4 Kaka'an J̄esuu ni ña:

—Kuenta tsí viin. Ñá ku k̄ā'an ni ña'a nté o k̄uvi o, ntá tsi kuē'en mí tuví dutú san, nañē'en ña kúñu ō. Da kidáa kuē'én doméni iña Xuva ko é k̄āka'an lei Muísee, vata koo é k̄ūtuni ñá'a san tsi é ntuvá'an —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá kade tsiñu iña tó'ō sntadun
(Lc. 7:1-10)

5 Dā xee ñá ñuú Capernaú ne, x̄ee tó'ō é uun sientu sntadún san mí tuví ña ne,

6 kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, tuví ña kade tsiñu iñá ko nú vi'í kó kân ne, nautun ña. Ñá tē nté kaa kanto'o ña —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Kí'in u, dá ntavá'a ú ña —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi kaka'an tó'ō sntadún san ni ñā:

—Tō'ó, ñá tē neé nuu á'vī u é kī'in nto nú vi'í kó kân. Te da mii tsī é ka'an ntó ne, ntuvá'a ña.

⁹ Xu'ú ne, ió ña kade kú've iña kó ne, kade u tó'ō sntadún san di. Te kā'án u ni ūun ña'a é na kī'in ñá ne, kí'in nti'xe ña. Te kā'án u ni tūku ña'a é kí'xi ña ne, ki'xi nti'xe ña. Te kā'án u ni ña kade tsiñu iñá ko é vii ñá tsiñu tsikán ne, kada ntaa ña —ka'an ña.

¹⁰ Da kúdu'va Jesuú da téku ña é kāka'an tó'ō sntadún san ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō. Vata kīnī u uun ña'a, ña e dóo kakuintí'xe i, nté ña ñuú Israee.

¹¹ Ne, ka'án u ni ntō tsí tī'in ña'a kí'xi ña da mí'í ká ñuú ñuxiví san é kuntoo ña, ka'xí dadii ña ni ñata ika ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoo nú mēsa mí kadē kû've Xuva kō.

¹² Ntá tsi ña'a, ñá kuini i é duku ntée ña kuntōo ña mí kadē kû've Xuva kō ne, nakuítá nuu Xuva ko ñā mí dií ka ikā, mí dóo nee. Ikān e kueku ña ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā —ka'an ña.

¹³ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni tó'ō sntadún san:

—Kunú'un. Kuan koo na kūví vata tsī o kuínti'xe o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a ña kade tsiñu iña ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntí Pedru

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Dá kúkí'vi ña má vi'í Pedru kán ne, íní Jesuu é tuví ntaa ñuntí Pedrú san e dóo kaxé'e ña ka'ni.

¹⁵ Kidáa né, tīn nta'a Jéssu ntá'a ña ne, ura dú'va tsi i ntikó ña ka'ni sán ne, dā nakuntítsi ña, de vá'a ña é kā'xi ña.

Ñá te da dīi ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Dā kuáa va'á ne, xée ñā'a san mí tuví Jesuu. Dōó titín ña'a ntánteka ña ña é ñū'u é ña vá'ā nima i. Jesuú ne, uun tsi tú'un ña nakuíta ña é ña vá'ā san ne, ntavá'a ña ña nchokuví san dī.

¹⁷ Kuan ō kúvī vata koo é kūntaa é kākā'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā: “Mii ñā é ntā'a ña kui'i ko ne, mii ñā ído ñā nuu i é ntánto'o kō”, ka'an ña.

Ña é ntio i kuntikín Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Dā íni Jesuu tsí ña te nté kaa ña'a ntátavi núu ña ña ne, kaka'an ña tsí kí'in ña, kuita nti'xin ña uun xo diñi mínī san.

¹⁹ Xée ūun mastrú leí san, ne, kaka'an ñá ni ñā:
—Mastrú, kuntikín u nto dā mí'í ka mí kí'in nto —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—Xteé san ne, íó mâvi tí mí kaintoo vá'a tí. Lāá, kí'ti ntaíko e dukún kân né, íó taka tí mí kañu'u vá'a tí dī. Ntá tsi xu'ú é vëxkúvī ú ñatī ne, ña túvī mí kutúvī da'na dikí ko —ka'an ña.

²¹ Tuku ña ntini'i ñā né, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó nti, ta'xi nto é dī'na kiku'xí u uvā kó ne, da kidáa kuntikín u nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Kuntikín ko. Xtuvín miin ñá ntīxí san, na kū'xí ta'an ña ña ntīxí ni'i ñā —ka'an ña.

Dā teé kadin Jesuu tátsin ni ntúte mínī san

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Kídaā ne, ñú'u ña tun ntōó san nī ña ntántikín ña.

²⁴ Un vá'a tsi ínu tatsín san kídaa, dā nté kúkí'vi ntute san iní tun ntōó san. Ntá tsi kakidi Jesús.

25 Kué'ēn ña ntántikin ñá ne, nantóto ña ñā, ntáka'an ña:

—¡Nakakū ntó nti, Tó'ō nti, tsí doko sa téni ō! — ka'an ña.

26 Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui ña kue'e ntu ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Kidáā ne, nákuñtísi ña, kaka'an ñá ni tātsín san ni ntūte sán ne, kūkadin.

27 Koó dā kúdu'va ña ñu'u tun ntōó san, ntátsixe'e tā'an ña:

—¿Neé ntu ña'a ña sā'a? Tsí un tsi nte tātsín san ni ntūte san kade ntaa é kākā'an ña —ka'an ña.

Ntuvi ñátí, ña ntoo ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Dā xee ñá uun xo diñi ntute san mí tuví ñuu é nani Gādará ne, úvi ñatí nti ña nú ñañā kapūsantu kán ne, xée ētsin ña mí tuví Jéssu. Nū'ū é ña vá'ā san nima ñá ntuvi ñá ne, dōo diin ña. Ntaú'ví ña'a san é kuíta ntí'xin ña mí ntoo ña.

29 Ntáku'hu'u ntáa ñatí san, ntáka'an ña:

—¿Ntē ntú koo vií nto nī ntí, I'xá Xuva kō? ¿Vēxnánto'o ntu nto ntí dí'na dá xēe ntúvi i é ntō'o nti? —ka'an ña.

30 Da'a sán ne, ñu'u kutsin, ntaé'xi ti.

31 Ntaíkan é ña vá'ā san da xe'e nta'a Jéssu:

—Te nakuitā ntó nti ne, ta'xī nto é kī'ví nti nima kútsín san —ka'an.

32 Kaka'an Jéssu:

—Kuē'en —ka'an ña.

Ne, ntí é ña vá'ā san nima ñatí san, kú'kī'ví nima kútsín san. Un ntí ntí kutsín san ínu ti, kue'en tí xi'nti kán, ne, ná'kō'xó nuu ti kúñu tī nu mínī san. Ikān tēnī ntí ntí ti.

³³ Īnu ña ntáde kútsín san, kunú'u ñā ñuú ña kǎn ne, ka'an ntáa ñá ni ñā'a san un ntí'í e kúvi, nté ō kúvi ni ñā'a, ña é ñū'u é ña vá'ā san nima i.

³⁴ Un ntí'í ntí'í ña ñuú i sán ne, xée ñā mí tuví Jesuu. Dā íni ña ña ne, ntáka'an ñá'a san ni Jésuu, na vii ñá da xe'e, na ntáka ña ñuú tsikan.

9

*Dā ntavá'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu ī
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)*

¹ Kidáā ne, ínūu Jesuu tún ntóo ne, itā nti'xin ña míní sán ne, náxee ña ñuú mii ña.

² Kidáā ne, xee ní'i ñā'a san uun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu ī, ntekú ña chidō. Dā íni Jesuu tsi dóo ntákuinti'xe ña vexní'i ñā sán ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu ī san:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsí e dé ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

³ Ntá tsi mastrú leí san ne, dē kuení mii ñā: “É kuān ó kaka'an ñá sá'á ne, dotō tsí kaka'an ña tú'ūn é da mii tsi Xuva ko kūvi ka'an ña”, dé kuení ña.

⁴ Ntá tsi ini Jéssuu neé ntádē kuení ña, ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo kīni o ntádē kuení ntu nto?

⁵ ¿Nee iña é dií ka ña ntii tu'un é kā'án u, te kuinī ntó, ō é kā'án u: “Kada ntaa ka'nu iní u kuétsi ō”, ō é kā'án u: “Nakuntítsin ne, kakan ve”?

⁶ Ntá tsi ntio ko é kūtuni nto tsí kuvi vií u, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi, é kāda ka'nu iní u kuétsi ntō ñuxiví a —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá nī ñá xi'i dáva kúñu ī san:

—¡Nakuntítsin ne, naki'in chido ō né, kūnú'un nú vi'i o kǎn! —ka'an ña.

⁷ Kidáā ne, náakuntítsí ña, kunú'u ña nú vi'i ñā.

⁸ Dā íni ña'a san sá'ā né, dōo u'ví ña. Ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō é xē'é ña é kūvi víi ña'a san vatā o dé Jesuu.

Dā kána Jesuu Máteu
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Dā ntáka Jesuu íkān ne, kué'ēn ká ña. Íni ña uun ñatī, ñá nani Māteu. Tuví ña mí kaido ña diu'un xôo san iña ñá ñuú Roma. Kaka'an ñá ni ñā:

—Kuntīkín ko —ka'an ña.

Nákuntītsí Mateú san ne, kué'en ña kūntikín ñá ña.

¹⁰ Uun ito ne, dá tuví Jesuu má vi'i kān ne, ñá te da dīi ña ntaído diu'un xôo san xee ña, ni tuku ña'a, ña kini ntáa dī. Dadīi tsi intóo ña nú mēsa ni Jēsuu ni ña ntántikín ña.

¹¹ Dā íni ña fariseú san ne, tsixe'e ñā ña ntántikín Jēsuu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadīi ntú mastru ntó san nī ña ntaído diu'un xôo san ni ña iō kuetsí i san? —ka'an ña.

¹² Dā téku Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñā é vā'á o ni ī ne, ña ntántio ña medíkū; mii tsi ña ntánchokuví san.

¹³ Kue'ēn ntó ne, nakuā'a nto tú'ūn sa'a, vata koo é kūtuni nto nee iñá ncho ka'an sá'ā: “Ñá tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'ví ini nto ta'an nto.” Kuan ō ka'an Xúva kō. Tsí xu'ú ne, ñá te ña'a é vā'a véxnantuku ú, tsí ña'a é iō kuetsí i —ka'an ña.

Dā tsixe'e ña Jēsuu nté koo víi ña da ntaíntóo ixu ñā
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Kidáā ne, xēē ña ntántikín Juaán san mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui nti'í nī ña fariseú san ne, ntaíntóo ixū nti, ntá tsi ña ntántikin ntó ne, ña ntáde ña? —ka'an ña.

¹⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kuntoo nta'xa ntu ña kaxee viko mí tánta'a ña'a dá tuví dukuān ña tánta'a san ni ñā? Tsi xée ūra i é ntāka ña tánta'a san mí ntōo ña ne, kidáā né, kuntoo ixu ñā.

¹⁶ Te nāteé nuu ō doo tsudé ne, ñá nāxnteé nuu o doo é vāta natixī du'nu áta kō mí ntátsin, tsí ntatsin xtuku te natixī doo xée sán ne, díí díí ka kukue'e ntatsin.

¹⁷ Ntē ña tsu'un o ntūte tǐnti'o xee ini tsá'a atā e kúvi ñī, tsí ntatsin ñī sán ne, kati nti'í ntute ti. Nté ñī san ña kaidiá'vi ká i di. Tsí tsu'un o ntūte tǐnti'o xee ini tsá'a ñī xéé, vata koo é xntii ntuvi nuu i —ka'an ña.

*Ñā diókō Jairu ni ñádī'í, ña tñn nta'a dōo Jesuu
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)*

¹⁸ Da ñī kākā'an Jesús ni ñá ne, xée ūun ña'a ña tsiñu i, inchíti ña nūu Jesús ne, kaka'an ña:

—Dā ve xí'i a diókō ko. Ntá tsi te kī'xi nto ne, te tñn nta'a nto ī né, ntoto —ka'an ña.

¹⁹ Nákuntǐtsí Jesús ne, kué'en ñā kántikin ñá ña, ni ūn ntíí ntíí ña ntántikin ñá di.

²⁰ Kidáā ne, vé'xi uun ñádī'í ata Jesuu. Ñádī'í san ne, é ūxuvi kuía é kaeti niñi ña. Xée ētsin ña ata Jesús ne, tñn nta'a ña ntēte doo ña.

²¹ Tsí dé kuení ña: “Te da mii tsi dū'nu ña tñn ntá'a ú ne, ntuvá'a u”, kuini ña.

²² Xkokōto Jesús áta ñā ne, īnī ña ña. Kaka'an ñá ni ñā:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsi é ntuvá'an, tsi kuínti'xe o ko —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a ña.

²³ Dā xee Jésuu nú vi'ī ña tsiñu i sán ne, ĩni ña ña ntánakueku san; tēkú ña é kō da ntákachu'u ntáa ña'a san ntaéku ña ne,

²⁴ kaka'an ñá ni ñā:

—Koo xio nto. Ñá te ni xī'í tun; kūdii kakidí tun —ka'an ña.

Da xkuntée ña'a san Jesuu.

²⁵ Ntá tsi dā kíñu'u ña ña'a san kí'i kán ne, kúkǽ'ví ña má vi'í kán ne, írkāa ña nta'a tún ne, nákuntĩtsí tun.

²⁶ Kidáā né, kūtuní un ntíí ntíí ña ñuú i é ntoo etsin nté ō kúvi.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá'a, ña kuāa

²⁷ Dā ntáka Jesuu íkán ne, uvi ñá'a, ña kuāá, kuntĩkin ñá ña, ntákana ña ña:

—¡Ntūnta'ví ĩni nto ntí, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

²⁸ Dā ita ntí'xin Jesuú san má vi'í kán ne, xée etsin ña kuāá san mí tuví ña. Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto e kuvi víi u sá'ā? —ka'an ña.

—Ntákuinti'xe ntí nto, Tó'ō ntí —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, tñn nta'a ña ntuxnūu ñá, kaka'an ña:

—Na kúví vata tsí ó ntákuinti'xe nto —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, nāxi'i ntuxnúu ña. Dōó ka'an Jésuu ni ña:

—Kuenta tsí víi nto vata koo é ña kutúni ñá'a san —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ura tsí i dá kunú'u ña ne, eni ntu'u ñā ntáka'an ñá ni ūn ntíí ntíí ña ñuú tsikan nté ō dé Jesuu ni ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña ñi'í

³² Dā ve tsi ntáka Jesuu ni ña ntántĩkin ñá ne, xee ní'i ña'a san uun ña ñi'í, ña nuu é ña vá'ā nima i.

³³ Dā nakuíta Jesuu é ña vá'ā san ne, nāka'an ñá ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¡Nté uun ito vata káni o é kuan koo kūvi ñuú Israee! —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi ña fariseú san ne, ntáka'an ña:

—Kūdii tó'ō e ña vá'ā san kaxe'e é kūvi vii ña sá'á nakuitā ñá é ña vá'ā san —ka'an ñá iña Jesús.

Dā ntúnta'ví ini Jesuu ñá'a san

³⁵ Īka Jesuu un ntíí ntíí ñuú kuetsi ni ūn ntíí ntíí ñuú na'nu, kanakuā'a ña má vi'í mi ntánataká nuu ña Israee san, kaka'an ntódo ña tú'ūn é vā'á san iña mí kadē kú've Xuva kō. Kantavá'a ña da nēé ka nuu i kuí'i e ntákuvi ña'a san.

³⁶ Dā íni ña é ña te da díi ña'á san ne, ntūnta'ví ini ña ña tsi dóo ntánto'o ña é xoxo káde i ña kuenta. Vata ntáa le'ntu é xoxo páxtu ti ntáa ña.

³⁷ Jesuú ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Dóo iō ñá'a é vāta tekú ña tú'un Xuva kō, ntá tsi ña titín ña'a ña ntáka'an ntódo san. Vata ntáa matu e dóo kuáan ne, xōxó kue'e ñá'a é ta'vi ña.

³⁸ Dukuān ne, kákan ntō Tó'o ítú san na taxnūu ña ña'a, ña ntáde tsiñu, e kitá'vi ña ítú san —ka'an ña.

10

Dā náka'xnuu Jesuu úxuví pustru ña

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Kāna Jesuu úxuvi ñá'a, ña é víi pustru ña ne, xé'e ñá é kuvi nakuitā ña é ña vá'ā san, é kūvi ntavá'a ña ña'a san un ntíí ntíí nuu i é ntákuvi ña.

² Du'va nanī pustru, ña é uxuví san: ña é kuvi ūun ne, Simuun ña (Pedru nani ñá di), ni enī ñá, Andree; ni Sāntiaú, ni enī ñá, Juaan, ntuvi í'xá Zebedeu;

³ Felipe, ni Bártulu, ni Tūmaá, ni Māteu, ñá kaido diu'un xôo; ni Sântiau, i'xá Alfeú, ni Tādeú,

⁴ ni Sīmuun, ñá kaduku ntée ña uve ta'an Zelote, ni Júda Iscāriote, ña é dīko Jésuu.

*Taxnūu Jesuú pustru ña é na kika'an ntódo ña
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)*

⁵ Taxnūu Jesuu ña é uxuvi ñá'a san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku ñe'ē nto mi ña ntákuinti'xe ña Xuva kō; ntē ña ku ñe'é nto mí ntoo ña Samariá san di.

⁶ Ntá tsi kue'ēn nto mí ntoo ña Israee, ña é vāta ntáa a le'ntu é kunaa ntáa ña.

⁷ Da nā ntaíka nto ne, ká'an ntōdó nto tsí é xee étsin ntuvi dá kani ntu'u Xuva ko kadā kú'vē ña.

⁸ Ntavá'a nto ña nchokuvi; nantōto nto ña xi'i; ntavá'a nto ña é ntee kui'i é kānakó'xo kúñu i; nakūnu nto é ña vā'a san. Dómēni ní'i nto é kūvi víi nto sá'ā. Dukuān ne, ña kí'i nto xā'ví i nee é víi nto.

⁹ Ña kuído nto ōro, nté diu'un kui'xin, nté diu'un kuaan,

¹⁰ nté itān nto é kū'un iña ntó itsi kān. Nté ña kuni'i nto uun na'a dú'nu nto, nté nti'xen nto é nādama nto, nté tatun ntō, tsí ña ntáde tsiñu ne, da mií é nī'i ña é ka'xī ña.

¹¹ Da nēé ka ñuú, tē lú'nti te kā'nu, mí xēe ntó ne, ntuku ntō xoó ña'a, ña é vā'á ne, kuntoo nto ni ña dā nté ntāka nto ñuú tsikan.

¹² Te kük'vi ntō má ví'i kān ne, ká'an nto ni ñā Ntiusi.

¹³ Te vā'á nti'xe ña'a sán ne, ká'an nto, na kuē'é Xuva kō é kūntoo vā'a ña. Tē ña vā'a ña'a ña ne, ñá kuntoo vā'a ña.

¹⁴ Tē ña ta'xi ña é kūtōo nto ne, o ña kuintí'xe ña é ntáka'an ntó ne, nakidi nto nti'xen nto xákā ñuú san te ntaka nto ikān.

15 Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí díí ka vá'a kōo iña ñuú Sodoma ni ñuú Gomora é kōo iña ñuú tsikan ntuvi tē xe'é Xuva kō é ntō'o ña.

Nuu i é nto'o kō

16 'jKoto nto! Kataxnūu ú nto é kī'in ntó vatā ó kañe'e a lé'ntu mé'ñū tína kū'ú san. Kantio e dóo ntító víí nto vatā ó de koó san, ntá tsi víí nto vata kaa paloma, é ña te díin tí.

17 Kuenta tsí víí nto, tsí ña'a sán ne, ki'in ní'i ña nto nūu ña tsíñu i sán ne, kani ña nto ntuku iní ví'i mi ntánataká nuu ña Israeé san.

18 Ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu na'nu i san ni ntá'a reí san kuenta iñá ko vata koo é ká'an ntó kuenta iñá ko ni ña, ni ñā'a, ña e ñá ini Xúva kō.

19 Ntá tsi te ntāda ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku itsu'un ntō nee é ká'an nto. Tsí ta'xi Xuva kō nté koo ka'an ntó ura tsikan.

20 Ña te míi ntō é ká'an nto kídaā, tsi Espíritū Sántū san ta'xi ña tú'ün é ká'an nto.

21 'Ñatíi san ne, ntada ña kuenta éni ña nta'a ña'a e ka'ní ña ña ne, uva i'xá san ne, kuan kōo víí ña ni i'xā ñá di; i'xá san ne, ki'i nchu'vi ñá uva ñā ne, ka'ní ña ña.

22 'Ñá ntōo kue'en ña'a san nto kuenta iñá ko. Ntá tsi xoó ña'a kutíi ña dā nté nainu xtuku ú ne, nakáku ña.

23 Dā ntádē xení ña ni nto ūun ñuú ne, kunu nto kue'ēn ntó tuku ñuu. Tsí nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, ñá kuné' é nto xee nto un ntíi ntíi ñuu é ntoo ñuú Israeé dí'na dá nainu xtúku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi.

24 'Nté uun ña kanakuā'a san é díí ka ka'nu ña'a ña é mastru ñā ne, nté uun ña kade tsiñu san é díí ka ka'nu ña'a ña e tó'o ñā.

25 Vata ō kúvi mastrú san ne, kuan kōo kuvi ña ntántikin ñá di. Vata ō kúvi tó'o ñā ne, kuan kōo

kuvi ña kade tsiñu iña ñá ñá ñá. Tē ntáka'an ñá'a tsí xu'ú e tó'ō e ña vá'ā sán u ne, kuan tsi kōo ka'an ñá iña ntó ñá.

Xoo é u'vī ko
(Lc. 12:2-7)

²⁶ 'Ñá ku u'vī ntó ña'a. Tsí ña tuví nee iña é tuví xu'ú vevii é ña tuví dītó rkontūvi; ña tūvī nee é ntáde xu'u o vevii é ña kutúni ña'a san.

²⁷ Nēe é kākā'án u ni ntō dá nēé ne, ká'an nto ni ñā'a sán ntuví a. Nēe é tekú nto é kākā'an xú'u ú ni ntō ne, kachu'u ntó nte ñá'í vi'i nto kan.

²⁸ 'Ñá ku u'vī ntó ña'a, ña é kūvi ka'ní da miī kúñu kō, ntá tsi ña kuvi ka'ní ña nima ko. Xuva kō é u'vī ntó ña, tsí ñá ñá é kuvi nant'í'í ña nima kó nī kúñu kō dō'vi kan.

²⁹ 'Kūdii uun séntavu ntádiko ña uvi a lāā skuaán san. Ntá tsi nté uun ti ña kuví ti, te Xuva kō ña ntío ña.

³⁰ Ntō'ó ne, un tsi nté idi ñá'í nto ntánté'vi.

³¹ Dukuān ne, ñá ku u'vī nto, tsí ñá ñá ka nuu á'vi nto é vāta ntáa a lāā sán, kuān te titín ti.

Ña ntáka'an é ini Jesuu
(Lc. 12:8-9)

³² 'Un ntí'í ntí'í ña'a, ña ntáka'an nuu ña'a san e ini ña kó ne, ká'án ú ni Úvā kó, ña tuví e dukún kán, tsí ini ú ña ñá.

³³ Ntá tsi tē xoó ña'a kaka'an ñá ni ñā'a san e ñá ini ñá ko ne, ká'án ú ni Úvā kó, ña tuví e dukún kán, tsi ñá ini ú ña ñá.

Ntánāa ña'a kuenta iña Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Tē kuiní nto ne, vé'xī u é kūntoo vá'a ña'a ñuxiví a. 'Ñá te vé'xí u é kūntoo vá'a ña, tsi vé'xí u é na nāa núu ña.

35 Tsi vé'xī u é na nāa núu i'xá ni uva ī, é nāa núu dióko ña ni di'ñā, é nāa núu énu ña ni ñuntñā.

36 Ki'i nchu'vi ña ñavi'i mii ñā.

37 Tē xoó ña'a é dií ka ntio ña di'ñā ni uva ñā é xū'ú ne, ñā tē neé nuu á'vi ña é kuntikín ñá ko. Ne, tē xoó ña'a é dií ka ntio ña i'xá ña ō dióko ñā é xū'ú ne, ñā tē neé nuu á'vi ña é kuntikín ñá ko.

38 Tē xoó ña'a ña ntio ña kuví ña kuenta iñá ko dá kantikín ñá ko ne, ñā tē neé nuu á'vi ña é kuntikín ñá ko.

39 Tē xoó ña'a dóo ntio ña é koo é vā'á ntuvi iña ña ñuxiví a ne, ñā nī'i ña é vā'á e dukún kán. Ntá tsi tē xoó ña'a nakunáa ña ntuvi iña ña ñuxiví a kuenta iñá ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña e dukún kán.

Dómēni é duku ntée o

(Mr. 9:41)

40 Tē xoó ña'a kade ña ni ntō é vā'á ne, diví ú kade ña nī ko é vā'á di. Tē xoó ña'a e vā'á ó de ña nī kó ne, vā'á ó de ña nī ña táxnūu kó di.

41 Tē xoó ña'a e vā'á ó de ña ni ūun ña'a kuenta iña i é kākā'an ñá naa Xuva kó ne, ní'i ña é vā'á vata kaa domēni é kāduku ntée ña ntáka'an naa Xuva ko. Tē xoó ña'a e vā'á ó de ña ni ūun ña'a, tsi dóo vā'á ña'a ña ne, ní'i ña é vā'á vata kaa domēni é kāduku ntée ña é vā'á ña'a san.

42 Tē xoó ña'a kué'e ña uun e'xin ntute vī'xin é kō'o uun á na kuetsi, na kantikín ko ne, nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō tsí ni'i nti'xe ña domēni —ka'an Jesús.

11

Dā táxnūu Juan Bautista ña ntántikín ña mí tuví Jesús

(Lc. 7:18-35)

¹ Dā kúvi teé tsiñu Jesuu úxuvi ñá'a pustru ñá ne, ntaka ña ikan, kūka'an ntódo ña ta'án ñuu ta'án ñuú, kanakuā'a ña ña'a san.

² Da ñi nuu kutū Juaán ne, kūtuni ña un nti'í nuu i é kade Cristú ne, taxnūu ña ña ntántikín ña

³ é tsixe'e ña Jēsuu té ñi nti'xe ña é kā'an ñātā san kídaā tsí kǐ'xi ña, o te kuntetū ká ña tuku ña'a.

⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kue'ēn nto mí tuví Juaán ne, ká'an nto ni ña nuu i é ntátekú nto ni nūu i é ntaíni nto.

⁵ Ká'an ntō tsi náxi'í ntuxnūú ña kuāá, tsi nákaka ña xné'e, tsí ntuvá'a ñá kanakó'xo kúñu ī, tsi nátekú ña lo'ō, tsi ntóto ña xi'i, tsí kaka'an ntódo u tú'un va'á iña Xuva ko ni ñá ntā'ví san.

⁶ ¡Nté kuān nte vá'ā ó ni ña'a, ña é ña kákuka'an núu i ko! —ka'an ña.

⁷ Dā kunú'u ña ntántikín Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá nī ñā'a, ña e dóo titín, ña ntántoo san, kuenta iñá Juan:

—¿Nee iñá ntu ixkoto nto má kū'u kan? ¿Vá ixkoto ntú nto choo é kākantá nuu da kainu tatsín san?

⁸ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kōto ntu nto uun ña kuika, ña é nuu doo e dóo va'a? Ña kuān ntáa sán ne, nú vi'í reí san ntoo ña.

⁹ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kīni ntó uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko? Juaán ne, kaka'an ntí'xe ña naa Xuva ko ne, díi ka ka'nu ña'a ña é da xōó ka ña'a, ña e ntáka'án naa Xuva ko.

¹⁰ Tsí uve na'a tú'un Xuva ko, kāka'an iña ña: I'a taxnūu ú maú ko é kodo nuū ña, é nakōo tú've ña itsi mí kǐ'in, ka'an.

¹¹ Nuu é ntaā i é kākaka'án u ni ntō tsí xoxó ña'a, ña e káku ñuxiví a, e díi ka ka'nu ña'a ña é Juan

Bautista. Ntá tsi xoo ña'a é dií ka lú'nti ñā mí kadē kû've Xuva kō ne, dií ka ka'nu ña'a ña é Juaán san.

12 'Nté ntūvi dá eni ntu'ū Juaan kaka'an ntódo ña ne, un tsi da nté vevíi ne, ncho víi ña'a san dú'xen ni ñā'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ña ntákudiin san ne, ncho nantí'i ña ña.

13 Un tsi da nté xeé Juaán san ne, un ntíi ntíi ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa, nī lei Muísee ne, ntáka'an ñá nté koo kuvi ntuvi dá kixkadā kû've Xuva kō.

14 Tē ntio nto é kuínti'xe nto ne, tsí Juaán san ne, ña ñā é Elia ña.

15 Xoo é kátekú i ne, na kīni ña.

16 '¿Nee iñá ntu é natee ta'an o ña'a san, ña ntántoo vevii, ña é ñá ncho tekú i? Vata ntáa i'xá e ntánadiki nu á'ví kán ntáa ña, i'xa é ntáka'an ní'i tá'an i:

17 “Nakuékū ntí choo iña viko ña tánta'a san ne, ñá ni ite'e ntō; ita nta'xa ntí vatā ó kaita ña da kaíntu'xi ña'a ne, ña ni éku ntō”, ka'an na.

18 Tsí kí'xi Juaán san ne, ntē ñá ini xi'i ñá ne, ntē ñá ini e'xi ñá ne, ntáka'an ña'a san tsí nuu é ña vá'ā nima ña.

19 Vevíi ne, xéé ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kae'xí u ne, kaxi'i ú ne, ntáka'an ña tsí dóo ini e'xí u, dóo ini xi'i ú ña ne, ntáka'an ña tsí xu'ú ne, dóo vá'a tiin ú nī ña ntaído diu'un xōó san nī ña kini ntáa san. Ntá tsi kutuni ko tsí dóo kí'in íni ntí'xe Xuva kō da ntaíni o nté o de ña ntántikin ña —ka'an Jēsuu.

*Ñuu mí ña ni kuínti'xe ña'a san
(Lc. 10:13-15)*

20 Kidáā né, eni ntu'u Jēsuu kade tíi ña nī ña ñuú i san, mí dóo kí'in itó ede ña nuu i é dóo na'nu, tsí ña ni náti'vi íni ña kuétsi ña. Kaka'an ña:

21 —¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Betsaida! Tē dí ni ĩni ña ñuú Tiru ni ñá ñuú Siduun núu i e dóo na'nu é ĩni nto ne, nté ēmá tsi é nātivi iní kue'en ñá ne, ĩnūu ña doo lakí ne, dá'vi ñā diki ña xāā vātā xkoó ini ña dá ntoo nta'xa ña.

22 Ntá tsi kaka'án u ni nto, tē xee ntúvī é xntekú kū've Xuva kō ne, ní'i ntō e dií dií ka nto'o nto é vāta káa ñuú Tiru ni Síduun, tsí ña ni kuintí'xe nto ko.

23 Dīvi ntō, ña ñuú Capernaú ne, dōo kuika ntō né, dōo ntáde na'nu ña'a nto. Ntá tsi nakuítá nuu ña nto dô'vi kan, tsí ña ni kuintí'xe nto ko. Tē dí ni ĩni ña ñuú Sodoma núu i e dóo na'nu é ĩni ntó ne, tuvi dukuan ñuú tsikan nté vevii.

24 Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí dií ka donchu'vi koo nto'o nto, é vatā o kúvi ñuú Sodomá tē xee ntúvī é xntekú kū've Xuva kō —ka'an Jesús.

*Ki'xi nto nī kó ne, ní'i nto dā'na
(Lc. 10:21-22)*

25 Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Ntadiá'vi nto, Xuvā ko, Tó'ō e dukún kán ni ñūxiví a di, tsí xnuu xu'ū ntó nuu i é nuu é ntaā í san é ña kiní ña dóo ki'in inī í san nī ña dóo tu've i sán di ne, nañē'e ntó ña ntā'ví san.

26 Kuán ō dé nto, tsí kuan ō ntío nto é viī nto —ka'an ñá ni Xuva kō.

27 Kaka'an xtúku Jesús:

—É ta'xi Xuva kō é un ntí'i nuu i ntā'a ko. Xōxó ña'a é ĩni ntí'xe ña xoo é I'xá Xuva ko, da mii Uvā kó ini ña. Xōxó ĩni i xoo é Xuva kō, da mii tsi I'xā ñá, ni da xōo ka ña'a é ntio I'xá ña é kūtuni ña.

28 Ki'xi nto, un ntí ntí nto e ntákuitā nto kuenta iña tsíñu e ntáde nto, ni kuēnta iña i e ntánto'o nto ne, ta'xi u é kūntoo da'na nto.

²⁹ Kuntīkin ntó ko ne, nakuā'a ú nto. Tsí ña te dín u, ñá te ka'nu ñā'a ú ne, ní'i nto dā'na.

³⁰ Ñá vī'xín kaa itsi ko, ntē ña ntii tu'ún tsiñu é tā'xi ú nto di —ka'an ña.

12

Dā tñn pustrú san xoko trigu ntúvi dá iō dá'na
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Kidāā ne, ítā nti'xin Jesuu má trigu kán ntuvi dá iō dá'na. Ntáka'kin ña ntántikin ñá ne, tñn ña xoko trigú san ne, da é'xi ña.

² Ntá tsi dā íni ña fariseú san ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Uun ō ntáde ña ntántikin nto é dóo xíi kaa é vīi o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Vāta nakua'a ntu nto nte o dé Davii da kákin ña kidaa, ni ña ntini'i ñā?

⁴ Kúkī'ví ña má vi'i Xuva kō né, ē'xí ña tañú'u kuiko e dóo xíi kaa é ka'xí ña, tsí da mii tsi dūtú san ntaé'xí ña tañú'u tsikan.

⁵ ¿Ō vata nakua'a ntu nto mí uve na'a kaka'an léi Muísee? É dūtú san ntáde tsiñu ña ini ukún ka'nu kán ntuvi dá iō dá'na ne, ña túvi nēe nuu i é kīni kaa ntáde ña.

⁶ Kaka'án u ni ntō tsí i'a tuví e díi ka ka'nu é xukún ka'nu san.

⁷ Ñá íni nto neé ncho ka'an Xúva kō dá kakā'an ña sá'ā: “Ñá tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'ví ini nto ta'an nto”, ka'an ña. Tē dí ni ñe'e dikí ntí'xe nto sá'ā ne, ñá ni ká'an ntée nto ña'a, ña é ña tuví kuétsi í.

⁸ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, xu'u é kadē kû'vé u ntuvi dá iō dá'na di —ka'an ña.

*Ñatíí, ña é itsi ntá'a i
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)*

⁹ Ntāka Jesuu íkān ne, kúkí'ví ña iní vi'í mí ntánataká nuu ña Israee.

¹⁰ Íkān tuví uun ñatíí, ña é itsi ntá'a i. Tsixe'e ñā'a san Jéssuu:

—¿Ña xii kaa ntu é ntavá'a o ña'a ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.

Kuan ō ka'an ñá vata koo é nī'i ña é tsi'i kuétsi ña ña.

¹¹ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Xoó ña'a nto, te ūun kudii á le'ntu nto iō ti ne, te kō'xó nuu ti xavi ntuvi dá iō dá'na ne, ¿ñā ntu natavá nto ti?

¹² ¿Ñā ntu te dií ka nuu á'vi ña'a san é a le'ntu? Dukuān ne, ñá te xii kaa é vīi o é vā'á ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

¹³ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñatíí san:

—Nakaan nta'a o —ka'an ña.

Nákaa nti'xe ña nta'a ña ne, ntuvá'a vata tsi kaa nta'a ña é uun san.

¹⁴ Kidáā ne, ntíi ña fariseú san ne, natíin ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

É kā'an Ísaia iña Jéssuu

¹⁵ Kūtuni Jesuu nté ō dé ña fariseú san. Ntáka ña íkān ne, ñá te da dīi ña'a intíkin ñá ña ne, ntavá'a ña un ntíí ntíí ña nchokuví san.

¹⁶ Kaka'an ñá ni ñā'a san é ña ká'an ña nte o dé ña.

¹⁷ Kuan ō ka'an ñá vata koo é kūntaa é kāka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Isāia:

¹⁸ I'a tuví ña kade tsiñu iñá ko, ña e náxaxnúu ú, dīvi ñā e dóo ntio ko, e dóo diní ko ni ñā.

Taxnúu ú Espíritū Sántū kó ni ñā ne,

ka'an ntódo ña dá kan̄i ñūxiví san nté koo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō.

19 Ñá nāa núu ña, ntē ña káchu'ū ña.

Ntē xoxo tekú i tátsin ña itsi k̄an.

20 Ntē ña ká'nu ka ña choo é tā'nu,

ntē ña nantá'va ña metsa é dā vé kakene u'me

un tsi da nté kūvi vii ña é kōo é vā'a.

21 Kuenta iña ñá ne, kuntetu dá kan̄i ñūxiví san é ni'i i é vā'á nta'a Xuva kō,

ka'an Ísaia.

Dā ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vā'ā san nima Jésuu

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Xee ní'i ña uun ñat̄i mí tuví Jesuu. Ñat̄i san ne, skuaa ña ne, ñi'i ñā di, tsí nuu é ña vā'ā nima ña. Ntavá'a Jesuu ñá ne, naka'an ñá ne, nākoto ña.

23 Koó dā kúdu'va un nt̄i nt̄i ña'a san, ntáka'an ña:

—¿Vá ña sāl'á ntu é i'xá ika Dāvii? —ka'an ña.

24 Ntá tsi dā téku ña fariseú san ne, ka'an ña:

—Kūdii Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san, kaxé'e é kākuví kade ña kanakunu ña é ña vā'ā san —ka'an ña.

25 Ini Jésuu nee é ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Da neé ka ñuu mi ntánāa mí ñā ne, kunaa. Uun ñuú, ō uun ñavi'i é kuví ña uvi dava ña ne, ñá kūtí ña, tsí k̄i nteé xio ta'an mii ñā.

26 Te miī tó'ō e ña vā'ā san kanakūnu é ña vā'a nī'i i ne, ntánāa mí i. ¿Nté ntu koo ni'i ntii i é vii í, kuan?

27 Divi ntō ne, ntáka'an nto é kanakūnu u é ña vā'ā san kuenta iña Belsébuu, tó'ō e ña vā'ā san. ¿Xoó ntu kuenta iña í kanakūnu ña ntántik̄in nto é ña vā'ā san? Ña ntántik̄in ntó san ne, divi ñā é ini ña

37 Tsi kídaā ne, ká'an Xuva ko te vā'á nto, o tē ña vá'a nto kuenta ña i é ká'an nto —ka'an Jéssu.

*Ña kini ntáa san ntaikan ña nuu i é dóo ka'nu
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

38 Kidáā ne, nantíko kōó mastrú leí san nī ña fariseú san, ntáka'an ñá ni Jéssu:

—Mastrú, ntio nti é vii ntó uun nuu i é dóo ka'nu —ka'an ña.

39 Ntá tsi nantíko koó ña, kaka'an ña:

—Koó da ña kini ntáa san, ña é ña ntákuinti'xe i san, ntio ña nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ñá kīnī ka ña nuu i e dóo ka'nu, mii tsī nuu i é idé ña ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Jōnaa.

40 Tsí vata ō kúvi Jonaá san é uni ntúvi, uni níñu inúu ña ini i'xi tsáka ka'nu sán ne, kuan koo kunūu ntú'xi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatī.

41 Vi'i a vé ne, xée ntūvi é ká'an Xúva ko xōo e vá'a i ne, xoo é ña vá'a i, ña ntántoo ntuvi sá'a. Kidáā ne, ña ñuú Nínive san ne, ká'an ntéé ña ña. Tsí ña ñuú Nínive sán ne, nātivi iní ña da téku ña é káka'an ntódo Jonaa. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ña'a u é Jonaa.

42 Uun ká tuku ne: Ñadī'i, ñá é idé reina ñuú Sebá ne, nákuñtītsí ña é ká'an ntée ña ña ntántoo vevii. Tsí divi ñá é kī'xi ña uun ñuú e dií ka ikā vata koo é tekū ña tú'un e dóo kī'in iní i, é káka'an rei Salamuun. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ña'a u é Salamuun.

*É ña vá'ā é kantíko kōo
(Lc. 11:24-26)*

43 "Te ntīi uun é ña vá'ā san nima ñá'a ne, dotō tsí kaika ñuú itsi, kanantukū mí'i kūtuví da'na, ntá tsi ña kaní'i.

44 Kidáā né, kadē kuení i: “Ntiko kōó u nú vi'í kó k̄n mí ntáka u”, dé kuení i. Dā náxeé ne, ixu dukuān. É ntūntoo ne, kaníne ve.

45 Kí'ín né, kuntēka ká u'xe é ña vá'ā e dií dií ka kini ntáā é ðiví. Kí'vī ntí'í nima ñá'a sán ne, ikan kuntōo. Kidáā ne, dií dií ka kini koo kuvi ni ñá'a san é ðí'na. Kuan kōo kuvi ña'a, ña é k̄ni ntáa, ña ntántoo vevii —ka'an Jesús.

Dí'í Jesús ni ení ña

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Kaka'an dúkuan Jesús ni ñá'a sán da xée dí'í ña ni ení ñá ne, ntáñī ña kí'í k̄n e ncho ka'an ñá ni ñā.

47 Uun ña'a ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Dí'í nto ni ení ntó ne, ntáñī ntée ña kí'í k̄n e ncho ka'an ñá ni ntō —ka'an ña.

48 Ntá tsi nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoó ntu é dí'í ko? ¿Xoó ntu é ení ko? —ka'an ña.

49 Kāta nteé ña nta'a ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ña:

—Ña sā'a é dí'í kó ni ení ko.

50 Tsí da xōó ka ña'a, ña é kade é ntio Uvā kó, ña é tuví e dukún k̄n né, ðivi ñā é ení ko, ðivi ñā é tā'an kó, ðivi ñā é dí'í kó ði —ka'an ña.

13

Nteé nteé tsi kaka'an Jesús iña ñá kaeté xaa ntíkin

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Dívi tsi ntūvi tsikan kí Jesús nú vi'í sán ne, kué'en ña kukūtúvi ña diñi mínī san.

2 Un vá'a tsi t̄t̄n ña'a náta'á nuu ña mí tuví ña. Dukuān ne, ínuu ña tun ntōó san ne, ikan tsí ítúvi ña. Un ntí'í ntí'í ña'a san ntáñī ñá diñi ntute san.

³ Ñá te da dīi núu i e ntáa ña ni ñā'a san é kanakuā'a ña ña. Kaka'an ña:

—Uun ntuvi ne, uun ña'a kúkáté xaa ña ntikín.

⁴ Da ñī kaeté xaa ña ntikín sán ne, ió ne, kó'xo itsī san. Xéē láā sán ne, ē'xí ti.

⁵ Ió ntikín sán ne, kó'xō mí dóo xuu mí ña túvi kuē'e nté'u. Váta tsī e ná'a ne, kēne xuku i, tsí ña túvī mí k'ín xó'lo i.

⁶ Ntá tsi da dóo naí'nī ne, xi'i dīi xuku i. Tsí ña ni nani'i xo'o i nté'u ne, itsī.

⁷ Ió ntikín sán ne, kó'xō mí kaa xuku íñū. Xí'i nūu xuku vá'ā san, tsí un tavi nuu tsi xuku íñū san da é'nu.

⁸ Ió ntikín sán ne, kó'xo ñu'u vā'á ne, kīi kiti i. Ió e kii uun sientu kiti i é uun ditsin í ne, ió ne, kii te ūni díko ne, ió e kii te ōko u'xi.

⁹ Xoo e katéku í ne, na kīni —ka'an ña.

Nté kui nteé nteé tsi kaka'an ña

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Kidáā ne, vé'xī ña ntántikín ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuān ó kantaa ntu nto ni ñā'a san? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Ntō'ó ne, ntáduku ntée nto é kūtuni nto nuu i é iō xu'u iña i mí kadē kú've Xuva kō, ntá tsi ña ntáduku ntée tuku ña'a san.

¹² Tsí xoo ñá'a, ña é iō iña í ne, ní'i ká ña ne, ku'é'e ká koo iña ña. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña tuvi iña í ne, naki'i ka é iō iña ña.

¹³ Dukuān né, kuān ó kantaa ú ni ñā'a san, tsí kuān te ntaíto ña ne, ña ntaíni ña. Kuān te ntátekú ña ne, ña ntaíni ña. Ña ntaéni tú'un ñā.

¹⁴ É kūntaa ntí'xe vatā ó kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko, dá kakā'an ña kídaā:

Kuān te tekú ña, ntá tsi ña k'ín diki ña;
 kuān te koto ña, ntá tsi ña kiní ña.
¹⁵ Tsi ña sá'á ne, é ntuka'xī nima ñá ne,
 vata te neé nuu ntído lo'xo ña ne,
 kanti'u núu ña,
 vata koo é ña kiní ña,
 vata koo é ña tekú ña,
 vata koo é ña kani tútun ña,
 vata koo é ña ká'án ñá nī ko é ntavá'a ú ña,
 kuan ō ka'an Xúva kō,
 ka'an Ísaia.

¹⁶ Ntá tsi nto'ó ne, dōo diní nto tsi ntaíní nto ne,
 ntátekú nto.

¹⁷ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí ña te da díi
 ña ntáka'án naa Xuva ko kídaā ne, un vá'a tsi ncho
 kini ña é ntaíni nto vevii, ntá tsi ña ni iní ña. Ncho
 tekú ña é ntátekú nto, ntá tsi ña ni tekú ña.

*Kaka'an Jéssuu neé kani tú'un ñña ñá kaeté xaa
 ntikin san*

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Kini nto sá'a ñña ñá kaeté xaa ntikin san.

¹⁹ Te tēkú ña'a tú'un ñña i mí kadē kú'vé Xuva kō
 né, tē ña kani tútun ña ne, ki'xi tó'ō e ña vá'a san ne,
 naki'i nuu tú'un é ínúu nima ñá, vatā ó de láā sán ni
 ntikin é kō'xó itsi san.

²⁰ Divi ntikin é kō'xo mi dóo xuú ne, vata kaa
 tú'un va'a san kaa, e ntátekú ña'a san ne, ura tsí i
 xkúntee iní ña.

²¹ Ntá tsi da ñā ni kuinti'xe vá'a ña ne, ña ná'a tsí
 kutíi ña. Tē ntáka'an ntée ña'a san ña ne, tē ntáde
 xení ña ni ñā kuenta ñña i e kuínti'xe ña ne, ura tsí i
 xtuvī mii ña e kuínti'xe ña.

²² Ntikin é kō'xó nuu mí kaa xuku íñu sán ne,
 vata kaa da ntátekú ña'a san tú'un va'a san kaa, ntá
 tsi díi díi ka ntio ña é ió ñuxiví sa. Ntánantuku ñā

diu'un é kukuika ñā ne, ntákunáa inī ña tú'ūn va'á san. Ña kaidiá'vi ká i iña ña.

²³ Ntikin é kō'xó nuu ñu'u vā'á san ne, vata kaa te téku uun ña'a ne, kuinti'xe ña. Kade ña é kāká'án ne, iō ntúvi vā'á iña ña. Vata kaa ditsin utun vá'ā san kaa, e kíi uun sientu kítí i, o te ūni díko, o te ōko u'xi —ka'an ña.

Nteé nteé tsi kaka'an Jesuu iña xuku é ña vá'ā má trīgu

²⁴ Ntāa xtuku Jesuu nuu i sá'a, kaka'an ña:

—Mí kadē kû'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin trigu máña ña kan, kaa.

²⁵ Ntá tsi da nī ntákidi ñá'a san ne, xée ūun ña'a, ña kakune'u iní i ni ñā né, éte xaa ña ntikin é ña vá'ā san má trīgú san ne, da ínu ña.

²⁶ Dā kéne xuku trigú san ne, nta'á kití i ne, kéne xuku é ña vá'ā sán dī.

²⁷ Xée ña ntáde tsiñu iña tó'o vī'i sán ne, ntáka'an ñá ni ñā: “¿Ñá te ntikin vā'á ntu éte xaa nto máña nto kán? ¿Mí'i ntu vē'xi xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña.

²⁸ Kaka'an tó'o vī'i sán ni ñā: “Á tē ñá kakune'u iní i nī ko éte xaa ña ntikin é ña vá'ā san”, ka'an ña. Kidáā ne, ntáka'an ñá ntáde tsiñu san ni ñā: “¿Ntio ntu nto é tū'un ntí xuku é ña vá'ā san?”, ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi kaka'an tó'o ñā: “Ñá'ā, tsí dā ná tū'un nto xuku trigú san ni xūku é ña vá'ā san.

³⁰ Na kue'nu miī ntuví nuu i da nté xée ntúvi é ta'vi ō. Kidáā ne, ká'ān ú ni ña kata'vī sán te dī'na tu'un ña xuku é ña vá'ā sán ne, na ntada ña dōko í dá ká'mi ña. Kidáā né, na tsū'un vá'a ña kití trigú san ini xaká ko”, ka'an ña —kuan ō ka'an Jesuu.

Nteé nteé tsi kantaa Jesuu iña ntikin kúli
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Ntāa xtuku Jesuu úun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin kuli mâña i kan, kaa.

32 Dií ka kuetsi ntíkin kúlí san é un ntí ntí ntíkin, ntá tsi dá kúna'nu ne, dií ka na'nu xuku i; vata ntáa utun ntáa. Ntáxee láā, kiti ntaíko e dukún kán ne, ikán ntáde vá'a ti taka ti má nta'a i kán —ka'an ña.

*Nteé nteé tsi kantaa ña iña u'xen íā
(Lc. 13:20-21)*

33 Ntāa xtuku ña uun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa u'xen íā kaa, é kánadaká ñadí'í san uni xku've árina váta koo é nāneñu u'xen san —ka'an ña.

*Nté kui kuān ó kantaa Jesuu núu i sá'a
(Mr. 4:33-34)*

34 Nteé nteé tsi kaka'an Jésuu ni ún ntí ntí ña'a san. Da mii kuē'en tsí nuu i sá'a kantaa ña ni ñā dá kakā'an ñā ni ñā kuenta iña i mí kadē kû've Xuva kō.

35 Kuān o dé ña vata koo é kūntaa é kaka'an ña ka'án naa Xuva ko kidaā:
Ntaa ú ni ntō nuu i sá'a,
ká'ān ú nuu i é iō xu'u un tsi nte dá dé kû've Xuva
ko ñūxiví san,
ka'an ña.

*Kaka'an Jésuu nee iñá ncho ka'an iña xuku é ña
vá'a san é kaa má trigu*

36 Kidáā né, ntāka Jesuu mí dóo ntoo ña'a sán ne, k'ívi ñā má vi'i kán. Xéé ña ntántíkin ñá ne, ntaíkan ña é ká'an ñá nee iñá ncho ka'an é ntāa ña iña xuku é ña vá'a san e é'nu máña ña kán.

37 Kaka'an Jésuu:

—Ñā éte xaa ntikin vā'á san ne, vata kaa xu'u é vēxkúvi ú ñatíí kaa ña.

38 Mâña ñá kân né, vata kaa kanii ñuxiví san kaa. Ntíkin vā'á san ne, vata ntáa ña ntáduku ntée Xuva kō ntáa. Ntíkin é ña vá'ā san ne, vata ntáa ña ntáduku ntée tó'ō e ña vá'ā san ntáa.

39 Ña kakune'u iní i nī kó ne, vata kaa ña éte xaa ntíkin é ña vá'ā san kaa ña ne, tō'o é ña vá'ā san ña. Ntuvi é ta'vi ō ne, vata kaa tuvi tē ntí'i ñuxiví sa kaa. Ña ntáta'vi sán ne, vata ntáa ánje Xuva kō ntáa ña.

40 Vata ō ntáda ña dōko i é ña vá'ā sán ne, ē'mi ña né, kuan koo kuvi tē ntí'i ñuxiví sa.

41 Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, taxnúu ú ánje ko mí kadē kû've Xuva kō ne, nakuitā ñá un ntíi ntíi ña'a, ña e ntáde é víi tuku ña'a é kini kaa, nī ña é ntáde mií é kīni kaa san.

42 Katé nuu ña ña iní ñu'u dū'xé san. Un vá'a tsi kueku ña'a sán ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ña.

43 Kidáa ne, xoó ña'a, ña ntáde é ntio Xuva kō ne, xilí nuu ka'nu ña mí kadē kû've Xuva kō, vatā ó kaxilí nuu ngántií san. Xoo é kátekú i ne, na kīni i.

Kantaa Jesuu úun nuu i é vā'a é nuu ntú'xi

44 'Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa uun nuu i e dóo va'a é nuu ntú'xi má ñu'u kan kaa. Nāni'i uun ña'a ne, ikan tsī náxnúu ntú'xi xtuku ña. Ná tē nté kaa diní ña. Kí'in ña né, nadiko ntí'i ña é ío iña ña ne, dá kuīn ña ñu'u san.

Kantaa Jesuu iña kití e dóo nuu á'vi i é kaē'nu ini tsí'xi

45 'Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa uun ña kadiko kaa, ña é kanantukū kití e dóo nuu á'vi i, e dóo va'a.

46 Uun tsi kiti e dóo va'a, é nuu á'vi kue'en nāni'i ñá ne, kí'in ñā né, nadiko ntí'i ñā é ió iña ñá ne, dá kuīn ñā ti.

Kantaa Jesuu iña xunu

47 Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa xunu kaa, é kanakuítá nuu ñā'a san ini míni kān é tavā ñá un ntí'í ntí'í nuu tsákā san.

48 Dā tsítū ne, nantíi ñā diñi ntute kān. Ikān intóo ñā nakaxnúu ñā ti. Tsáká vā'á san ne, nātsu'un ñā ti ini xiká san. Kiti é ñā vā'ā san ne, ēte ñá ti.

49 Kuan koo kuvi tē ntí'i ñuxiví sa di. Kí'xi ánje Xuva kō ne, nakaxnúu ñā xoo é vā'á i, xoo é ñā vā'á i.

50 Nakuitā ñá xoo é ñā vā'a i mé'ñu ñū'u du'xé san. Ikān dóo kueku ñā'a san ne, naka'xí ka'ñi ñā nú'u ñā —ka'an Jesuu.

Núu i e dóo va'a é xēé nī é ata

51 —¿Ntáñe'e dikí ntí'i ntu nto un ntí'i nūu i sá'a? —tsixe'e Jesuu ñā.

—Ntáñe'e dikí nti —ka'an ñā.

52 Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Un ntí'í ntí'í mastrú lei, da ntánakua'a ñā iña i mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa tó'o vī'i san kaa ñā. Tsi tó'o vī'i sán ne, kanatava ñā é xēé nī é atā san mí ñū'u vā'a iña ñā dá ntio ñā —ka'an ñā.

Dá tūví Jesuu ñūú Nazaree

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Dā kúvi ntáa Jesuu sá'ā né, ntaka ñā ikān.

54 Ku'élen ñā ñūu mí ñā ne, nakuá'a ñā ñā'a má vi'i mi ntánataká nuu ñā Israeé san. Koó dā kúdu'va ñā'a sán ne, ntáka'an ñā:

—¿Mí'i ntū nakua'a ñá sā'a e dóo ini ñā, e dóo kade ñā nuu i é dóo ka'nu san?

55 ¿Ñā ntu te divi ña é i'xá ña kade va'a utun? ¿Ñā te María ntu di'i ñā? ¿Ñā ntu te ení ña Santiau ni Jósee ni Símuun ni Júdá?

56 ¿Ñā te divi ta'an ña ta'nú ntoo ñuú ko ā di? ¿Mí'i ntu vē'xi é dóo ki'in iní ña sā'á kuan? —ka'an ñá'a san.

57 Ncho kudiin ñá'a san ni ñā, ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñā kaka'án naa Xuva kó ne, ntaíko ñu'u ñā'a san ña; ntá tsi ña ñuú mii ña nī ñavi'i ña ne, ña ntaíko ñu'u ña ñā —ka'an ña.

58 Ñá kuē'e núu ī e dóo na'nu ide ña ikān, tsí ña ni kuintí'xe ñá'a san ña.

14

Dā xi'i Juaán Bautista

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Ntuvi sá'á ne, Heródē, ña é de ku've iña ñuú Galileá ne, tēkú ña iña Jéssu.

2 Kaka'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña:

—Ñā tsikán ne, á tē Juaan Bautista ña. Á tē ntóto ñā e xi'i ña. Dukuān é kūvi ide ña nuu i e dóo ka'nu san —ka'an ña.

3 Tsí Heródē sán ne, tñin ña Juaán ne, kī'ní ña ña ne, xnuu kutu ña ñā kuenta iña Heródia, ñadī'í ení ña, ñá nani Fēlipe.

4 Tsí kaka'án Juaan ni Heródē:

—Dōo xii kaa é naki'i nto ñadī'í ení nto —ka'an ña.

5 Heródē sán ne, ntio ña é kā'ní kue'en ñá Juaán san, ntá tsi u'ví ña ñá'a san, tsi dé kuení ñá'a san tsí Juaán san ne, ña kaka'án naa Xuva ko.

6 Ntá tsi dā xee víko é kāku Heródē ne, ítē'e dióko Heródia nuu ñá'a san, ña vexká'xi viko san. Ñá tē nté kaa dīnī Heródē san kídaā ne,

⁷ xé'e ña xu'u ña nī dioko Herodia tsí nuu é ntāa ntí'xe i é kué'é ña tún da nēé ka é kākán tun.

⁸ Tsi'i dí'ĩ tún dikí tun nēe é kākán tun ne, kaka'án tun:

—Tā'xi nto kó dikí Juaan Bautista vevíi. Xntekū nto nú kō'o —ka'án tun ni Hērode.

⁹ Kidāā né, kūnta'xa iní rei Heródē san. Ntá tsi kaka'an ñá te kuan kōo kuvi, tsí mé'ñū ña'á san xe'é ña xu'u ña.

¹⁰ Taxnūu ña é na kā'nté tu'un ña dikí Juaán san viutun kān.

¹¹ Xntekū ñá dikí Juaan nú kō'o ne, xé'e ña tún, dā nakué'ē tún dí'ĩ tun.

¹² Dā xeé ña ntántikin Juaán san ne, nāki'i ña kúñu ña ne, ixkú'xi ña ña. Kidāā ne, kué'en ña kūkoto ñá Jēsuu nté ō kúvi.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míil ñá'a

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Dā téku Jesuu nté ō kúvi Juaan Bautistá san ne, ínūu ña tun ntōó ne, kué'en ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dā kútuni ñá'a sán ne, kué'en ña kūntikin ñá ña. Ntaíka ña dí'in ña.

¹⁴ Dā ntíi Jesuu tún ntōó san ne, iní ña tsí ña te nté kaa titín ña'a. Ntúntá'ví iní ña ña ne, ntavá'a ña ña nchokuví san, ña é ntēka ña'a san.

¹⁵ Dā kuáa ne, xéé ña ntántikin ñá ne, ntáka'an ña:
—Xoxó kantoo i i'a. É kuáá ve. Taxnūu nto ña'a san é na kī'in ña ñúu kuetsi san vata koo é kuīin ña é kā'xí ña —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kuetsi é kī'in ña. Dívi nto kué'é xnto é kā'xí ña —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Kidāā ne, nantíko koō ña, ntáka'an ñá ni ñā:

—Ú'un kūdii tañú'u ió ni ūvi kudii a tsákā —ka'an ña.

18 Kaka'an Jésuu:

—Tā'xi nto —ka'an ña.

19 Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñā'a san é na kuntōo ña nu ité sán. Kí'i ña u'un tañú'ū sán ni ntūvi a tsákā sán ne, ĩto ña e dukún kán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kātsin dava ña tañú'ū sán ne, xé'e ñā ña ntántikin ña é na tsí'i ña nta'a ña'a san.

20 Ē'xi nta'a ña'a san, un ntíí ntíí ña. Kidáā ne, natákā ñá ta'vi ĩ é ntoó ka ne, natsu'un tsitu ña ūxuví ka xika.

21 Ñá te da ū'un míil ñatíí san é'xi ña. É ntē ña ni ka'vi ña ñadi'í san, nté ĩ'xá san.

Dá ĩka Jesuu nú ntūte kan

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña ntántikin ña é kū'un ña iní tun ntōó san e kí'in ña uun xo diñi ntute san. Dìvi ña ne, ítūví ka ña da nté ntaka ntí'i ña'a san.

23 Dā nátaxnūu ña ña'a san kunú'u ñā ne, kúxee ña xuku kán vata koo é da mii tsi ñā ka'an ntâ'ví ña. Dā kuáa ne, ínūu mii ña ikān né,

24 dōo kuíka tun ntōó san mé'ñū mínī san. Un vá'a tsi kanaduku ntūte san ata tún ntōó e dóo kainu tatsín san.

25 Dá vē'xi túvi ne, kué'en Jēsuu mí ñū'u ña, kaika ña nú ntūte san.

26 Ntá tsi dā ĩni ña ntántikin ñá ña tsí kaika ña nú ntūte sán ne, ñá tē nté kaa ntaú'vī ña. Ntáka'chū'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—ĭUn kaa ña ntíxi! —ka'an ña.

27 Ntá tsi ura tsí ĩ kaka'an ñá ni ñā:

—ĭÑá ku u'vī nto, tsí xu'u! —ka'an ña.

28 Kaka'án Pedru ni ña:

—Te ñi'vi ntí'xe ntō, Tó'ō, ká'an ntō é na kí'xi u mí kaika nto nú ntūte san —ka'an ña.

29 Kaka'an Jésuu:

—Ki'xin ni —ka'an ña.

Pedru ne, ntii ña tũn ntõõ san ne, ñka ña nú ntũte san é k'ĩn ña mí ntsĩ Jesuu.

³⁰ Ntá tsi dā ñni ña tsi dõo kainu tatsĩn san ne, ú'vĩ ñá ne, ñni ntu'u kũkĩí nto'o ña ñni ntute san. Un ntĩ tsi kána ña:

—jXntii ntõ ko, Tó'õ! —ka'an ña.

³¹ Ura tsĩ i nakurkãa Jesuu ntá'a ña ne, nãtava ña ña. Kaka'an ñá ni ñã:

—jNtẽ õ ntũ ñna o é ña kãkũinti'xe o! ¿Ntẽ kui ña ni kũinti'xe ntu o? —ka'an ña.

³² Dã nakú'un ña ntuvi ñá tun ntõõ san ne, kũkadĩn tatsĩn san.

³³ Ñã ñu'u ñni tun ntõõ san ne, nãkunchiti ña nũu Jesuu, ntãka'an ña:

—jNuu é ntaã i tsi I'xã Xuva nti'xe ko ntõ! —ka'an ña.

*Dã ntavã'a Jesuu ñã nchokuvi ñuú Genesaree
(Mr. 6:53-56)*

³⁴ Dã kũvi ita ntĩ'xin ña ntute sãn ne, xẽe ña nũu é nani Genesãree.

³⁵ Dã ñni ña'a san, ña ntãntoo ikãn, e vé'xi Jesuú ne, taxnũu ña tú'un ñna un ntĩ ntĩ ñuú tsikãn ne, ntẽka ña'a san ña ntãnchokuvĩ san, un ntĩ ntĩ ña.

³⁶ Ñkan ña Jesuu é kuã te ntete dõo ña na tĩn ntã'a ñã. Ñã é tĩn nta'ã sãn ne, ntũvã'a ña.

15

*Nee ñna é kade i é kãnatĩvi ña'a sãn nuu Xuva ko
(Mr. 7:1-23)*

¹ Kidãã ne, xẽe ña fariseu ní mastrú leĩ san, ña ntõo ñuú Jerusaleén, nte mí tuvĩ Jesuú ne, ntãka'an ñã ni ñã:

² —¿Nté kui ña ntáde ntaa ña ntántikin ntó vatā xkoó ini ñáta kō? Tsí ña ntánta'a ña dá ntaé'xi ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Nté kui ña ña ntáde ntaa nto é kākā'an Xúva kō, é ntio nto kuntikin ntó vatā xkoó ini mí ntō?

⁴ Tsí kaka'an Xúva kō: “Kuiko ñu'u nto uva nto ni ña'ni ntō”, ka'an ña. Ká'an xtūku ña ña: “Xoo é kākā'an kīni i ña uva i ni ña ña'ni í ne, da míi é kūvi i”, ka'an ña.

⁵ Ntá tsi ntō'ó ne, ntáka'an nto tsí kuvi ka'an ñá'a san ni uva ña ni ña'ni ña: “Ña kúvi xntīi ú nto, tsí ñá ko ne, nākué'e ú nta'a Xúva kō.”

⁶ Te kuan kōo ka'an ñá ne, ñá kantīo é xntīi ña uva ña nté ña'ni ña, ka'an nto. Dukuān ne, ntáde nto vatā xkoó ini ñáta ntō e ntánakuitā nto é kākā'an Xúva kō.

⁷ Ntáka'an ntó tsi ntáde ntaa nto é kākā'an Xúva kō, ntá tsi ña ntáa. Dōo vá'a o ka'an Ísaia kuénta ña nto dá kakā'an ñá naa Xúva ko:

⁸ Ña sá'a ne, kūdīi rki xaa ña ntéku da ntáka'an ñá e dōo ntánuu iní ña ko,

ntá tsi ña te ntánīi nima ñá e ntánuu iní ña ko.

⁹ E ntaá í e ntánuu iní ña ko,

tsi e ntánakuā'a ñá ne, da míi tsi e ntáka'an ñá'a san. Kuan o ka'an ña —ka'an Jésuu.

¹⁰ Kidáa né, kāna ña ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña: —Kini nto né, na kī'in diki nto:

¹¹ Ñá te ña'ni é kākā'ni iní xú'u ko kán kade i é kakudentū nima ko, ntá tsi nee ña é ntīi xu'u kō né, ña'ni é kade i é kakudentū nima ko —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, xé ña ntántikin ña mí tuví ña ne, tsixe'e ña ña:

—¿Kútuni ntú nto é kūdīi ñá fariseú san da téku ña é kākā'an nto? —ka'an ña.

13 Kaka'an Jésuu:

—Da nēé ka utun é ña ni í'xi Uvā kó ne, nātu'un ña uun tsi nte xó'o i.

14 Na koo mii nto ñā. Vata ntáa ña kuāa ntáa ña é dotō tsi ntántēka ña ña'a. Te uun ña kuāá nteka ña ña kuāa ni'i ña ne, ntuví tsí ña kó'xo nuu ña xaví san —ka'an ña.

15 Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Ká'an nto nī ntí nee iñá ncho ka'an núu i sá'a —ka'an ña.

16 Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Vāta tekú kue'en xntú nto?

17 ¿Ñá ini ntú nto tsí da nēé ka é kākí'vi xu'u kō ne, kaita nti'xin i'xí ko kán ne, da kidáa ntīi xtuku kúñu kō?

18 Ntá tsi nēe é kīni kaa é kakii xu'u kō né, ntē nima ko kakéne ne, diví é kade i é kakudentu ō.

19 Tsi nté nima ko kakéne é kinī ó kadā kuení kō, é kā'ni o ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í tuku ña'a, é kadā xení o ni ñadī'í, ña vata tánta'a, e ki'i dú'u ō, é kā'an ó dovete, é kā'an kīni o iña ña'a.

20 Sá'a kade i e ntákudentū ña'a sán nuu Xuva ko. Ntá tsi te ña nta'a o da ka'xi o vatā xkoó ini ntó ne, ña te dívi i é kade i é kakudentu ō nuu Xuva ko.

*Ñadī'í, ña vé'xi tuku ñuu, kuínti'xe ña Jesuu
(Mr: 7:24-30)*

21 Ntāka Jesuu íkán ne, kué'en ña ētsin ñuú Tiru ni ñuú Siduun.

22 Íkán tuví uun ñadī'í, ña vé'xi ñuú Canaán ne, ñé'e ñā mí tuví Jesuú ne, kaka'an ña:

—¡Ntuntā'ví ini nto ko, Tó'ō, I'xá Davii! ¡Un vá'a tsi kanto'o diókō kó kuenta iña é ña vá'ā san é nuu nimá tun! —ka'an ña.

23 Nté uun tú'ün ña ni ká'an Jesús ni ña. Kidáā ne, xéē ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā é na nakunu ña ñadĩ'í san. Ka'an ña:

—Nakūnu nto ña, tsi dóo du'xen ka'ān ña é ntikin ñá kō —ka'an ña.

24 Kaka'an Jesús:

—Taxnuu Xuva kō ko é xntii ú da mii tsī ña kúnaa, ña ntáduku ntée tatá ña Israee —ka'an ña.

25 Ntá tsi xéē etsin ñadĩ'í san ne, ínchiti ña nūu ña ne, kaka'an ña:

—¡Vií nto da xe'e, Tó'o, xntii ntō ko! —ka'an ña.

26 Kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá vā'á ō é naki'i o tañú'ū é kā'xí i'xá kō dá kuē'é ō tīnā san —ka'an ña.

27 Ñadĩ'í san ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an nto, Tó'ō, ntá tsi tīnā sán ne, ntaé'xi ti utsi i é kākō'xo má mēsa tó'o tī —ka'an ña.

28 Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dōo vā'ā ó kakuinti'xe o. Kuan koo na kuvi vatā ó ntio o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a dióko ñā.

Dōó titín ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

29 Ntāka Jesuu íkān ne, kué'en ña dīñi míni Galileá san. Kúxee ña xuku kān né, ikān itúvi ña.

30 Ñá te da dīi da díi ña'a xéē ña mí tuví ña ne, ntēka ña ña xné'e, ña ni'i kui'í i, ña kuāá, ña ñi'í, ni tītín ka ña ntánchokuví san. Tsōo ña ña'a san nú dī'ín Jesuú ne, ntavá'a ña ña.

31 Koó dā kúdu'va ña'a san da íni ña e ntáka'an ñá ñi'í san, e ntuvá'a ña ni'i kui'í i san, e nakaka ña xne'é san, e nakiní ña kuāá san. Ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva ña Israee san.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí kīmi míl ña'a
(Mr. 8:1-10)

³² Kidāā ne, kāna Jesuu ñá ntántīkin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Kantunta'ví ini kó un ntíí ntíí ña'a san tsi é ita ntí'xin unj ntúvi e ntántoo ña i'a nī ko. Ña tívī ka é ka'xī ña. Ná ntío kó nataxnūu ú ña é kuan tsī koo, tsi ntákakin ña, tsí dā ná koo vita ña itsi kān dókō —ka'an Jesús.

³³ Ntáka'an ñá ntántīkin ña:

—¿Mí'i ntu kiki'i o tañú'ū i'a mí xoxo ntoo i? ¿Nté ntu koo xee tá'an é ka'xī ña, é ñā te da díi ña'á san? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Títīn ntú tañú'ū ni'i nto? —ka'an ña.

Nantíko koō ña, ntáka'an ña:

—Ú'xe kūdii tañú'u ni ūvi kudii a tsákā —ka'an ña.

³⁵ Kaka'an Jesús ni ñá'a san é na kuntoo ña ñu'u kān.

³⁶ Kī'i ña e u'xé tañú'ū sán nī tsákā sán ne, nāku'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidāā ne, ta'vi dāva ñá ne, xé'e ñā ña ntántīkin ña é na tsí'i ña nta'a ña'a san.

³⁷ Ē'xí nta'ā ñá, un ntíí ntíí ña. Dā kúvi ne, natáka ña é ntoó ka ne, ú'xe xīka nátsu'un tsītu ká ña ta'vi ī.

³⁸ Ñá te da kīmi míil ñatí san é'xi ña ne, ntē ña ni inté'vi ñadī'í san, nté i'xá san di.

³⁹ Nataxnūu ña ña'a san kídaā ne, nákunūu Jesuu tún ntóo san ne, da kué'en ña ñūú Madala.

16

Dā íkan ña fariseu ni ñá saduceú san uun nuu i e dóo ka'nu
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Xéē ña fariseú san nī ña saduceú san é ncho koto nteé ña Jesuu. Ntaíkan ña te nañē'e ñá ña uun nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kân.

² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Da kakuáā ne, ntáka'an nto: “Vá'a iñī teváā, tsi dóo dito xntivi e dukún kan”, xkoó ka'an nto.

³ Tévvāā ne, ntáka'an nto: “Dōo xóo iñī vevij, tsi dóo ñu'u viko xé'e i kan”, ka'an nto. Te ñni nto nté iñī da ntaíto nto e dukún kân, ¿nté kui ñá ini ntu nto nté koo kuvi ñuxiví sa, da ntaíto nto nté o kakuvi vevij?

⁴ Ña kini ntáa, ña ntáde é kīni kaa sán ne, ðivi ñā ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'ē ká Xuva ko nūu i é ntio ña, tsí da mii nūu i váta ō kúvi Jonaá san —ka'an ña.

Kidáā né, ntāka Jesuu íkân né, tsoo mii ña ñā.

U'xen íā iña ñá fariseu
(Mr. 8:14-21)

⁵ Dā xee ñá ntántikin ña uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ña tsí kunánī ña é kuído ña tañú'ū.

⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kini nto ne, kuenta tsí vií nto ni ū'xen íā iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Kuan ō ka'an ñá, tsi ña ni ido ō tañú'ū san —ka'an ña.

⁸ Ñi Jesuu née iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ña:

—¡Mpá! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe vá'a ntu nto? ¿Nté kui ntaítsu'un ntu nto tē ña ni ido nto tañú'ū san?

⁹ ¿Váta kutúni ntú nto? ¿Ñā ntu naka'an nto tsí u'un tañú'ū san é'xi u'un míil ñā'a sán ne, títín xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é natāká nto?

10 ¿Ntē ña ntu naka'an nto e u'xe tsi tañú'ũ san e é'xi kimi míl ñá'a sán ne, títín xiká ka ñu'u ta'vi ī e ntóo ka é nataká nto?

11 ¿Nté kui ña kañe'e diki ntu nto e ña te iña tañú'ũ nti'xe san kaka'án u? Kuenta tsí vii nto ni ū'xen íā iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

12 Kidáā né, kūtuni ña tsí ña te kaká'an ña iña u'xen íā é kaidáka tañú'ũ san, tsí kaka'an ñá iña nuu i é ntánakuā'a ña fariseu ni ñá saduceú san.

Dá kakā'án Pedru tsí Jesuu é Cristu ña

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Dā xee Jéssuu ñuú é nani Cesārea Filipú ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, ¿neé ntu ña'a ú, te kā'an ñá'a san? —ka'an ña.

14 Nantíko koō ña, ntáka'an ñá:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Iō xtúku ña ne, ntáka'an ñá tsi Jeremia ntó, ō tuku ña'a ña kaka'án naa Xuva ko nto —ka'an ña.

15 Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿xoó ña'a ntu ú, te kuinī nto? —ka'an ña.

16 Kaka'an Símuun Pedru:

—Cristu ntó, I'xá Xuva kō ña kantító san nto —ka'an ña.

17 Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nté kuān nte vá'ā ó ni o, Símuun, i'xá Jonaa. Sá'ā ne, ña te ñá'a ni nañē'e ñá o, tsí mii tsi Uvā kó, ña tuví e dukún kán.

18 Kaka'án u ni ō tsí divīn é Pedrú ne, divī ó ne, xúu nchó ka'an. Nú xūu sa'á xntísi u xúkūn ko. Ña kúvi vīl doxí'í san nī ña'a, ña ntákuinti'xe i ko.

19 Ta'xí u o ntakāá iña i mí kadē kû've Xuva kō e dukún kán. Da xōó ka ña'a, ña é iō kuetsí i ñuxiví

a ne, ká'ān tsí ña kúvi kí'vi ña e dukún kân. Kuan kōo víi Xuva kō e dukún kân di. Da xōó ka ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva ko ñuxiví a ne, ká'ān tsí kúvi kí'vi ña e dukún kân. Kuan kōo víi Xuva ko ni ñā e dukún kân di —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é ña ku ka'án kue'en tsí ña ni da xōó ka ña'a é Cristu ña.

Dá kakā'an Jēsuu é kuvī ña

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Nté ntūvi tsikán ne, eni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é kantio é kí'in ñá ñuú Jerusaleen. Ikān ne, ñá te da dīi núu ī dóo nto'o ña nta'a ñatā sán nī tó'ō dutú nī mastrú leí san. Ka'ní ña ña ne, te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña.

²² Kidáā ne, ku'éen xīo Pedrú san ni ñā né, ikān de tíi ña ni Jēsuu, káka'an ña:

—Ñá te sá'á e ntio Xuva ko, Tó'ō. Ñá te kuan kōo kúvi nto —ka'an ña.

²³ Ntá tsí xkokoto Jēsuú ne, kaka'an ñá nī Pedru:

—¡Ñá kuān xkoó ka'an, tsí kaka'an vātā ó kaka'an tó'ō e ña vā'ā san! Ñá ku koton ntéén ko. Ñá te vatā ó kade kuení Xuva kō é kadē kuení o, tsí vata tsí ó de ña'a san káden —ka'an ña.

²⁴ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntántikin ña:

—Tē xoó ncho kuntikin í ko ne, ñá víi ka ña é ntio mii ña, ntá tsi na kuntikin ñá ko, kuān te na kuví ña.

²⁵ Tē xoó ntio i é nakāku ntuvi iña í ne, kunaá ña ntii dañu ntúvi. Ntá tsi tē xoó nakunaa i ntuvi iña i kuenta iñá ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi.

²⁶ ¿Neé ntu ni'i ñatíi san te nī'i ña dá kanñi ñūxiví sa, te nākunaa ña é tduiña ña? ¿Nté ntu kaa ntá'vi ñatíi san é tduiña ña?

²⁷ Tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ki'xi ú nī ánjē ko. Dōo ka'nu ña'a ú, vatā ó ka'nu Uva kō. Kidáā ne, ntanáa ú ni ñā'a nee iñá idé ña xé un xé un ñā.

²⁸ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō. Iō ñá'a e ntáñī ñá i'a vevíí ne, ña kúvī ñá da nté kinī ña é kixkadā kú've u ñuxiví sa —ka'an Jēsuu.

17

Dā nádama kúñu Jēsuu

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Dā kúvi iñu ntúvi ne, ntēká Jesuu Pedrú san ni Sāntiau, ni ení ña, ñá nanī Juaan, kue'en ní'i ña ña ūun xuku e dōo dūkún ne,

² nuu tsi ña ne, nadama kúñu Jēsuu. Nuú ña ne, xi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu ngántii san ne, dōó é nuu ñā né, ntukui'xīn kue'en.

³ Ura tsíkan ntii dító Muisee ni Élia, ñá ka'án naa Xuva ko kídaā ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu.

⁴ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni Jēsuu:

—Dōo vá'ā o tsí ntoo ntí i'a, Tó'ō. Tē ntio nto ne, xntítsí nti uni á vi'í í'a, uun iña nto, uun iña Muísee ne, uun iña Éliá di —ka'an ña.

⁵ Da ñi kākā'án Pedrú san ne, xée ūun viko e dōo kaxi'í nuu mí ntoo ña ne, távi nūu ña. Kaka'an tátsin Xúva kō mé'ñū vikó san:

—Ña sá'a ne, I'xá mii kó, ña e dōo ntio ko. Dōo diní ko ni ñā. Kini nto é kākā'án ña —ka'an tátsin san.

⁶ Dā téku ña ntántikin ñá san sá'a ne, nántüvé ña kúñu ña ñu'u kán né, dōo u'ví ña.

⁷ Ntá tsi vé'xi Jēsuú ne, tñn nta'a ña ñā ne, kaka'an ña:

—¡Nakuntáñī nto! ¡Ñá ku u'vī nto! —ka'an Jēsuu.

⁸ Dā íto ña ne, xōxó ka ña nguii san. Da mii tsi Jēsuu ntítsi ña.

⁹ Dá kũntíi ña xuku sán ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Ñá ku ka'án ntó ni da xóó ka ña'a nee e íni nto da nté nantóto ú rkontúvi é xi'í u, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Ntátsixe'e ña ntántikin ña:

—¿Nté kui ntáka'án ntu mastrú leí san é dī'na Eliá san kí'xi ña? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i tsí dī'na Elia kí'xi ña ne, xtūví tu'vè ña é un ntí'í.

¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsi e kí'xi Elia, ntá tsi ña ni kutúni ñá'a san te dīvi ñá né, ide ña ni ña da nēé ka é ntio ña. Kuan kōo nto'o kó nta'a ña dī, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi —ka'an Jésuu.

¹³ Kidáā ne, kutuni ña ntántikin ña tsí kaka'an ñá iña Juaan Baútista.

Dā ntavá'a Jesuu úun na kudii, ná kaxi'i mí

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā xeé ña mí dóo ntoo ña'a ne, vé'xi uun ñatíi mí tuví Jesuu. Ínchití ña nūu ñá ne, kaka'an ña:

¹⁵ —Tō'ó, ntuntá'ví ini nto i'xá ko, tsí kaxi'i mí nā ne, xntíi nto nā. Dōó kanto'o na. Nuu nuu tsi kantava nuu na nchú'un kán ne, kako'xó nuu na nú ntute kán dī.

¹⁶ E kíxni'í ú na é ntāvá'a ña ntántikin ntó na, ntá tsi ña ni kuvi víi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jésuu:

—¿Nté o ntu! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe ña'a sán ko, ña e ntáde é kīni kaa? ¿Títín ka ntu ntuvi kutíi ú ni ntō? Kixní'í nto na í'a —ka'an ña.

¹⁸ De tíi Jesuu ni é ña vá'ā san ne, ntíi é ña vá'ā san é nuu nima na. Ura dú'va tsi ntuvá'a na.

¹⁹ Kidáā ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi vií ntu nti é nakūnu ntí e ña vá'ā san? —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tsí ña te kanī nima ntó ntákuinti'xe nto. Nuú é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsí kuān te un sīn kue'en tsi ntákuinti'xe nto ne, kuān te vata kaa uun kudii ntikīn kulí san é kuinti'xe nto ne, kuvi ka'an ntó ni xūku san: “Kuē'én ikān”, ne, kí'īn. Ña túvī neé kue'en tsi é ña kuvi vií nto.

²¹ Ntá tsi e ña vá'a vāta kaa sá'a ne, ña ntíi tē ña kuntóo ixu ō né, tē ña dóo ka'an ntá'ví ō di —ka'an Jéssu.

É kūvi uvi íto kaka'an Jéssu é kūvī ña

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Dá ntoo ña ñuú Galileá ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatīi ne, ntuvi ú kuenta ntá'a ña'a san.

²³ Ka'ní ña kó ne, te kūvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an ña.

Dōo kántoo nta'xa ña ntántīkin ña.

Dā ntá'vi Jesuu ni ña ntántīkin ña diu'un xōo iña xúkūn

²⁴ Dā xee Jéssu ñuú Capernau ni ña ntántīkin ñá ne, vé'xi ña ntaído diu'un xōo iña xúkūn san mí tuví Pedrú san ne, ntáka'an ña:

—¿Ña kantá'vi ntu mastru ntó diu'un xōo san? —ka'an ña.

²⁵ Kaka'án Pedrú san:

—Kantá'vi ña —ka'an ña.

Dā kí'vi Pedrú san má vi'i kán ne, di'na kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté ntu de kuéni o, Simuun? ¿Xoó ntu nta'a i ntaído rei ñúxiví san diu'un xōo ni diū'un iña ñu'ú san? ¿Nta'a ña ñuú mii ñā né, ō nta'a ña tuku ñuú san? —ka'an ña.

26 Kaka'án Pedru:

—Nta'a ña tuku ñuu —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Dukuān ne, ñá kantio é ntá'vi ña ñuú mii ñā.

27 Ntá tsi vata koo é ña kudín ña ne, kue'ēn nu míni kán ne, nakuítan xu've é kantikin kaa xu'u tsákā san. Tavan da nēé ka tsákā, kiti é tiin di'na. Dá ntákán xu'u ti ne, naní'i o uun diu'un kuetsi. Ki'in ne, da nta'vin diu'un xōo ó ne, iñā kó di —ka'an ña.

18

¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Ntuvi tsikán ne, xēē ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i mí kadē kù've Xuva kō? —ka'an ña.

2 Kāná Jesuu úun i'xá san ne, xtuvi ñá i mé'ñū ña'a san.

3 Kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni nto: Tē ña nadáma nto nima nto é kuinti'xe nto vatā ó de a i'xá kuetsi sán ne, ña kúvi kí'ví nto mí kadē kù've Xuva kō.

4 Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu vata kaa i'xa sa'á ne, divi ñā é dii ka ka'nu ña mí kadē kù've Xuva kō.

5 Xoó ña'a é kí'i ña uun i'xá vata kaa sá'a kuēnta iñá ko ne, vata te xū'u kí'i ña ko.

Dōo xii kaa é vīi o é kīni kaa

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Ntá tsi da xōo ka ña'a é kué'é ña itsi é vīi é kini kaa da nēé ka i'xá san é kakuinti'xe i kó ne, dii ka vá'ā ó te kunū'ni uun xuu xodo ka'nu dúkun ñá ne, na kunuu nto'o mii ñā má ntute ñu'u kán.

⁷ ¡Ntā'vi ide ñá ñuxiví a tē kade ña é vīi tuku ña'a kuétsi! Kuan tsi ió nuu i é kīni kaa, ntá tsi ¡ntā'vi ide ña'a san, ña é kaxé'e itsi é vīi ta'an ña é kīni kaa san!

⁸ Te ntā'a nto, o te dī'in nto kade i é vīi nto é kīni kaa san ne, ka'nté nto ne, nakuitā nto. Díi ka vá'ā ó te u'ntu nto xēe ntó e dukún kán, te kāka xné'e nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntá'a nto, ntuvi dī'in ntō dô'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san.

⁹ Te ntūxnúu nto kade i é vīi nto é kīni kaa sán ne, tavá nto ne, nakuitā nto. Díi ka vá'ā ó te xēe ntó e dukún kan ni ūun tsi ntuxnúu nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntúxnúu nto dô'vi kan mi dóo kai'xi ñú'ú san.

*Kuenta iña á le'ntu é kúnaa
(Lc. 15:3-7)*

¹⁰ Koto ntó tē ña kadá kuení nto tē ña nuu á'vi i'xá san. Tsí kaka'án u ni ntō tsí e dukún kán ne, ánje san é kade ña i kuentá ne, utén utén ntoo ña nta'a Xuva kō, ña é tuví e dukún kán.

¹¹ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, vé'xí u é nakakú u ña'a, ña ntákunaá san.

¹² ¿Nee iña ntu ntádē kuení nto? Te ūun ña'a né, ió uun sientu á le'ntu ña ne, uun xti kunaá ti ne, ¿ñā ntu te tsoo míi ña kiti kimi díko xe'un kimí san má kū'u kan dá kī'in ña kínantúku ña kīti uun, kiti kunaá san?

¹³ Te nāni'i ña tí ne, nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō, tsí díi díi ka dīnī ña ni kīti nāni'i ña san é kiti kimi díko xe'un kimí, kiti ña ni kunáa san.

¹⁴ Kuān ó ni Uva kō, ña tuví e dukún kán. Ñá ntío ña é kūnaa nté uun i'xá san.

*Nté koo kada ka'nu iní o ni ta'an kō
(Lc. 17:3)*

¹⁵ Tē kade ta'an nto é kini kaa ni ntō né, kue'ēn ntó mí tuví ña ne, ká'an nto ni ñā nte o dé ña, da mii

xnto ni ñā. Te kīni ña é kākā'an ntó ne, é ntūvá'a nto ni tā'an nto.

¹⁶ Ntá tsi tē ña kini ña é kākā'an ntó ne, kuntēka nto uun ne, ō uvi ña'á ka ña'a vata koo é kīni ña.

¹⁷ Tē ña ntío ña kini ña e ntáka'an ñá tsikán ne, ká'an nto nī ña ntákuinti'xe i san, ña ntánataká nuu má ūkún kán. Tē ña ntío ña kini ña ña ntákuinti'xe i sán ne, ña kú de ká nto ña kuenta. Vii xnto kuenta tsí vata ntáa ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i, nī ña ntaído diu'un xóo san.

¹⁸ 'Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Da xóo ka ña'a é ká'an ntó ni ñā ñuxiví a e ña kuvi ki'in ña mí tuví Xuva kō ne, kuan tsi kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di. Da xóo ka ña'a é ká'an ntó ni ñā ñuxiví a é kūvi ki'in ña mí tuví Xuva kō né, kuan kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di.

¹⁹ 'Sá'a kākā'an xtúku ú ni ntō tsí te ūun tsi ntáde nto nima ntó uvi ñá'a nto da ntaíkan ntó nta'a Xuva kō ne, Xuva kō, ña tuví e dukún kán ne, ta'xi ña é ntaíkan nto.

²⁰ Dā mí'i ka mí nataká nuu uvi uni ñá'a kuenta iñá ko ne, ikán tuví u mé'ñu ñā di —ka'an Jēsuu.

²¹ Kidáa ne, xéé Pedru, kaká'an ñá ni Jēsuu:

—Tō'ó, ¿ki'in ito ntū kada ka'nu iní u ni tā'an ko dá kadē xení ña nī ko? ¿Vá ū'xe íto ntu? —ka'an ña.

²² Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Ñá ká'án u ni o te da mii tsí é ū'xe íto, tsí un tsi nté kímí sientu kimi díko u'xi íto.

Kuenta iña ñá kade tsiñu é ña ni ntío ña kada ka'nú ini ña ni tā'an ña

²³ 'Kuvi ka'an ó tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei é iō titín ña ntáde tsiñu iña ñá kaa. Ntío ña natava ñá kuenta ñá ntáde tsiñu iña ña.

²⁴ Dā éni ntu'u ña tāvá ña kuentá san ne, xee ní'i ña uun ña'a, ña tanū diu'un é vāta kaa uvi díko uun kuía xá'vi ñā.

25 Ña ni kúvi ntanáa ña. Dukuān ne, kaka'an tó'lo ñā é diko ña ñā, ni ña di'í ñá, ni i'xā ñá, ni un ntí'í é ió iña ña, vata koo é na ntūnaa é tanūu ña.

26 Nákunchití ña kade tsiñu san núu ñá ne, íkan ña dā xe'e, kaka'an ña: “Na kūtíí ká nto nī ko, Tó'ō. Ntanáa ntí'í u é tanūu u”, ka'an ña.

27 Ntūnta'ví ini tó'lo ñā ñá ne, nangava ña ñā né, nakadī ñá kuenta ña.

28 Dā ntíí ña kade tsiñu san vi'í tó'lo ñā né, tā'án ña uun ña'a, ña é kade tsiñu dadí ni ñā. Ña sá'á ne, tanūu ña diu'un ta'an ña é vāta kaa uun sientu ntúvi xá'vi ñā. Ña'a, ña é tanūu ña iña í san ne, írkāa ña dukun ña é nakuē'ne ña ña ne, kaka'an ña: “Ntá'vīn ko é tanūun”, ka'an ña.

29 Nákunchití ña tanūu san núu ñá ne, kaikan ña kaka'an ña: “Na kūtíí ká nto nī kó, tsi ntá'vi ntí'í u”, ka'an ña.

30 Ntá tsi ña ni ntío ña tsikán ne, tsi'í kuétsi ña ñā ne, xnuu kutu ña ña dā nte ntá'vi ña é ita nūu ña.

31 Dā íni ña ntáde tsiñu, ña nguií san, nté ō kúvi ne, dōo dé kuení ña. Kué'en ñā ne, ká'an ña nī tó'lo ñā nté ō kúvi.

32 Kidáā né, kāna tó'lo ña ña kuān ó de sán ne, kaka'an ñá ni ñā: “Ñá tē nté kaa kinī ó kaden. Xu'ú ne, nakadí u kuenta ó tsi íkán kó da xe'e.

33 ¿Nté kui ña ni ntunta'ví ini ntu o ta'an o, vatā o dé u ni ō?”, ka'an ña.

34 Kūdiin kué'en tó'lo ña ni ñā né, ntāda ña ña kuenta ntá'a maú san é xnuu kutu ña ña dā nté ntanáa ntí'í ña é tanūu ña —ka'an Jésuu ni ña.

35 Da kidáā ne, kaka'an ña:

—Kuān koo vií Uva kō, ña tuví e dukún kan, ni nto tē ña kada ka'nú ini nto kaní nima ntó ni tā'an nto di —ka'an Jésuu.

19

*Dá kakā'an Jésuu iña ña ntánatsoo mii tā'an
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)*

¹ Dā kúvi ka'an Jésuu sá'ā né, ntāka ña ñuú Galileá ne, ku'éen ña ñuú Judea é tuví uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san.

² Ñá te da dīi da díi ña'a ntīkin ñá ña ne, ikān ntavá'a ña ña.

³ Vé'xī ña fariseú san mí tuví Jéssuu é kōto nteé ña ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Kāka'an ntú lei Muísee é xīi kaa é natsoo mii ntí ñadī'í nti dá nēé ka nuu i kuví? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Vāta nakuá'a ntu nto tú'un Xuva kō mí kāka'an tsí dīvi ñā é dēvá'a ña ña'a ne, dē kú'vē ñá ñatīi ni ñadī'í é kuntōo dadīi ña?

⁵ Dukuān né, xtuvī mii ñatīi san uva ña ni dī'í ñā é kuntōo dadīi ña ni ñadī'í ña. Uun tsi kúñū kúvi ña ntuví ña.

⁶ Vī'í a vé ne, ñá te ūvi ñá'a ká ña, tsí uun sá ña. Dukuān ne, ña vá'ā o é nantii ntee ta'an ñā'a san neé e teé ta'an Xuva kō —ka'an ña.

⁷ Ntátsixe'e ña Jéssuu:

—¿Nté kui kaka'an ntú Muísee é kuví natsoo mii ntí ñadī'í nti kuan? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Dā xe dōo ka'xi nima ntó ne, dukuān e tá'xi Muísee é natsoo mii nto ñadī'í nto, ntá tsi ña te kuán o ni ntio Xuva ko nte ntúvi di'na.

⁹ Kaka'án u ni ntō tsí da xōó ka ña'a é natsoo mii ña ñadī'í ña, ntá tsi tē ña te neé ni ide ñadī'í san é kini kaa ni tuku ñatīi san ne, tē natánta'a ñatīi san ni tuku ñadī'í ne, kade ña kuētsi —ka'an ña.

¹⁰ Ntáka'an ña ntántīkin ña:

—Te kuan kōo kuvi uun ñatīi ni ñadiñá ne, dii ka vá'á ó ē ña tánta'a o —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá te ūn ntiñá ña'a é kūtīi ña é nī'i ña sá'ā, tsi mii tsi ña é xe'e Xúva kō é kuan koo kuntōo ña.

¹² Ió ñatīi é ña kuvi kōo i'xá ña, tsi e dúkuan kaa ña da káku ña. Iō túku ñatīi ne, ña'a san ide ña e ña kuvi koo i'xá ña. Iō túku ñatīi ne, ña ntío ña tánta'a ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña iña Xuva ko. Xoo kutīi i e kuinti'xe i sá'ā né, na kuinti'xe i —ka'an ña.

Dā náxnuu viko Jesuu ún nti'i i'xá san

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Kidáā ne, xee ní'i ña i'xá san mí tuví Jesús é tñin nta'a ñá í, é ká'an ntá'ví ña iña i. Ña ntini'i Jesús san ne, de tíi ña ni ñá ntánteka i'xá san,

¹⁴ ntá tsi kaka'an Jesús:

—Kué'e ntō itsi é na kī'xi i'xá san mí tuví u. Ná ku kadí nuu nto i, tsi ña'a é ió nima í vatā ó nima i'xá san ne, divi ñá é káduku ntée ña mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

¹⁵ Dā kúvi tñin nta'a nti'i ña i ne, da kidáā ntáka ña.

Uun ñatīi kuetsi, ña kuika, kátsixe'e ña Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Xée uun ñatīi mí tuví Jesús ne, tsixe'e ñá:

—Mastrú, ¿neé ntu nuu i é vā'á kantio é víi u vata koo é nī'í ko ntuví va'á iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nté kui kátsixe'en kó iña é vā'a? Da mii Xuva kō é vā'á ña. Te ntio o ntuví vā'á iña o ntii dañu ntūvi ne, kadan ntaan é káka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, kaka'an ña:

—¿Neé ntu é káda ntaa u? —ka'an ña.

Kaka'an Jesús:

—Ñá ku ē'nín ña'a. Ñá ku naki'in ñadĩ'i ñá'a. Ñá ku kī'in dú'un. Ñá ku kā'án dovete.

¹⁹ Kuikon ñu'un uva o ni dī'i ō. Kuinima ó ta'an o vatā ó kakuinima mí ō kúñu ō —ka'an Jéssu.

²⁰ Kaka'an ñá ni ñā:

—É un ntī'i sā'á kade ntaa ú ntē da ku lú'ntī u. ¿Nee ka ntu é kākunaa? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jéssu ni ñā:

—Tē ncho viin é un ntī'ī é vā'á ne, kuē'én, nadikon iña o ne, kué'én diu'ún san ña ntā'ví san vata koo e nī'i o nuu i é vā'a é dukún kán. Kidáā né, kixantikīn ko —ka'an ña.

²² Dā téku ña é kākā'an Jéssu ne, kunta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña. Kuan tsi ō ntaka ña.

²³ Kaka'an Jéssu ni ñá ntántīkin ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō. Tsi dóo ntii tu'un é xee ñá kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō.

²⁴ Kaka'án xtuku ú ni ntō tsí dii ka ña ntii tu'un é kī'ví uun kameu xāvī xīki natee ō san é kī'ví uun ña kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁵ Dā téku ña ntántīkin ñá sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ñā:

—¿Xoó ntu kūvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁶ Ito Jéssu ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña'a sán ne, ña kúvi nakākú mii ña nima ñá, ntá tsi Xuva kō ne, un ntī'í ntī'í kuvi víi ña —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'án Pedru:

—Ntī'í ne, é xtuvī mii ntī'í ntī é kuntīkīn ntī nto. ¿Nee iñá ntu ni'i ntī? —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Jéssu ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ikan ñūxiví xēé san ne, kutūví u, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi, nú teu ka'nú ko ne, dīvi ntō e ntántīkin ntó ko ne, kuntōo nto uxuvi teu na'nú san di, kadā kú'vé nto iñá uxuvi táta ña Israeé san.

29 Da xōó ka ña'a, ña é xtuvī mii i vi'i i, ō ení ña, ō ta'an ñá, o uva ñā, o di'i ñā, ō i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ne, ní'i ña ūun sientu íto ká xtuku. Ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi di.

30 Ntá tsi titín ña'a, ña é odo nūu vevíi ne, nte áta i kan kuntōo ña te kúvi ne, ña é ntoo ata i kân vevíi ne, kodo nuū ñá kídaā.

20

Kuenta iña ñá ntáde tsiñu

1 Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa tó'o vī'í san kaa. Tévaá tsi kañe'e ñá, kaixntuku ñā xoó kada tsiñu i matú ña.

2 Kaka'an ñá ni ñā'a san tsi ntá'vi ñi ña ña ntūvi é kāda tsiñu ña ne, taxnūu ña ña matú ña.

3 Kaeku ñn teváa ne, íni ña tsi ntáñí ka tuku ña'a nú ā'ví kân é ña te neé ntáde ña.

4 Kaka'an ñá ni ñā: “Kūkada tsiñu nto matú ko kân ne, ntá'vi va'a ú nto”, ka'an ña. Ne, kué'en ña kūkada tsiñu ña.

5 Kuan tsī ó de ña dá kii xtúku ña da ká'ñu ntuvi ne, kaeku uni kuáa di.

6 Dā kaéku u'un kuáa ne, kii xtūku ña ne, ní'í ká ña ña'a, ña é ña tuví nee é vii. Kaka'an ñá ni ñā: “¿Nté ntū ó de nto i'a? ¿Nté kui ña ntáde tsiñu ntu nto?”, ka'an ña.

7 Ntáka'an ñá ni ñā: “Ñá ni ní'í nti xoó ta'xi i ntí tsiñu”, ka'an ña. Kaka'an tó'o í sán ni ñā: “Kue'ēn ntó matú ko kan kūkada tsiñu nto di”, ka'an ña.

8 Dā kúneé ne, kaka'an tó'o tsiñu sán ni ña odo nūu nuu tsiñú san: “Kūkaná nto ña ntáde tsiñu sán ne, ntá'vi nto ñā, di'na ña é xee rkontuvi. Nté ata i na ntii ña xee nte dí'na”, ka'an ña.

9 Ña xee kaéku u'un kuáa ne, ní'í ña xā'ví ña é uun ntúvi.

10 Ña xee dí'na ne, díi ka kue'e ní'i ña, kuíni ña. Ntá tsi kuédadii tsi ní'i ña é un é un ñā.

11 Dā ntuá'vi ña ne, ká'an ntéé ña tó'o tsiñu san,

12 ntáka'an ña: “Uun ura kúdii dé tsiñu ña'a san, ña xee rkontuvi é ntí'í ne, dadii tsi o ntuá'vī ntí ní ñā. Ntí'í ne, ni ntuvī dé tsiñu nti. Dōo ntó'o ntí ka'ni san”, ka'an ña.

13 Kaka'an tó'o tsiñu san ni ña: “Ñá te kāde u é kini kaa ni ntō. ¿Ñā ni ká'an ntú nto nī ko tsi vá'ā o xa'ví nto dá káka'án u ni ntō?”

14 Kūni'i nto xá'vi ntō né, kue'ēn nto. Xu'ú ne, ncho vii ú nī ña xee da rkontuví san vatā o dé u ni ntō.

15 ¿Vá ña kuvi ntu vii u é ntio kó nī diu'ún ko? ¿Ō ntákune'u iní ntu nto tsí ña kade víni u?”, ka'an ña.

16 Kuan kōo kuvi ni ña vé'xi ata i kán di; dí'na ña kodo núu ña ne, ña é odo núú dí'na ne, kuntōo ña nte ata i kan. Tsí kuān te títín ña'a kana ú ña ne, ñá títín ña kué'e u é kodo nuū ña —ka'an Jéssu.

*É kūvi uni íto kaka'an Jéssu é kuvī ña
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)*

17 Dá kuē'en Jéssu itsi Jerusaleén ne, nakana xio ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā ne, kaka'an ñá ni ñā:

18 —Kiní nto, tsí ki'in o ñuú Jerusaleen. Ikān ntada ña kó kuenta ntá'a tó'ō dutú san nī mastrú lei san. Ká'an ñā tsí kuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatī.

19 Ntada ña kó kuenta ntá'a ña tuku ñuú vata koo é kīni díki ña ko ne, natii nuu ña kó xo'o. Xnteē ñá ko ntiká krusi kán di. Ntá tsi ntoto xtuku ú te kuví ūni ntúvi —ka'an ña.

*Dí'í Sāntiau ní Juaán ne, íkan ña da xe'e
(Mr. 10:35-45)*

20 Kidáā ne, xée di'i ī'xá Zebedeú san mí tuví Jesuu, xee ní'i ña i'xā ña. Nakunchiti ña nūu ña ne, íkan ña da xe'e.

21 Kaka'an Jésuu ni ña:

—¿Nee iñá ntu ntio nto? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ñā:

—Ká'an nto na kadā kû've dadii ntuvi i'xá ko ni ntō mí kadā kú've nto; uun chí ne, diñi kua'a nto ne, uun chí ne, diñi datsin nto —ka'an ña.

22 Ntá tsi kaka'an Jésuu ni ña:

—Ñá ini nto nee é kaikan nto. ¿Kūtíi ntu ntō é ntō'o nto é vāta koo nto'o ko? —ka'an ña.

Ntuvi ñátíi san ntáka'an ñá ni ñā:

—Kuví víi ntí —ka'an ña.

23 Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata koo nto'o ko, ntá tsi ña te xú'ú kaduku ntée u é kuē'é u xoó kutūvi í diñi kua'a kó, ō xoó kutūvi í diñi datsin ko, tsí Xuvā ko e dé ku've ña xoo é kuntoo dadii i nī ko —ka'an ña.

24 Dā kútuni u'xi ñá'a ña nguii sán ne, kūdiin ñá nī Juan ni Sántiaú san.

25 Ntá tsi kána Jesuu ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ini ntó tsi tó'ō ña é ña te ñá Israeé ne, dōo ntáde na'nu ña ni ñá'a ña. Dōo ntii ntádē kú've ña.

26 Ñá ku kuān xkoó de nto. Da xōo ka ña'a nto é ncho víi ka'nu nto ne, xntii nto tā'an nto.

27 Da xōo ka ña'a nto é ncho kodo nuū ntó ne, xntii nto tā'an ntó,

28 vatā ó de ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. Ñá te vē'xi u é xntii ñá'a sán ko, tsí vé'xí u é xntii ú ña ne, é kuē'é u ntuvi iñá ko kuenta iña ña —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá kuāa

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Dā ntáka ña ñuú Jericoó ne, ñá te da dīi da díi ña'a ntántikin ñá Jesuu.

³⁰ Uvi ñá kuāa san ntántoo ña diñi itsi san. Dā téku ña tsi kuítā nti'xin Jesuú ne, un ntii tsī ntáka'an ña:

—iNtuntā'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō é kadā kú've ntó iñá nti! —ka'an ña.

³¹ Ntáde tí ña'a san ni ña, ntáka'an ña é diin diin tsi kuntōo ña. Ntá tsi da dií dií ka ntii ntáka'an ña:

—iNtuntā'ví ini nto ntí, Tó'ō, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

³² Íntitsí Jesuú ne, kāna ña ña. Kaka'an ña:

—¿Nee iñá ntu é ntio nto é vīí u ni ntō? —ka'an ña.

³³ Ntáka'an ñá ni ñā:

—Nakaán nto ntuxnūú ntí, Tó'ō —ka'an ña.

³⁴ Ntuntā'ví ini Jesuu ñá ne, tñin nta'a ña ntūxnūu ñā ne, ura tsí i náxi'í ntuxnūú ña. Kidāā ne, íntikin ñá ña.

21

Dā xee Jesúsú ñuú Jerusaleen

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Dā xee étsin ña ñuú Jerusāleen, dá ntoo ña ñuú Befagee mí tuví xuku Olivú san ne, taxnūu Jesuu úvi ña'a ña ntántikin ña,

² kaka'an ñá ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuu é tuví da'a san. Ikān ne, nani'i nto uun búru é ntee tñin ti ni i'xā ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i nto tī.

³ Te tsixe'e ñā'a san nto nté kui kánantute nto tī ne, ká'an ntō tsi tó'o nto kántio ña ti. Tē kúvi dé tsiñu ni'i ña ti ne, ura tsí i nataxnūu ña ti —ka'an ña.

⁴ Kuan ō kúvi vata koo é kūntaa é kāka'an ña é ka'án naa Xuva ko kidaā:

⁵ Ká'an nto nī ña ñuú Siuun:

“Koto nto, tsi vé'xi reí nto mí ntoo nto.

Ñá te kā'nu ña'a kade ña;

ntekú ña buru,
uun a búru, kiti é vāta xoo kuntéku í ti,
i'xá buru ntíi, kiti kaido san.”
Kuan kōo ka'an nto,
ka'an ña.

⁶ Kué'ēn ña ntántikin ñá ne, de ntaa ña vatā ó
kaka'an Jēsuu.

⁷ Kue'en ní'i ña būrú san ni i'xā tí ne, tsodo ña dōo
ña áta i'xá ti ne, ikān intéku Jesuu ti.

⁸ Ñá te da dīi ña'a ntáñi ñá ikān né, tsōo ña doo ñá
itsi kān. Iō ñá ne, katsin ña ntá'a utun ne, tsoo ña
itsi san.

⁹ Ñá te da dīi ña'a odo nuú ña nuu ñá ne, ñá te da
dīi ña'a vé'xi ña atā ñá di. Un ntíi ntíi ña ntáka'an
ña:

—¡Dōo vá'a I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō! ¡Na
xnuu viko Xuva ko ñā, ña é vé'xí kuenta iña ña! ¡Dōo
ká'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kān! —ka'an ña.

¹⁰ Dā xee ñá ñuú Jerusaleén ne, un ntíi ntíi ña ñuú
i san ne, itsu'un ñā, ntáka'an ña:

—¡Xoó ña'a ntu ña sā'a? —ka'an ña.

¹¹ Ntáka'an ñá'a san, ña vexní'i ña:

—Ña sā'á ne, ña é kākā'án naa Xuva ko, ñá nani
Jēsuu, ñá vé'xi ñuú Nazaree é tuví ñuú Galilea —
ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kúkí'ví Jesuu má ūkún Xuva kō ne, nakúnu
ña ūn ntíi ntíi ña'a, ña e ntádikō, ña e ntáñii kiti é
kué'é ña doméni iña Xuva ko. Ini ukún san ntoo ña.
Nantáva Jēsuu mesa ñá'a, ña ntánadama diu'ún san,
ni sīa ña ntádiko pāloma.

¹³ Kaka'an ñá ni ñā:

—É ūve na'a tú'un Xuva kō: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntâ'ví ña'a”, ka'an. Ntá tsi ntō'ó ne, ntáde nto mâvi ñá du'u —ka'an ña.

¹⁴ Dá tūví Jesuu má ūkún kân ne, vé'xi ña kuáá san nī ña xne'é ne, ntāvá'a ña ña.

¹⁵ Ntá tsi kúdiin tó'ō dutú san nī mastrú leí san dā íni ña nté ō dé Jesuu nuu i e dóo na'nu san. Íni ña tsí un ntii tsī ntáka'an i'xá san má ūkún kân: “¡DŌÓ ka'nu I'xá ika rei Dāvíi!” Kuān o ntáka'an i'xá san.

¹⁶ Ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—¿Ña katéku ntu nto tsí dovéte ntáka'an i'xá san iña nto? —ka'an mastrú leí san.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Katekú ko nté ō ntáka'an. Vāta kiní ntu nto mí kakā'an tú'un Xuva kō:

I'xá kuetsi sán ni i'xá ikin ne,
xé'e Xuva kō é kāta é vā'á kue'en Xúva kō.
Kuan ō ka'an —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Kidáā né, ntāka Jesuu mí ntoo ña ne, kué'en ña ñūú Betania mí itúvi ña uun ñūu.

Dā kúdiin Jēsuu ni tun ígū é ña ni kii kiti i

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Téväá, dā ntíko kōo ñá ñūú Jerusaleén ne, kakakin Jesuu.

¹⁹ Íni ña uun tun ígu dñi itsi san. Kué'en ñā mí ntitsí ne, da mii xūku í uve. Kaka'an ña:

—¡Ña kóo ká kiti o! —ka'an ña.

Ura dú'va tsí i ítsi ūtun san.

²⁰ Koó dā kúdu'va ña ntántikin ña da íni ña utun san. Ntáka'an ña:

—¿Nté ō ntu é uun da'na tsi ítsi tun ígū san? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Te kuinti'xe nto Xuva ko, tē ña kadá kuení nto é ña kuvi vií ña ne, ñá

te sá'a tsi é kúvi víi nto, vatā o dé u nī tun ígū san. Tsí kuvi ka'an ntó ni xūku sá'a di: “Kuē'én, kō'xón nuun ntute ñu'u san.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, kuan kōo kuvi.

²² Da nēé ka é kakan ntó nta'a Xuva kō dá ntáka'an ntá'ví nto ne, te kani inī ntó ne, ní'i ntō —ka'an ña.

Xoo de kú'vē i é kúvi víi Jesuu núu i é kade ña
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Dá kúk'vi Jesuu má ūkún kán ne, vé'xī tó'ō dutú san ni ñatā san mí tuví Jesuu dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—¿Nté o ntu é kúvi víi nto nuu i é kade nto? ¿Xoó ntu de kú'vē i é víi nto sá'a? —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tsixē'é u nto uun nuu í di. Te nantiko koō ntó ne, kidáa ká'án u ni ntō nté ō kúvi é kúvi víi u nuu i sá'a.

²⁵ ¿Xoó ntu de kú'vē i é nakūtsi ntute Juaan ñá'a san? ¿Xuva ntu kō de kú'vē ñá, o kūdii ña'a ntú san de kú'vē ña? —ka'an ña.

Ntáka'an mí tó'ō dutú san ni ñatā san:

—Te ká'an o tsí Xuva kō de kú'vē ñá ne, kidáa ne, tsixe'e ña kō nté kui ña ni kuintí'xe kō Juaan.

²⁶ Ntá tsi te ká'an o tsí kūdii ña'á san de kú'vē ñá ne, u'ví kó te kūdiin ña'á san ni kō tsí ñá ka'án naa Xuva kó Juaán san, kuiní ña —kuan ō dé kuení ña.

²⁷ Dukuān ne, ntáka'an ñá ni Jéssu:

—Ñá iní ntí —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntē ña ka'án u di xoó de kú'vē i é víi u sá'a —ka'an ña.

Núu i ña úvi i'xá san

²⁸ Kaka'an Jéssu:

—¿Nee iñá ntu kadē kuení nto iña nuu i sá'a? Uun ñatí ne, xío ūvi i'xá ña. Kué'en ñā mí tuví i'xá nuu í san ne, kaka'an ña: “Ō da', kukutun veví”, ka'an ña.

²⁹ Kaka'an na: “Ñá kī'in u”, ka'an na. Ntá tsi dā ku e ví'i ne, nātivi iní na ne, kué'en nā.

³⁰ Kidāā ne, kué'en uva nā mí tuví i'xa é kui ūvi ne, dadī tsi o kaka'an ñá ni nā. Na sá'a ne, kaka'an na: “Kī'in ú, ūva”, ka'an na, ntá tsi ña ni ñé'e na.

³¹ ¿Nee ntu na'a dé ntaa na é ntio uva nā, kuan? —ka'an Jésuu.

—I'xa nuu í san —ka'an ña.

Kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō, tsí di'na xee ña ntaído diu'un xōó san ni ñadī'í kini ntáa san mí kadē kú've Xuva kō é divi ntō.

³² Tsi dá kī'xi Juaan Bautistá ne, kaka'an ñá ni ntō nté koo víi nto é vā'a, ntá tsi ña ni kuintí'xe nto ña. Da mii tsí ña ntaído diu'un xōó san ni ñadī'í kini kaa san kuinti'xe ña ña. Kuān te ini nto nté ō dé ña kini ntáa san ne, ñá ni nātivi iní nto, ntē ña ni kuintí'xe nto é kākā'an Juaán san —ka'an Jésuu—.

*Nuu i iña ñá ntáde tsiñu, ña kini ntáa
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ Kini tuku nto nuu i sá'a. Uun tó'o ví'i ne, í'xi ñā xo'o tinti'o. De vá'a ña xaku diñi i kán. Ète nuu ña xavi mí kádin ñá tinti'ó san ne, xntitsī ñá uun ví'i dūkun mí kotō dítō ña.

'Kidāā ne, tsu'un nteé ña tuku ña'a é viī ñá kuentá ne, dá kue'ēn ñá tuku ñuu.

³⁴ Dā xee ntúvi é tīn ña kití i ne, taxnūu ña ña ntáde tsiñu iña ña e kínakuido ñá vata kaa é káduku ntéé ña mí ñū'u ña ñū'u ntee é tátá san.

35 Ña ñu'u ntee é tātá san ne, t̄in ña ña ntáde tsiñu san. Uun ña'a ñā né, náká'xí va'a ñá ña. Uun ña ne, e'ní kue'en ñá ña. Uun ña ne, xe'e xúu ña ñā.

36 Taxnūu xtuku tó'o ī sán díí ka t̄in ña ntáde tsiñu iña ña e ña táxnūu di'na ña. Kuan tsi ō dé xtuku ña ñu'u nteé xo'o tinti'ó san ni ñā.

37 'Da rkontúví ne, taxnūu ña i'xá mii ñā, tsí da mii é kuiko ñū'u ña'a san i'xá mii ña, kuíni ña.

38 Ntá tsi dā íni ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san tsi vé'xi mii i'xa tó'o ñā ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña: “Na sālá ne, na ki'i na iña uva na tē xi'i ña. Kí'in ō ne, ka'ní o nā. Kidáā ne, ní'i ko iña uva na”, ka'an ña.

39 T̄in ña na ne, nákuītā ñá na ata ī mí kae'nu xo'o tinti'ó san ne, e'ní ña na —ka'an ña.

40 Kidáā né, katsixe'e Jēsuu:

—Tē xee mí tó'ō xo'o tinti'ó san ne, ¿nté koo víi ntu ña nī ña ñu'u ntee é tatā ña? —ka'an Jēsuu.

41 Ntáka'an ñátā san ni tó'ō dutú san:

—Uun ito tsi ka'ní kue'en ña ña ñu'u ntee, ña é k̄ini ntáa san. Kidáā ne, kué'e ñā é tātá san nta'a tuku ña'a, ña é nakué'e i ña k̄iti tinti'ó san ntuvi te t̄in ña ti, vata kaa é kāduku ntée ña —ka'an ña.

42 Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vāta nakua'a ntu nto mí ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Xuu é nakuītá ña ntádamá san ne,

divi k̄uvi xuu ku've etí vi'i san.

Sá'ā né, Xuva kō de kú'vē ñá ne,

iña kō né, dōo vá'ā o dé ña,

ka'an.

43 Dukuān ne, kaka'án u ni ntō tsí naki'i Xuva ko ts̄iñu nto ne, nakué'e xio ña tuku ña'a, ña é īni de ntáa é ntio ña.

44 Kuenta iña xuú san ne, da xōó ka ña'a, ña é nāki'í xuú san ne, tá'nu kue'en ñā. Ntá tsi da xōó ka ña'a,

ña é kō'xó ntōdó xuú san ne, tādín kuē'en ñá di — ka'an Jesús.

⁴⁵ Dā téku tó'ō dutú san nī ña fariseu núu i sá'a ne, kue'en diki ña é kaka'an Jesús iña ña.

⁴⁶ Ntá tsi kuān té ncho tīn ña Jesuú ne, ú'vī ñá un ntíí ntíí ña'a san, tsi ntádē kuení ña'a san tsí Jesuú ne, ñá ka'án naa Xuva ko.

22

Núu i iñá viko é kātantá'a ña'a

¹ Ntāa xtuku Jesús núu i sá'a ni ñā. Kaka'an ña:

² —Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei, ña é dé ka'nu viko dá tánta'a i'xá ña.

³ Taxnūu ña ña ntáde tsiñu iña ña é kána ña ña'a san é ká'an ñá ni ña te kī'xi ña viko san. Ntá tsi ña ni ntío ña'á san ki'xi ña.

⁴ Taxnūu xtuku ña tuku ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kaka'an ñá ni ñā: “Kūkaná nto ña'a san, ña é ká'an ni'í u nte dí'na. Ká'an ntō tsi é iō tu've é ká'xi o. Ē'ní u duntikí ko ni kī'ti e dóo vá'ā ó ni ī. É iō tu've ntí'í ve. Na kī'xi xña viko e tánta'a i'xá ko”, ka'án rei san.

⁵ Ña ni íde ñā'a san kuéntá ne, xío kuē'en ña. Uun ña ne, kukútu ñā ne, uun ña ne, kudíko ñā.

⁶ Ña nguī sán ne, tīn ña ña ntáde tsiñu iña rei san ne, dē xení ña ni ñā né, ē'ní ña ña.

⁷ Un vá'a tsí kúdiin rei san ne, taxnūu ña sntadun ña é ka'nī ñá ña é'ni ña ntáde tsiñu iña ñá ne, é na ká'mi ña ñuú ña.

⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña: “Iō tu've viko e tánta'a i'xá ko, ntá tsi ña e kána ú ne, ñá ni de ntāa ña é kī'xi ña.

⁹ Dukuān né, kue'ēn ntó itsi kán ne, ká'an nto ni da xōo ka ña'a é nī'i nto é kīxka'xí ña, kuān te tītín ña”, ka'án rei san.

10 Kué'ēn ña ntáde tsiñu iña ñá itsi kán ne, xee ní'i ña ūn ntíí ntíí ña'a, ña é ní'i ña, kuān te vá'a ña'a ña, kuān té ña vá'a ña'a ña. Dā xee un ntíí ntíí ña'a sán ne, tsitu kué'en ñá'a san vi'i mí kākuví viko san.

11 'Ntá tsi dā xee reí san é kōto ña ña xee sán ne, ĩni ña é tuví uun ña'a, ña é ña tuví dú'nu vá'a i iña vikó san.

12 Kaka'an ñá ni ñā: “O dee, ¿nté kui tá'xi ntu ña é kī'ví nto i'a, tsí ña te núu nto doo vá'a nto iña vikó san?”, ka'an ña. Ntá tsi nté uun ña ni ká'an ña.

13 Kidáā ne, kaka'an reí san nī ña ntáxntii ñā: “Kí'ní nto nta'a ña sá'á ni dī'ín ña dí ne, nakene iko nto ñā kí'i kán mí dóo nee. Ikān dóo kueku ña'a san ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā”, ka'án reí san.

14 Tsí kuān te titín ña'a kana ú ña ne, ñá te titín ñá nakaxnúū ú ña —ka'an Jesús.

Nuu i iña diu'un xóo san
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Kidáā né, ntāka ña fariseú san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo vií ña é nadāna ña Jesús núu i é kākā'an ñá ni ñā.

16 Taxnúu ña ña ntántikin ñá nī ña ntántikin Heródē san mí tuví Jesús. Ntáka'an ña:

—Mastrú, iní nti tsi nuu é ntaā i é kākā'an nto, tsí kanakuā'a nti'xe nto iña Xuva ko. Ñá kāde nto kuenta née iñá ntádē kuení ña'a san. Ntē ña kau'ví ntó ña, kuān te na'nu ñá'a ña.

17 Ká'an nto vē, nee iñá kadē kuení nto. ¿vā'á ntu o é kué'é o diu'un xóo san nta'a ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san ne, o ña'a? —ka'an ña.

18 Ntá tsi ini Jesús tsi dóo kinī o dé kuení ña iña ñá ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntaíto nteé nto ko, ntō'o e ntaéni nta'ví nto ña'a?

19 Nañē'e ntó ko diu'un e ntá'vi nto diu'un xóo nto —ka'an ña.

Xé'e ña ña ūun diu'un é kōto nteé ña.

20 Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Xoó ntu nuu i é ntee í'a? ¿Xoó ntu ðivī í e ntee na'á san? —ka'an ña.

21 Ntáka'an ña:

—Íña ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nakué'e nto nta'a ña tsiñu na'nu i san nee é kāduku ntée ña ne, nakué'e nto nta'a Xuva ko nēe é kāduku ntée ña ði —ka'an ña.

22 Dā téku ña sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntaka ña ikān ne, kúnū'ú ña.

*Ntátsixe'e ña saduceu te ntoto xtúku o tē xi'i o
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)*

23 Ntuví tsikán ne, xéē ña saduceú san mí tuví Jessu. Ña sá'á ne, ña ntóto xtuku o tē xi'i o, kuíni ña. Tsixe'e ña Jéssu:

24 —Mastrú, ká'ān Muísee tsí te kúví uun ñatíí ne, ñá ni xíó i'xá ña ne, kuétsi e tánta'a ení ña ni ñadř'í kií san vata koo é kōo i'xá ña kuenta iña ení ña.

25 Vi'i a vé ne, ña ntoo ni'í ntí ne, xío ū'xe ñá'a ení ña. I'xa nuu í san ne, tánta'a ña, ntá tsi xi'i ñá ði'na dá kōo i'xá ña. Kidáā ne, tánta'a xtuku ení ña ni ñadř'í kií san.

26 Kuan ō kúvi nī ña é kúvi ūví san ði, nī ña é kúvi ūnī san, dā nte tánta'a ñadř'í kií san nī ña é kúvi ū'xe san.

27 Dā xi'i ntř'í ña ne, kidáā ne, xi'í ñadř'í san ði.

28 Dukuān né, te ntoto xtuku ō né, ¿Xoó ntu kúvi nti'xe ñadř'í i é ū'xe ñá'a san? Tsi un ntií ntiñ ña tánta'a ni'í ña ñā —ka'an ña.

29 Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntádana nto, tsi ñá ini nto nté o kaka'an tú'un Xuva kō, ntē ñá ini nto e dóo ka'nu Xuva kō.

³⁰ Tsí te ntoto xtuku ō ne, ña tánta'a ká ña'a, tē tií, te ñadĩ'i. Tsí vata ntáa ánje Xuva kō ntáa ō e dukún kán.

³¹ Kuenta iña í te ntoto xtuku ō né, vāta ntu nakua'a nto mí kaka'an tú'un Xuva kō:

³² “Xu'ú ne, Xuva Ábraan, Xúva Ísaa, Xúva Jácoó san u”, ka'an ña. Xuva kō ne, ñá te Xuvā ñá xi'í san ña, tsí Xuvā ña ntantító san ña —ka'an Jéssuu.

³³ Dā téku ña ntáñi íkán ne, koó dā kúdu'va ña nuu i é nañe'e ña ña.

Tū'un é dií ka ka'nu é kā'an Xúva kō é kāda ntaa o (Mr. 12:28-34)

³⁴ Dā téku ña fariseú san tsí ña tuví nee iña é kūvi ka'an ñá saduceú san dá ka'an Jéssuu iña ñá ne, náta ká nuu ña fariseú san.

³⁵ Uun ña'a, ñá ini vá'a lei san ne, ĩto nteé ña Jéssuu, kaká'an ña:

³⁶ —Mastrú, ¿neē ntú tu'un e dií ka ka'nu é kā'an Xúva kō? —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—“Kuinima nto Tó'o nto Xuva ko kanñ nima ntó, kanñ é tduiña nto, kanñ ū'xen dikí nto.” Kuan ō ka'an Xúva kō.

³⁸ Sá'ā e tú'un e dií ka ka'nu é dī'na kada ntaa o.

³⁹ Dókō sá dadñi ni tū'un é kuvi ūví san. Kaka'an: “Kuinima ntó ta'an nto vatā ó kakuinima míi nto kúñu ntō”, ka'an.

⁴⁰ Te kāda ntaa ntó ntuvi nuu i sá'a ne, kuan kōo kada ntaa nto un ntíí ntíí lei Muísee ni un ntíí ntíí tú'un e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san di —ka'an Jéssuu.

*¿Xoó ntu i'xá i Cristu?
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)*

41 Dá ntōo ká ña fariseú san ne,

42 tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto iña Cristu, ña táxnuu Xuva kō? ¿Xoó ntu i'xá i ña? —tsixe'e ñā.

Nantíko kōó ña fariseú san, kaka'an ña:

—I'xá ika Dāvii ña —ka'an ña.

43 Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Te i'xá ikā ñá ña ne, ¿nté kui kaka'an ntú Davii é Tó'o ña ña, vata ō xe'e Espíritū Sántū san ña é kā'an ña? Tsí ka'an Dávii kídaā:

44 Kaka'an Xúva ko nī Tó'o ko:

“Kutūvín diñi kua'a ko é xntiīn kó dā nté kūvi vii ú nī ña ntaínchu'vi o.”

Kuan ō ka'an Dávii.

45 Te kā'an Dávii tsi Tó'o ña ñā ne, ¿nté ntu koo ka'an ña tsí i'xá ña ña di? —ka'an Jēsuu.

46 Nté uun ña ña ni kuvi nantiko koó ña nté uun tú'ūn. Nté ntūvi tsikán ne, ña ni ntío ká ña'a san tsixé'e ká ña ña.

23

Dā tsí'i kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kídaā ne, kaka'an Jēsuu ni un ntíí ntíí ña'a sán, nī ña ntántikin ña:

² —Mastrú lei san nī ña fariseú san ne, ntánakuā'a ña ntó nēe é ncho ka'án lei Muíseé san.

³ Dukuān ne, kini nto é ntáka'an ñá ne, vii nto vatā ó ntáka'an ña, ntá tsi ña vii nto vatā ó de ña, tsí ña ntáde ña vatā ó ntánakuā'a ña nto.

⁴ Dōo ntátee tsiñu ña ña'a núu i e dóo ntii tū'un e ña kutíi ña'a san, ntá tsi mii ña ne, ña ntío ña tñin nta'a ña nté un siin.

⁵ Un ntíí e ntáde ña ne, ntáde ña vata koo é kīni ña'a san. Ntátsuve ña tūtú e dóo nī'í xteén ña ni

ntā'a ña, tutu é ūve na'a tú'un Xuva kō. Nǎ tē nté kaa nani ntete du'nu ña.

⁶ Ncho kuntōo ña mí'i e díí ka vá'ā ó vi'i viko sán ne, ncho kuntōo ña sia é ntoo un tsi nte núu i kan ini ukún kán.

⁷ Ntio ña é kā'an ún ntíí ntíí ña'a ntiusi ni ña nú ā'ví kán ne, é kā'an ún ntíí ntíí ña'a tsí mastru ñá ña.

⁸ 'Ntá tsi ña ku ka'án ña'a tē mastru ñá nto, tsí uun tsi Mastru nto. Un ntíí ntíí ntó ne, ta'an nto.

⁹ Nǎ ku ka'án ntó Uva nto ni da xōó ka ña'a ñuxiví a, tsí uun tsi Uva ntō, ña é tuví e dukún kán.

¹⁰ Nǎ ku dā vá'a nto é kā'an ñá'a san e tó'o ña ntō, tsí mií tsi ú e Tó'o ntō, xu'u é nāni ú Cristu.

¹¹ Ntō'o é díí ka na'nu ña'a nto ne, kada tsiñu nto iña tá'an nto.

¹² Ntō'o e ntáde na'nu ña'a nto ni tā'an nto ne, vií Xuva kō é nainu xuvi ntō. Ntō'o é ña ntáde na'nu ña'a nto ne, Xuva kō ta'xi ña é ntuna'nu ña'a nto.

¹³ 'Ntá tsi jntā'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsí ntánakadi núu nto itsi mí kadē kû've Xuva kō. Nté mií ntō ña ntío nto é kuíta ntí'xin nto ne, ntē ña ntaxé'e nto itsi é kuíta ntí'xin tuku ña'a, ña e dóo ncho kuíta nti'xin.

¹⁴ 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Ntánaki'i nto vi'i ñadĩ'i kíí san ne, dōó na'a ntáka'an ntá'ví nto vata koo é tēe xu'u nto e ntáde nto. Dukuān ne, díí díí ka ni'i nto é ntō'o nto.

¹⁵ 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i ntáde nto. Nǎ túvī mí'i é ña kí'in nto vata koo é vií nto é kuinti'xe kuān té uun kúdii ña'a vatā o ntákuinti'xe nto. Kidáā, dá kakuinti'xe ña ne, ntáde nto é kúvi ña é díí díí ka kini kaa é divi ntō. Dadíi kí'in ntó ni ñā dô'vi kan.

16 'jNtā'vi ide nto! tsí ntō'ó ne, vata ntáa ña kuāa ntáa nto, ña é dotō tsí kanañē'e túku ña'a nté koo kī'in ña. Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ñā xúkūn sán ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ña ōro é naxe'e ini ukún san ne, da miī é viī ña é kāka'an ña”, xkoó ka'an nto.

17 jÑa kuāa tuntu! ¿Nee iñá ntu é dií ka nuu á'vi: ōró san ne, o xúkún san é kāde i e kúviko oro san?

18 Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'i ña nāá san ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ñā doméní san é ntēku nú nāá san ne, da miī é viī ña é kāka'an ña”, xkoó ka'an nto.

19 jÑa kuāa! ¿Nee iñá ntu é dií ka nuu á'vi: doméní san ne, ō nú nāá san mí kade i e kúviko doméní san?

20 Xoó ña'a é kakuni'i ña nāá san ne, kakuni'i ña nāá san nī é un ntī'í é ntekú nuu i kan.

21 Xoó ña'a é kakuni'i ña xúkún san ne, kakuni'i ña Xuva kō dī, tsí tó'o xúkún san ña.

22 Xoó ña'a é kakuni'i ñā é dukún kān ne, kakuni'i ña Xuva kō dī, tsí ikān tuví ña, kadē kú'vē ña.

23 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakué'e nto nta'a Xuva ko uun ta'vi i é u'xi xuku mínū ngatsí, ni ānīí, ni kōminú san, ntá tsi ña ntáde nto cuenta née iñā é dií ka nuu á'vi é kāka'an leí san, mí kāka'an é vīi o é vā'á ni ta'an kō, é ntuntā'ví ini ko ñā, é kuinti'xe ko Xuva kō. Ña xtúvī mii nto é viī ntó tsikan, ntá tsi kantio é viī nto sá'ā dī.

24 jVata ntáa ña kuāa ntáa nto é dotō tsi ntánañē'e nto tuku ña'a nté koo kī'in ña! jNtō'ó ne, ntáka'an ntée nto ña'a, ña é ña kué'e nuu i é kīni kaa ntáde, ntá tsi dīvi ntō ne, dií dií ka kue'e kuétsi ntō!

25 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! ¿Nté kui ata tásá xntu san ni ata kó'ó san

ntánakate nto? Tsi iní i kân ne, dentu kue'en kuenta iña í e dóo dú'u nto, e dóo ntio nto é un nti'í.

²⁶ ¿Fariseu kuaa! Di'na nakate nuu nto tásá san ni kō'ó san di ne, kidáā ne, ntoo atá i di.

²⁷ 'iNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! Vata ntáa nú ñañā é naxe'e dú'xe kuí'xin ata i ntáa nto. Dōo tí ntaa é koto ō ne, ntá tsi iní i kân ne, ñu'u tsitu xiki tē'ú ni nūu i é dentū.

²⁸ Kuān ntáa nto di, tsi dóo va'á nto, kuiní ña'á san, ntá tsi dóo vete nto, tsí ñu'u tsitū nima nto é kīni kaa, e úvi nuu i ntáde nto.

²⁹ 'iNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei ni ña fariseu! Ntáde vá'a nto ñañā ñá ka'án naa Xuva ko kidaā ne, ntántakutu nto ñañā ñā'a, ña e dóo va'á ña'a san.

³⁰ Ntáka'an nto: “Tē dí ni kántoo ntí ntuyi dá ntoo uva ikā ntí ne, ña ni xntíi ntí ña é ka'ni ná ña ntáka'án naa Xuva ko san.” Kuān ó ntáka'an ntó, kuān té ña ntáa.

³¹ É kuān ó ntáka'an ntó ne, ntáka'an nto tsí i'xá nti'xe nto ña é'ni ña ka'án naa Xuva ko san, tsí dé nīi kue'en ñá'a nto di.

³² Ntō'ó ne, nantī'i ntó nēe e éni ntu'u uva ata ntō.

³³ 'iNtō'ó ne, vata ntáa i'xá e ña vá'ā ntáa nto, vata ntáa tatá koo ntáa nto! ¿Nté ntu koo nakáku nto te kā'an Xúva kō é kī'in nto dô'vi kan?

³⁴ Dukuān né, taxnūu ú ña ka'án naa ko mí ntoo nto, nī ña e dóo ki'in iní í, nī mastrú san. Iō ñá ne, ka'ni nto ña. Iō ñá ne, xnteē ntó ña ntiká krusi kan. Iō ñá ne, natii nuu nto ña xo'o má vi'i mi ntánataká nuu nto. Iō ñá ne, kadā xení nto ni ña da mí'i ká ñuú mí kī'in ña.

³⁵ Kaxntēē na'a Xúva ko kuēnta ntó kuenta iña un ntíi ntíi ña é vā'á ña'a, ña é xi'i, uun tsi nté i'xá Adaán san, ñá nani Ābee, ña é ña ni ide núu ī é kīni

kaa ne, uun tsi da nté Zacaria, í'xá Berequia, ña e é'ní nto mé'ñū má vi'í mí kuviko nī nū nāa Xuva ko.

³⁶ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ni'í ña ntántoo vevii é ntō'lo ña kuenta iña i é un ntí'í nūu i sá'a.

*Dā éku Jesuu kuénta iña ñuú Jerusaleen
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ ;Ña ntá'vi ide ntu nto, ñuú Jerusaleen! Kae'ní nto ña ntáka'án naa Xuva ko. Kaxé'e xuu nto ña é taxnuu Xuva kō é kākā'án ña ni ntō. Dōó ki'in itō ntío ko é nātee ta'an ntí'í ú nto vatā ó kanatsi'í tsú'un san á i'xá ti má ntí'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto.

³⁸ Kiní nto ve, tsí ña kuntóo ká ña'a ñuú nto kán.

³⁹ Tsí kaka'án u ni ntō tsi nté uun itó ka ña kiní nto kó dā nté kākā'án nto: “Dōó ka'nu ña'a, ña é vē'xí naa Xuva ko”, koo ka'an nto —ka'an Jesús.

24

*Dá kakā'an Jesús é nakatsin ña'a úkūn ñá Israeé
san
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Ntíi Jesuu má úkūn kán. Kué'ēn ká ña itsi kán dá xee ña ntántikin ña, ntáka'án ña e na kōto ña úkūn sán e dōo vá'ā o.

² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—¿Ñā ntu kaíni nto é un ntí'í sā'a? Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí ña tuvi nté uun xuu é odo ntí'í ta'an vevii é ña nakátsin ña'a san rkontúvi —ka'an ña.

*¿Nté ntu koo kivi di'nā dá ntí'í ñuxiví san?
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Dá tūví Jesuu tí'í i é nani Ōlivú ne, xée ētsin ña ntántikin ña, tsíxe'e ña ñā:

—Ká'an nto vē: ¿Amá ntu kuvi sá'ā? ¿Nté ntu koo kuvi te xee ntúvi e nainu nto, te ntí'i ñuxiví sa? — ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuenta tsí vií nto e ña xoxo kaní nta'ví i nto.

⁵ Tsi dóo titín ña'a ka'an ña é ðivi ñā é Cristu ña. Ka'an ña: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Nā te da ði ña'a kaní nta'ví ña.

⁶ Tekú nto tsi é xio xío kakuvi du'xēn. Ntá tsi koto nto tē ña ku'ví nto. Tsi kantio é kuān koo kuvi. Ntá tsi vata xēe ntuví e ntí'i ñuxiví sa.

⁷ Tsi nāa uun ñuú ni tūku ñuu. Nā tsiñu na'nu i sá'ā ne, naa ñā ni tūku ña tsiñu i. Kutamá ne, táan dā mí'i ká ñuu.

⁸ Te kūvi sá'ā né, dā ve kaiñi ntu'u é ntō'o ña'a san.

⁹ Kidāā ne, ntada ñā nto kuenta ntá'a ña'a, ña é kadā xení ni ntō, é ka'nī ñā nto. Un ntí ntí ña'a san kune'u iní ña ni nto kuēnta iñá ko.

¹⁰ Ntuví tsikán ne, dóo titín ña'a xtuví mii ña e ntákuinti'xe ña ko. Ká'an ntéé ta'an ña. Kune'u iní ña ni tā'an ña.

¹¹ Dōo titín ña'a ki'xi ña é kā'an ñā tsi naa Xuva ko kaka'an ñā ne, ñā te da ði ña'a kaní nta'ví ña.

¹² Tsi dóo kukue'e é kīni kaa e ntáde ña ne, xtuví mii ña é kākuinima ñā ta'an ña.

¹³ Ntá tsi xoó ña'a é kūtíi ñā da nté tē ntí'i ntuví tsikán ne, nakáku ña.

¹⁴ Tú'ūn va'á iñā mí kadē kú've Xuva kō ne, ká'ān ntodó ña'a dá kaní ñuxiví, vata koo é kīni un ntí ntí ña'a. Kidāā ne, ntí'i ñuxiví sa.

¹⁵ 'Uun ntuví ne, kūví vata ō ka'an Dániee, ñā ka'ān naa Xuva ko kídaā. Kiní nto tsí kuntitsi uun nuu i e dóo kīni kaa, nuu i é ña ntío kue'en Xúva ko, mē'ñú i mí dóo kuikó san. (Xoó ntánakuā'a i né, na kī'in ðiki ña.)

16 Kidáā ne, ña ntántoo ñuú Judeá ne, na kūnu ña ki'in ñá nte xúku kán.

17 Xoó ña'a, ña ntoo da'na dikí vi'i i kán ne, ñá kunē'é ña nuu ña má vi'i ña kán é kī'i ña iña ña.

18 Xoó ña'a, ña é ñu'u mâtú i kán ne, ñá kunē'é ña kínaki'í ña kutuun ña.

19 ¡Ntā'vi ide ñá ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, nī ñá e ntánatsitsi i'xá i!

20 Kákan nto nta'a Xuva kō e ña kantío é kūnu nto ntuvi ví'xin, nté ntūvi dá iō dá'na.

21 Kidáā ne, un vá'a tsi nto'o ña'a san. Váta kīnī ña'a e dóo nto'o ña nuu i é kīni kaa sá'a nte ntúvi é iñi ntu'u ñūxiví sa. Nté uun ito ka ñá kuan kōo kuvi di.

22 Tē ña nanti'í Xuva ko ntuvi tsíkán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi nainu Xúva ko ntūvi tsikan da xe dóo kakuinima ñá ña náxaxnúu ña.

23 Te káka'án uun ña'a ni ntō kídaā: “Koto nto, tsí i'a tuví Cristu”, o te káka'an ña: “Ikán tuví ña”, ne, ñá ku kuintí'xe nto ña.

24 Tsí ki'xi ña veté ne, ka'an ña tsí Cristu ña. Tuku ña veté san ne, ka'an ña tsí kaka'an ñá naa Xuva ko. Vií ña nuu i é kīnī ña'a san ne, vií ña nuu i e dóo na'nu é káni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuvi ne, un tsi nte ñá ntákuinti'xe i ko kaní nta'ví ña ña.

25 Koto nto, tsi é di'na kaka'án u ni ntō é kuān koo kuvi.

26 Dukuān né, te káka'an ñá ni ntō: “Koto nto tsí tuví ña má kū'u kan”, ne, ñá ku ñe'lē nto. Te káka'an ña: “Tuví ña má vi'i kán”, ne, ñá ku kuintí'xe nto.

27 Tsí vatā ó kaxi'í nuu nté uun diñi i e dukún kán un tsi nté tuku diñi i kán né, kuan kōo xi'í nuu ka'nu ú ne, da née inī xnto nainu ú, xu'u é vēxkúvī ú ñatīi.

28 Dā mí'ī ká tuví kúñu tē'ú ne, ikán ntátaká nuu skuilú san.

*Nté koo nainu Jesucristu**(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

²⁹ 'Ura tsi i tē ntí'i e dóo ntánto'o ña'a ntuvi tsikán ne, kuneé ngantií san; nté ña xi'í nuu ká xoó san. Kó'xō kímī san e dukún kān ne, kantá nuu e dukún kān.

³⁰ Kidáā ne, ntii díto nuu i e dukún kan iña kó, xu'u é vëxkúvī ú ñatīi. Kidáā ne, un ntíí ntíí ña'a ñuxiví sa ne, u'vī ña. Kiní ña tsi vé'xī ú, xu'u é vëxkúvī ú ñatīi, mé'ñū viko é ñu'u e dukún kān. Kiní ña tsi dóo iō ntii kó, tsi dóo ka'nu u.

³¹ Taxnūu ú ánjē kó e dóo ntii nakuēku ña trunpetá ne, natee ta'an ña ña'a, ña é nakaxnúu ú, dā mí'í ka mí ntoo ña da kanií ñūxiví sa.

³² 'Koto nto tun ígū sán ne, kiní nto: Dá dā vé ute nta'a utun san, dá dā vé kakene xuku í ne, ini nto tsí dokó sa xee ntúvi ka'ni.

³³ Kuan kōo kuví dí te inī ntí'i ntó nuu i tsíkan. Kutunī nto tsí é ntítsí nteé u xi'i nto.

³⁴ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ntō tsí ña kuví ña'a, ña ntántoo ntuvi sá'a, dā nté kuví ntí'i nuu i sá'a.

³⁵ E dukún kan ni ñūxiví sa ne, kunaa, ntá tsi tú'ūn kó ne, ñá kunāa kue'en.

³⁶ 'Ntá tsi nté uun ña'a ñá ini ña neé ura kuví sá'ā, nté ánje Xuva kō, ña ntoo e dukún kān, nté xu'u é I'xā ñá ko ñá iní u. Da mii Uvā kó ini ña.

³⁷ 'Vata ō kuví ntuvi dá ítúvi ña ata ika ko Nōeé ne, kuan kōo kuví te nainú u di, xu'u é vëxkúvī ú ñatīi.

³⁸ Tsi kidáā ne, ntuvi di'na dá nakuntéku ntute ñūxiví san ne, ntaé'xī ña ntáxi'i ña ne, ntatánta'a ña. Kuan ō dé ña da nté xee ntúvi é k'vī Noee íni arká san.

³⁹ 'Ñá ni kutūni ña nté koo kuví ña dā nté xee ntúte san é natavi núu ña un ntíí ntíí ña. Kuan kōo kuví te nainú u di, xu'u é vëxkúvī ú ñatīi.

40 Kidáā ne, uvi ñá'a ñatí san ne, ntaítu ña. Uun ña kí'in ña nī kó ne, uun ña kutuvī mii ña.

41 Úvi ñadī'í san ne, ntántiko ña. Uun ña kí'in ñá nī kó ne, uun ña kutuvī mii ña.

42 'Koto nto ve, tsi ñá ini ntó nee ntúvi, neé ura nainú u, xu'u é Tó'o ntō ko.

43 Ntá tsi kuenta tsí vií nto. Tē dí ĩni tó'o vī'i san neé ura kí'xi ña du'ú san niñú a ne, koo tú'vē ñá ne, ñá kuē'é ña é ki'i dú'u ña du'ú san iña ña.

44 Dukuān ne, koo tú'vē nto ve. Tsí ura dá ña kantétu nto ne, ura í tsikan nainú u.

*Ña é kāde tsiñu vá'a nī ña é ña kāde tsiñu vá'a
(Lc. 12:41-48)*

45 'Xoó ña'a, ña kade tsiñu e dóo ini de ntáa ña, ña e dóo kí'in ĩnī í ne, ka'an tó'o ñā é kuvi kodo nuū ñá iña vī'i ña, é kuē'é ña é kā'xí ña ntáde tsiñu ni'i ña te xee úra í.

46 ;Nté kuī vá'a nī ña é kade tsiñu te kāde ntaa ñá tē xee tó'o ñā!

47 Nuū é ntaā i é kāka'án u ni ntō tsi kué'e tó'o ñā é kūnteé nta'a ña un ntí ntí iña ña.

48 Ntá tsi te ña kade tsiñu san kini kaa ña ne, kadē kuení ña te kukuí ka tó'o ñā ne,

49 kade xení ña nī ña ntáde tsiñu ni'i ñā né, da mii kuē'en tsi e ntáxi'i ntaé'xi ña nī ña kí'vi ni'i ñá ne, kidáā ne, da née ĩnī ñá naxee tó'o ña

50 ūun ntuví dá ña kantétu ña.

51 Kidáā ne, ta'xi tó'o ña ñā. Ká'an ñā tsí ni'i ña é ntō'o ña é kāduku ntée ña vete. Ikān né, dōo kueku ña ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā.

25

Kuenta iña ú'xi ñádī'í kuétsī

¹ 'Mí kadē kû've Xuva kō ne, vata kaa u'xi ñádř'i kuétsi é kuē'en ni'í tun kantílín tun é kuē'én tun é nāni'í ta'án tun ña da vé tánta'a san.

² Ú'un ñā'a tún ne, ña túvi dīkí tun nté koo vií tun. Ú'un ñā'a tún ne, dōó iō dīkí tun é vīi tun.

³ Ta'nu é ña tuvi dīkí í san ne, dā kue'en ni'í tun kantílín tún ne, ña ni ídō tún asete.

⁴ Ntá tsi ta'nu iō dīkí í ne, odō tún tsá'a āseté tun ni kántílín tun.

⁵ Da ñi kākukuii ña da vé tánta'a sán ne, kídī tun.

⁶ Dā kú dava ñúu ne, kaka'an ñá'a: “Koto nto tsi vé'xi ña da vé tánta'a san. Kue'ēn ntó te nāni'í ta'an nto ña”, ka'an ña.

⁷ Nákuntāñí tun, un ntíi ntíi tun, vata koo é tsoo tú've tún kantílín tun.

⁸ Kidáā ne, ntáka'an tá'nu é ña tuvi dīkí í san ni tā'nu e dōó iō dīkí í san: “Tā'xi kudii nto áseche nto, tsí kanta'va míi kanchílín ntí”, ka'án tun.

⁹ Ntá tsi nantiko koó ta'nu iō dīkí í san: “Á chē ña xee tá'an iñá ntí che tā'xi ntí nto. Díi ka vá'ā ó che kuē'en ntó, kūkuiín nto iña mii nto nu â'ví kán”, ka'án tun.

¹⁰ Da ñi kuē'en tún kūkuiín tun ne, kidáā xee ña da vé tánta'a san. Ta'nu é iō tu've i ne, kúkř'ví tun má vi'í kán mí kakūvi viko sán ne, nakādi tó'o vī'i sán xi'í san.

¹¹ Dā rkontúví ne, xee tā'nú nguīi sán ne, ntáka'án tun: “iNakaán nto xi'i nto, tó'o vī'i!”, ka'án tun.

¹² Ntá tsi kaka'an tó'o vī'i san: “Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí ña iní u nto”, ka'an ña —ka'an Jésuu.

¹³ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuntōo tú've ntó ve, tsí ña ini nto nee ntúvi, neé ura é naínú u.

Kuenta iña diú'un

14 'Mí kadē kù've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a kaa, ña é dā ve ki'in túku ñuu. Kāna ña ña ntáde tsiñu iña ñá ne, xé'e ñá é kuēnta víi ña iña ña.

15 Xé'e ña ūun ña kade tsiñu san u'un míil diu'ún san. Uun ña'a ñā né, uvi míil. Ña kuvi ūnī san ne, xé'e ña ña ūun míil. Xé'e ñā é un é un ña vata tsi kaa kutíi ña kuenta víi ña. Kidāā ne, kué'en ñā.

16 Ña é ni'i í u'un míil sán ne, ura tsí i kue'en ñá ne, dé tsiñu ni'i ña é u'un míil sán ne, ní'i ka xtūku ña u'un míil ka.

17 Kuan tsī o dé ña é nī'i i uvi míil sán di. Ní'i ká xtukú ña uvi míil ká di.

18 Ntá tsi ña é ni'i i uun míil sán ne, ēte ña xavi ne, í'xi ña diu'un tó'o ñā.

19 'Dā kú na'a ne, nāxee tó'ō ña ntáde tsiñu san ne, nadita ñá kuenta.

20 Ña é nī'i i é u'un míil sán ne, nāxee ñá ne, nākué'e ñā tó'o ña ū'un míil ká xtuku é nī'i ña. Kaka'an ñā nī tó'o ñā: “É ū'un míil e tá'xi nto kó ne, i'a ni'i xtuku ká u u'un míil ká iña nto”, ka'an ña.

21 Kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dōo vá'ā o den, e dén ntaan. Tsí da xe dén ntaan un sīin e tá'xī ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xī ú o é kadān ku'ven. Ki'xin nī kó, kutūvin dīnín nī ko”, ka'an ña.

22 Ña é nī'i i uvi míil sán ne, nāxee ñá di. Kaka'an ñā nī tó'o ñā: “É ūvi míil e tá'xi ntō kó ne, i'a ni'i ká u uvi míil ká xtuku, é nī'í ko”, ka'an ña.

23 Kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dōo vá'ā o dén, e dén ntaan. Tsi dén ntaan é un siin e tá'xī ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xī ú o é kadān kú'vēn. Ki'xin nī kó, kūtūvin dīnin nī ko”, ka'an ña.

24 Ña é nī'i i uun míil sán ne, xée ñā di. Kaka'an ñā ni tō'ó ñā: “Iní u tsi dóo diin nto. Katava nto mí ña ni í'xi nto ne, kata'vi nto mí ña ni itu nto.

25 Dukuān ne, û'ví ko ne, ixkú'xī ú diu'un nto. U'un nto diu'un nto”, ka'an ña.

26 Ntá tsi kaka'an tó'o ña ni ñā: “Dìvīn né, dōo kini iden, dōo du'xen ō. Inin tsí katāvá u mí ña ni í'xī ú ne, kata'vī ú mí ña ni itú u.

27 ¿Nté kui ña ni xtuvín ntun diu'ún ko mí kue'nu í'xá i, vata koo é te ntiko kōo u ne, nani'í ko diu'ún ko ni í'xa í?”, ka'an ña.

28 Kidáā ne, kaka'an ñá ni ña ntoo ikān: “Naki'í nto é uun míil é nī'í ñá ne, kué'e nto ñā é nī'í i u'xi míil san.

29 Tsí da xōo ka ña'a é iō iña ñá ne, ní'í ká ña; kukuika ñā. Ntá tsi ña é ña kué'e iō iña í ne, naki'í ká ña é iō iña ña.

30 Ña é ña vá'ā ó kade tsiñu sán ne, kiñu'u nto ña kí'í kán mi dōo nee. Ikān né, dōó kueku ña ne, ka'xí ka'ñī ña nú'u ñā”, ka'an ña.

Nté koo xntēkú kū've Xuva kō iña ña'a dá kanñī ñuxiví sa

31 Tē naínú u, xu'u é vēxkúvī ú ñatīí ne, dōó ka'nu ña'a u. Kí'xi ú ni ūn ntíí ntíí ánjē kó ne, kutūví u nú tēú ko e dōo ka'nu u.

32 Nataká nuu un ntíí ntíí ña ñuxiví san nuú ko ne, tsoo xio ú ña, é un é un ña, vatā ó katsoo xio paxtú san ndi'u ñá ni lē'ntu ña.

33 A le'ntú san ne, tsoo ú ti diñi kua'a kó ne, ndi'u sán ne, tsoo ú ti diñi datsin ko.

34 Kidáā ne, xu'u é Rei ú ka'án u nī ña ntoo diñi kua'a ko: “Kí'xi nto, tsi dōo ntio Uva kó nto. Kuntōo nto mí kadē kú've Xuva kō tsi é iō tu've iña nto un tsi nte dí'na dá de kú've ñá ñuxiví san.

35 Tsí dā kákān kó ne, ta'xī nto é ká'xí u. Dā itsí ko ne, ta'xī nto é kō'o u. Kuān te xio ñuú vé'xí ú ne, dōo diní nto é kutūví u ni ntō.

36 Dá kantíí u ne, ta'xī nto doo é kunūu u. Dá nchokuví u ne, íxkoto ní'ni nto ko. Dá inuu kutu ú ne, íxkoto ní'ni nto ko”, koo ka'án u.

37 Kidáā ne, ká'ān ña é vā'á ña'a san ní ko: “¿Amá ntu ini ntí e kákin ntō ne, tā'xí ntí é kā'xi nto? ¿Amá ntu ini ntí e itsi ntó ne, tā'xí ntí é kō'o nto?”

38 ¿Amá ntu ini ntí e xio ñuú ve'xi nto ne, tā'xí ntí mí kutuví nto? ¿Amá ntu ini ntí e kantíí nto ne, tā'xí ntí doo é kunūu nto?”

39 ¿Amá ntu ini ntí é nchokuví nto, o nuu kutu ntō ne, íxkóto ní'ni ntí nto?”, koo ka'an ña.

40 Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú ni ñā: “Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí da kuān ó de nto ni tā'an nto, ña é díí ka dutsi ne, vata te xū'u kuán o de nto ní ko”, koo ka'án u.

41 'Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'ān ú ni ña ntoo díñi datsin kó: “Kunu nto nuú ko, ña kini ntāa. Kue'ēn nto mí kai'xi ñú'u ntii dañu ntūvi, é de kû've u iña tó'ō e ña vā'ā san ní ánje ī.

42 Tsí dā kákin kó ne, ña ni tá'xi ntō é kā'xí u. Dā itsí ko ne, ña ni tá'xi ntō é kō'o u.

43 É xīo ñuú vé'xí ú ne, ña ni tá'xi ntō mí kutuví u. Íntíí u ne, ña ni tá'xi nto dōo é kunūu u. Nchokuví u ne, inuu kutū ú ne, ñá ni íxkoto ní'ni nto ko”, koo ka'án u.

44 Kidáā né, tsixe'e ñā'a sán ko: “¿Amá ntu kákin ntō? ¿Amá ntu itsi nto? ¿Mí'i ntū é xio ñuú ve'xi nto? ¿Amá ntu kantíí nto, ó é nchokuví nto, o inuu kutu ntō ne, ña ni xntíi ntí nto?”, koo ka'an ña.

45 Kidáā ne, ká'ān ú ni ñā: “Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, tsí te ña ni xntii nto ta'án nto, ña é díí ka ntā'ví san ne, ña ni xntíi nto kó dí”, koo ka'án u.

46 Kidáā ne, kí'in ñā mí ní'i ña é nto'o ña ntii dañu ntūvi. Ntá tsi ña é vā'á san ne, kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntūvi —ka'an ña.

26

Dā ntúkū nuu iní ña nté koo t̃n ña Jesuu
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Dā kúvi k̃'an J̃esuu sá'ā ne, kaka'an ñá nī ña ntánt̃kin ña:

²—Ini nto tsí uvi ntúvi ve xee viko dá ñatavá Xuva kō ña Israee ñuú Egítō. Kidáā ne, xu'u é ṽēxkúvī ú ñatíí ne, ntada ñá ko kuenta ntá'a ña'a san é naxnteē ñá ko ntiká krusi kan —ka'an ña.

³ Ntuvi tsikán ne, nataká nuu tó'ō dutú san ni ñatā san má vi'i k̃'nu dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

⁴ Ñat̃iin ña ni tā'an ña nté koo t̃n xu'ū ñá Jesuu é k̃'ní ña ña.

⁵ Ntá tsi ntáka'an ña:

—Ñá ṽi o mé'ñū vikó san vata koo é ña kudín ña'á san ni kō —ka'an ña.

Dā da'ví ñad̃í san cho'o ṽidin d̃iki J̃esuu
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Dá t̃uví J̃esuu ñuú Betania, má vi'i S̃imuun (ñá é k̃anakó'xo kúñu ī kídaā) ne,

⁷ x̃éé uun ñad̃í mí tuví ña, ni'i nta'a ña ũun xuxu cho'o ṽidin e dóo nuu á'vi. Dá'vi ña d̃iki J̃esuu chó'o ṽidin san da t̃uvi ña nú m̃esa kan.

⁸ Ntá tsi kudiin ña ntánt̃kin ña da íni ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui doto xntu kanat̃vi ñá cho'o ṽidín san?

⁹ Tē d̃í ni diko ñā né, d̃ōo kue'é diu'un ní'i ña. Kidáā ne, k̃vi kué'e ña diu'ún san ñá ntā'vi —ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi t̃ékú J̃esuu nee iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá ku nat̃eku du'xen ntó ña, tsí nuu i é ṽá'á kade ña nī ko.

11 Ña túvī nté uun ntuví é ña kuntóo ña ntā'ví san ni ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñá nā'á ka kutuví u ni ntō.

12 Dā da'ví ña kúñū kó cho'o vîdín san ne, kaxtūví tu've ñá ko é kuntū'xí u.

13 Nuú é ntaā i é kākā'an u ni ntō tsí dā mí'í ká e ntáka'an ntódo ña tú'ūn va'á san kuenta iñá ko kanñi ñūxiví sa ne, ká'an ñā'a nté o dé ñadī'í sa'á ne, naka'an ña ñā —ka'an Jéssuu.

Dā diko Júda Jéssuu

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Kidáā ne, uun ña'a ñā é uxuvi ñá'a san, ñá nanī Júda Iscārioté ne, kué'en ñā mí ntoo tó'ō dutú san,

15 kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté ntu kaa ta'xi nto kó te ntāda ú kuenta Jéssuu ntá'a nto? —ka'an ña.

Xé'e ña ña ōko u'xí diu'un kui'xín ne,

16 nté ūra tsikan ntúkū nuú iní ña nté koo ntada ña kuenta Jéssuu.

Dā é'xi dadñi Jesuu ni ñá ntántikín ña

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Dā kí ūun viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō sán ne, xéē ña ntántikín ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'í ntū ntio nto é xtūví tu've nti é kā'xi ntó iña vikó sā'a? —ka'an ña.

18 Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kue'ēn ntó ñuú Jerusaleen, nú vi'í ña tsikán ne, ká'an nto ni ñā: “Kaka'an Mástrú san: É dokó sa xee ura iñá ko. I'a nú vi'í nto kán ka'xí u iña vikó san nī ña ntántikín ko”, koo ka'an nto —ka'an Jéssuu.

19 Kuan ō dé ña ntántikín ñá vata ō ka'an ñá ne, ikan xtūví tu've ña é kā'xi ñá iña vikó san.

20 Dā kuāā ne, íntōo dad̄i Jesuu ní uxuvi ñá'a, ña ntánt̄ikin ña.

21 Da ntaé'xi ña ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kāka'án u ni ntō, tsí uun nto ne, díko ntō ko —ka'an ña.

22 Ñá tē nté kaa íntoo nta'xa ña ne, é un é un ña ntátsixe'e ña ñā:

—¿Vá ðivi ntū u, Tó'ō? —ka'an ña.

23 Kaka'an Jésuu ni ña:

—Ña é dad̄i tsi xnuu ntó'o tañú'u i ini ko'ó san nī kó ne, ðivi ñā e díko ñá ko.

24 Xu'u é vēxkúvī ú ñatīí ne, kuví u vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō, ntá tsi ntā'vi ide ña é dīkó ko. Díi ka vá'ā ó tē dí ña ni kaku ña —ka'an ña.

25 Júdá, ña é dikō ñá ne, tsixe'e ñā:

—¿Vá xū'ú ntu, Tó'ō? —ka'an ña.

Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuān ó kaka'an —ka'an ña.

26 Da nī ntaé'xī ñá ne, kī'i Jesuu tañú'ū sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, kátsin dava ña ne, xé'e ñā ña ntánt̄ikin ñá, kaka'an ña:

—Kī'i ntó, ka'xí nto. Sá'ā ne, kúñū kó —ka'an ña.

27 Kī'i ña e'xin sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, xé'e ña ña, kaka'an ña:

—Ko'o nto, un ntíí ntīí ntó,

28 tsi sá'ā ne, níñī ko é xē'é u xu'u kó é kātí ú kuenta iña dóo títin ña'a san vata koo é nakate Xuva kō kuetsí ña.

29 Kaka'án u ni ntō tsí ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó sa dā nté ko'ō dad̄i ú ni ntō ntute tinti'ó xēé san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an Jésuu.

*Dá kakā'an Jésuu tsí ka'an Pedru tsí ña íni ñá ña
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

30 Dā kúvi íta ña nchu'un iña Xuva kó ne, ntīi ña, kue'en ña xuku Olívu.

³¹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Un ntíí ntíí nto kunu nto kó niñú ve. Tsí kuān ó uve na'a tú'un Xuva kō é kākā'an: “Ka'ní u paxtú san ne, kaka xaa un ntíí ntíí a le'ntu san”, ka'an tú'un Xuva kō.

³² Ntá tsi te ntoto xtuku ú ne, k'í'ín ú, kodo nūú u ñuú Galilea —ka'an ña.

³³ Pedrú ne, kaka'an ñá ni Jēsuu

—Kuān té un ntíí ntíí ñá kunu ña nto ne, ñá kuan koo víi u —ka'án Pedru.

³⁴ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā.

—Nuu é ntaā í kaka'án u ni ō tsí niñú ve ne, di'na dá kāna lí'xī sán ne, é uni ito ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jēsuu.

³⁵ Kaka'an xtúku Pedru ni ña:

—Kuān te kuví u ni ntō ne, ñá kā'án u e ñá iní u nto —ka'an ña.

Kuan ō ka'an un ntíí ntíí ña ntántīkin ñá di.

Dá kūka'an ntâ'ví Jesuu má utun mí é nani Getsemānii

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Kidáā ne, kue'en ní'i Jēsuu ña mí é nani Getsemānii. Kaka'an ñá nī ña ntántīkin ña:

—Kuntōo nto i'a, na k'í'ín u da'a san, kika'an ntâ'ví u —ka'an Jēsuu.

³⁷ Ntēka ña ntuvi í'xá Zebedeú san nī Pedru. Dōo kúnta'xa iní ña. Dōo dé kuení ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ntuni ñá'ā san:

—Dóko sā ña kutíi u e dōo nuu nta'xa nimá ko. Kuntōo nto i'a ne, kuntitō ntó nī ko —ka'an ña.

³⁹ Kué'ēn ká ña un sīin ne, nakani iti ña da nté tantée xteen ña ñu'u kán ne, dá kakā'an ntâ'ví ña, kaka'an ña:

—Ūvá, te kūvi né, tā'xi nto é ña nto'ó ko. Ntá tsi ña te é ntio mii ko, tsí nté koo é ntio nto —ka'an ña.

40 Nāxee ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, ntákidi ña. Kaka'an ñá nī Pedru:

—¿Nté uun urá ntu ña ni kutii nto kuntito nto nī ko?

41 Kuntito nto ne, ka'an ntá'vī ntó vata koo é ña vií nto é kīni kaa. Nima ntó ne, ncho vii é vā'a, ntá tsi kúñu ntō ne, ñá kākutíi i —ka'an ña.

42 Dā kúvi uvi íto kue'en ñá kūka'an ntâ'ví ña ne, kaka'an ña:

—Uva, tē ña kuvi kuíta nti'xin sá'ā é ña nto'ó ko ne, na kuān koo kuví vatā ó ntio nto —ka'an ña.

43 Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtuku ntuni ñá ntántikin ña, tsí kantadí mii ntuxnūú ña ma'na.

44 Tsoo mii xtūku ña ña ne, dá kuē'en ñá, kuka'an ntâ'ví xtuku ña é kūvi uni íto. Kuan tsí o kaka'an ntâ'ví xtuku ña.

45 Kidáā ne, naxee xtuku ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Ntoo da'na ntu nto? Koto nto tsi e xée ūra í ve é xu'u é vēxkúvī ú ñatī ne, ntada ña ko kuenta ntá'a ña kini ntāa san.

46 Nakuntáñī nto, kí'in ō, tsi é xee ña é dikó ko —ka'an ña.

Nté ō tñn ña Jesuu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Da nīi kāka'an dúkuan ñā ne, xēē Júdā, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san. Ñá tē nté kaa ña'a ntéka ña, ña odo káa ni ūtun. Vé'xi ña kuēnta iña tó'ō dutú san ni ñatā san.

48 Ña é diko ñá ne, é kā'an ñá ni ñā'a san:

—Xoó ña'a, ña é ka'xí u xu'u i ne, divi ña tñn nto ña —ka'án Júdā.

49 Ura tsí i xee ña mí tuví Jesuu, kaká'an ña:

—So'lo ntō dá, Mastru —ka'an Júdā.

Ne, ē'xí ña xu'u ña.

50 Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Viin nee iña é vē'xin é vīin —ka'an ña.

Kidáa ne, xée ñā'a sán ne, t̄in ña Jesúsú é ki'in ni'i ña ñá nuu ña tsiñu na'nu i san.

51 Uun ña'a, ña ntántikin Jesúsú ne, tāvá ña káa ñā ne, ē'ní ña ña kade tsiñu iña dutu ñá odo nūú san. Nákuítá tu'un ña lo'xo ña.

52 Kidáa ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Nāxnuu vá'an káa o. Xoó ña'a é naā ñá nī káā ne, káā kuví ni'i ñá di.

53 ¿Vá ña kuví ntu ká'ān ú ni Uvā kó, kuiní nto ne, ura dú'va tsi i táxnūu ña uni diko u'xi míil ánje ñā?

54 Ntá tsi tē dí kuan kōo ne, ¿nté ntu koo kuintaa vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō é da miī é kuān koo kuví? —ka'an ña.

55 Ura tsíkán ne, kaka'an Jesúsú ni ñā'a san:

—¿Vē'xí ntu nto é t̄in nto uun ña du'u, é kuan o odo ntō káa nto ni ūtun san é vēxt̄in nto ko? Utén utén tuví u má ūkún nto k̄an ne, ña ni t̄in nto ko.

56 Ntá tsi kuan kōo kuví vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō, vata koo é kūntaa é kākā'an ñā ka'án naa Xuva ko kídaa —ka'an Jesúsú.

Un ntíí ntíí ña ntántikin Jesúsú ne, inu ña ne, xtuví mii ña ña.

Dā ntitsí me'ñu Jesúsú núu dutu ñá odo nūú san

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Ña e t̄in Jesúsú ne, kue'en ní'i ña ña mí tuví dutu ñá odo nūú san, ñá nani Caífaa. Ikān ntoo mastrú lei ni ñátā, ña ntádē kù've san di.

58 Ntá tsi nt̄ikin íka Pedrú san ña dá ntē xee ña nu kí'i k̄an nú vi'i dutu ñá odo nūú san. Kúkí'ví ña iní i k̄an né, ikān itúvi ña nī sntadún san vata koo é kōto ntodo ña nté koo kuví Jesúsú.

⁵⁹ Dutu ñá odo nūú san ni ūn ntíí ntíí ña tsiñu i sán ne, ntuku ñā ña é dā'ví dovete ata Jesuu, vata koo é kā'an ña é na kuvī ña.

⁶⁰ Ntá tsi kuān te titín ña vete xee ña ne, ñá tē kuédadii ni kā'an ñá vata koo é kuē'é ña ña doxi'í san. Kidáā ne, xée ūvi ña'á ne,

⁶¹ ntáka'an ña:

—Ñatíí sa'á ne, kaka'an ña: “Kuvi nanūu u xúkun Xuva kō sán ne, úni ntūvi tsí naxntítsi xtúku u”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁶² Nákuntítsí dutu ñá odo nūú san ne, kaka'an ña:

—¿Ña tuvi ntu é nantiko koō nto? ¿Nee iñá ntu sá'a é ntáka'an ñá'a san iña nto? —ka'an dútu ñá odo nūú san ni Jēsuu.

⁶³ Ntá tsi nte un siin ña ni ká'an Jēsuu. Kidáā ne, kaka'an dútu ñá odo nūú san ni Jēsuu:

—Kaka'án u ni ntō nuu Xuva ko, ña kantíto san, ka'an ntó nī kó tē Cristu ntí'xe nto, te Ī'xá Xuva ko ntō —ka'an ña.

⁶⁴ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—É kaka'an ntú ku nto. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí vi'í a vé ne, kiní nto ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatíi, te tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ntíi iní í san. Ki'xi ú mé'ñū viko e dukún kán —ka'an Jēsuu.

⁶⁵ Kidáā né, kūdiin dútu ñá odo nūú san ni ñā ne, ntata ña dōo ñá vatā xkoó ini ñá ne, kaka'an ña:

—¿Dōó kinī ó kaka'an ña tsí dadíi ña ni Xuva kō! ¿Vá kántio ká ntu ko ñā'a, ña é ntada ntaa? É tekū nto tsi dóo kinī ó kaka'an ñá iña Xuva ko.

⁶⁶ ¿Nté o kadē kuení nto? —ka'an ña.

Nantíko kōo ña nguīi san, ntáka'an ña:

—Īo kuetsí ña. Kuétsī é kuvī ña —ka'an ña.

⁶⁷ Kidáā né, tī'ví díí na nuu ñá ne, e'ní ña ña ne, xé'ē nuu na vinuu ña.

⁶⁸ Ntáka'an na:

—Ká'an ntō ve, Cristu: ¿Xoó ntu é'ni i nto? —
ka'an na.

Dá kakā'án Pedru e ñá ini ñá Jesuu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kuan tsi ō itúvi Pedrú san nu kí'i kán. Xée ūun ta'nu kade tsiñu nú vi'i dutú san mí tuví ña ne, kaka'án tun:

—Divi ntō né, dadii tsi kaika nto ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Galileá san —ka'án tun.

⁷⁰ Ntá tsi núu un ntíí ntíí ña'a san kaká'an ña:

—Ñá iní u nee é kaka'an nto —ka'án Pedru.

⁷¹ Dā ntíi ña xi'i kán ne, é tūku ta'nu kade tsiñu ini tún ña ne, kaka'an tún nī ña ntāñi étsin san:

—Ña sá'a ne, dadii kaika ña ni Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁷² Kaka'an xtúku Pedru e ñá ini ñá ña. Kaka'an ña:

—Ni Úva kō, ñá iní u ña sá'a —ka'an ña.

⁷³ Dā ku e ví'i ne, xéē ña ntāñi san ne, ntáka'an ñá nī Pedru:

—Nuu é ntaā i é nto'o ne, kaduku ntée nto ña tsikan, tsí kaka'an ntó vatā ó kaka'an ña —ka'an ña.

⁷⁴ Kidáa ne, kaka'an ña é na kuē'é Xuva ko ñá é na ntō'o ñá tē ña nuu é ntaā i é kaka'an ña. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i, ñá iní ntí'xe ú ña tsikan —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i kána lí'xī san.

⁷⁵ Kidáa né, naka'án Pedru é kaka'an Jēsuu ni ña: “Di'na dá kána lí'xī sán ne, úni Ito ka'an e ñá inín ko”, ka'an ña. Kidáa ne, kīi Pedrú ne, ekú kue'en ña.

27

Dā ntáda ña kuenta Jēsuu ntá'a Pilatu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dā tuví ne, un ntíí ntíí tó'ō dutú san ni ñatā sán ne, nātaká nuu ña é kā'an ña é na kūví Jesuu.

² Kí'ní ña ña ne, kue'en ní'i ña ña nūu Pílatu, ña tsiñu ka'nu i iña ñuú Roma.

Dā xi'i Júdā

³ Júdā, ña é diko Jesús, dā kútuni ña tsí kuví Jesuú ne, nātivi iní ña ne, ntāda xtuku ña kuenta é ōko u'xí diu'un kui'xín san nta'a tó'ō dutú ni ñatā san.

⁴ Kaka'an ña:

—Édé u kuétsí, tsí ña té nee é kini kaa ni ídé ña é kuví ña —ka'an ña.

Ntá tsi ntáka'an ñá ni ñā:

—Ñá tē neé kuenta iñá nti. Kuenta iña míi ō —ka'an ña.

⁵ Été xaa Júdā sán diu'ún san má ūkún kán né, ntíi ña, kue'en ñá ne, nakué'ne mii ñā kúñu ñā.

⁶ Ntá tsi nátaka tó'ō dutú san diu'ún san ne, ntáka'an ña:

—Dōo xíi kaa é xnūu o diu'un sá'a ini etun mí ñu'u é kaxé'e ña'a san doméni iña Xuva ko, tsí niñi é inuu á'vi sá'ā —ka'an ña.

⁷ Édé kuení ña ne, ñíi ña ñu'u iña ñá kade vá'a kídi nte'ú san mí kuntū'xí ña vé'xi xio ñuu.

⁸ Dukuān ne, kaka'an ñá Ñu'ú Niñi ñu'ú san un tsi nté vevii.

⁹ Kuan ō kúntaa vata ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Jeremia, dá kā'an ña: “Kí'i ña é oko u'xí diu'un kui'xín san, (divi xā'ví e ntáka'an ña Israeé san tsi ntá'vi ña iña ñá ne),

¹⁰ xé'e ña diu'ún san é ñíi ña ñu'u ña kade vá'a kídi sán, vata ō ka'an Xuva ko ní ko.” Kuan ō ka'an ña.

Dā kantísi me'ñú Jesuu nuu Pílatu

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Íntísi me'ñu Jesuu núu ña tsiñu na'nu i ne, tsixe'e ña tsiñu i san ña:

—Divi ntō ne, ¿vá Rei iña ñá Israee ntú nto? —
ka'an ña.

Kaka'an Jésuu ni ña:

—É kākā'an ntú ku nto —ka'an ña.

¹² Da ñī ntátsi'i kuetsi tó'ō dutú san ni ñatā san
ñá ne, ñá ni kā'an kué'en tsi ña.

¹³ Kídāā ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Ña katéku ntu nto e dóo titín nuu i ntátsi'i
kuetsi ña nto? —ka'an Pílatú san.

¹⁴ Ntá tsi nté uun tú'ūn ña ni ká'an ña. Koó dā
kúdu'va ña tsiñu na'nu i san.

Dá kakā'an ña tsí kuví Jesuu

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Dá kakuvi viko sá'á ne, kanantíi ña tsiñu na'nu
i san da xōo ka ña'a, ña ñu'u kutu san, ña é ntio ña'a
san.

¹⁶ Ntuvi tsikán ne, nuu kutu uun ñatīi, ña é íní un
ntíí ntí ña'a, ñá nani Barābaa.

¹⁷ Dā nátaská nuu ña'a sán ne, kaka'an Pílatú san
ni ñā:

—¿Xoó ña'a ntu ntio nto é nantīi ú ña: Barabaá
san ne, o Jésuu, ña e ntáka'an ñá'a tsí Cristu ñá, ña
vexnákakū nto? —ka'an ña.

¹⁸ Tsí ini ña é ña'a sán ne, done'u ini ntáda ña
kuenta Jésuu.

¹⁹ Da ñī tuví Pilatu kádē kú'vē ñá ne, taxnuu
ñadiñ ña tú'ūn, kaka'an ña: “Ñá ku ki'nin nūun iña
ñá sa'a, ña e dóo va'á ña'a san, tsi dóo kanto'o kó
vevii e dóo kinī o kénī kó kuenta iña ña”, ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san ni ñatā san tsí'i ña ñá ña'a
san é na kākan ña é ntīi Barabaá san ne, na kúví
Jesuu.

²¹ Kaka'an xtúku ña tsiñu na'nu i san ni ñā:

—¿Xoó ntu é ntuvi ñá sa'á ntio nto é nantīi u? —
ka'an ña.

Ntáka'an ñá'a san:

—¡Barabaa! —ka'an ña.

²² Kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Nté ntu koo vií u ni Jēsuu, ña é ntáka'an nto é Cristu ña? —ka'an ña.

Un ntíí ntíí ña'a san ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña krusi! —ka'an ña.

²³ Kaka'an Pílatú san ni ñā'a san:

—¿Nté kui? ¿Neé ntu nuu i é kīni kaa é idé ña? —ka'an ña.

Ntá tsi dií dií ka ntii ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña krusi! —ntákachu'u ña, ntáka'an ña.

²⁴ Dā íni Pilatú san tsí ña kuvi vií ña, tsí e éni ntu'u ñā'a san kudiin ñá ne, kī'i ña ntute né, nta'a ñā nuu ñá'a san. Kaka'an ña:

—Ña túvi kuetsí ko te kūví ñatíí sā'a. Mii nto ini nto nté koo vií nto ni ñā —ka'an ña.

²⁵ Un ntíí ntíí ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña míi ntí é kuví ñá, diví ntí ni i'xá ntí —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, nantii ña Barābaa, tsí kuan ō ntío ña'a san. Dā kúvi natií nuu ña Jesuu xó'ō ne, da táxnūu ña ña é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

²⁷ Kidáā ne, sntadun ñá tsiñu na'nu i san ne, kue'en ní'i ña Jēsuu má vi'i mé'ñu kán. Nātaká nuu un ntíí ntíí sntadun, ñá ntoo ikān, mí tuví Jesuu.

²⁸ Nantíí ñá ña ne, xnūu ña ña doo kue'e.

²⁹ Dēvā'a ña le'é iñū né, xntekū ñá diki Jēsuu. Xni'nī ña uun chīn nta'a kua'a ña ne, ínchiti ña nūu ñá ne, da narkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

—¡Na kutūví va'ā ntó, Rei iña ñá Israee! —ka'an ña.

³⁰ Tí'vi díí ña nuu ñá ne, kī'í ña chīn é ni'i nta'a ñā ne, da káni ña diki Jēsuu.

³¹ Dā kúvi narkínteē ñá ña ne, nāki'i ña doo kue'é san ne, naxnūu xtuku ña ña doo mii ña. Kidáā ne, kue'en ní'i ña ñā é naxnteē ñá ña ntiká krusi kan.

Dā náxnteē ñá Jesuu ntíkā krusi

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Dá kuē'en ña ítsi kān né, tā'án ña uun ñatīi, ña vé'xi ñuú Cirene, ñá nani Sīmuun. Ēde ña ña kuétsi é kuído ña krusi Jésuu.

³³ Dā xee ña mí nani Gōlgota, é kāni tú'un Xiki Dikí Ntixi ne,

³⁴ xé'e ña ntute tinti'o é kādaká rkave é kō'o ña. Dā íto nteé ña ne, ña ni ntío ña ko'o ña.

³⁵ Dā kúvi naxnteē ñá ña ntiká krusi kán ne, nādikí sntadún san xoo é ní'i i doo Jésuu, é un é un ña. Kuan ō dé ña vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kātsin dava ña doó ko. Nadiki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an.

³⁶ Kidáā ne, íntōo ña é kuēnta víi ña ña ikān.

³⁷ Xnteē ñá uun ta'vi rkunu dīkí krusi kan é kāka'an neé kuetsi é idé ña. Ta'vi rkunū sán ne, kaka'an: “Ña sā'á ne, Jesuu, Rei iña ñá Israee”, ka'an.

³⁸ Xnteē ñá uvi ña'a ña du'ú ntiká krusi kán ni ñā ntuvi tsikán di. Uun ña'a ña ne, diñi kua'a ña ne, uun ña'a ña diñi datsin ña.

³⁹ Da xoó ka ña'a, ña é ita ntí'xin ne, nārkínteē ñá ña, nakuíko ña diki ñá ne,

⁴⁰ ntáka'an ña:

—Ntō'o é kānakatsin nto xúkūn sán ne kanaxntitsi xtúku nto té kuvi ūni ntuvi ne, jnakākú mii nto kúñu nto vē! Te nuu é ntaā i é Ī'xá Xuva nti'xe ko ntō né, jnāntii ntee mii nto kúñu ntō ntiká krusí san! —ka'an ña.

⁴¹ Kuan ō dé tó'ō dutú san, nī mastrú leí san, ni ñatā sán di. Nārkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

42 —Ñã sã'á ne, nakakū ñá tuku ña'a, ntá tsi ña kuvi nakakú mii ñã kúñu ñã. Kaka'an ña tsí Rei iña ñá Israeé san ña. Te ntii ntee mii ña krusí san ve ne, kuinti'xe ntí ña.

43 Kaka'an ñá tsí kakuinti'xe ña Xuva kō. Na nakakú Xuva ko ña ve, tē ntio nti'xe ña ña. Tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ñã —ka'an ñá'a san.

44 Ñã du'ú san é uve dadii ña ni ñã ntiká krusi kán ne, nārkin̄teē ñá ña di.

Dā xi'i Jéssu

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Kūneé da kani ñũxiví san da ká'ñu ntuvi un tsi da nté kaeku uni kuáa.

46 Ura tsikán ne, dōó ntii ka'an Jéssu, kaka'an ña: —Elii, Elii, ¿lama sabatani? (é kani tú'un: Xuvā kó, Xuvā kó, ¿nté kuī xtúvī mii ntu ntó ko?) —kuan ō ka'an ña.

47 Tékú ña ntáñi étsin ne, ntáka'an ña:

—Kakana ña ñá ka'án naa Xuva ko kidaā, ñá nani Ēlia —ka'an ña.

48 Ura tsí i kue'en úun ña'a ne, koó da kaīnu ña, kúki'í ña uun doo é xnuu nto'o ña ntidi íá né, xntekū ñá dikí chíñ sán ne, xé'e ñã é kō'o Jesuu.

49 Ntá tsi ña nguii sán ne, ntáka'an ña:

—Nakoo mii nto ñã. Koto o tē ki'xi Eliá san é nakakū ñá ña —ka'an ña.

50 Kidáa ne, kachu'u ntáa Jesuú ne, xí'i ñã.

51 Ura dú'va tsi í ne, ntáta ntáa dôxi é rkaa iko Īni ukun kan, nte dikí í un tsi nte xé'e i kán. Táan ne, ntíka xūú san.

52 Nakaan ñáña ñá'a sán ne, titín ña kuinti'xe i, ña é xi'i sán ne, ntóto ña.

53 Ntii ña nú ñáña ñã da ntóto Jesuú ne, kué'en ñã'a san ñuú Jerusaleen. Titín ña'a íni ña ña.

54 Dā ini tó'ō sntadún san ni ña ntoo ni'i ñā, ña ntáde Kuenta Jéssuu, tsí taán ne, dā ini ña kuán ō kúvi ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—I'xá Xuva nti'xe ko ña sã'a —ka'an ña.

55 Titín ñadĩí, ña vé'xī nté ñūú Galilea, ñá ntántikin Jéssuu é xntii ña ñā ne, ntáñi ika ñā, ntaíto dítō ña.

56 Maria Madálena ni María, di'i Sántiau ni Jóseé san, ni di'i I'xá Zebedeú san ne, ntáñi dadii ña ni ñadĩ'i, ñá nguí san.

Dā intú'xi Jesuu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Dā kuáa ne, xée ūun ña kuika, ña ñuú Arimatea, ñá nani Jósee, ñá kantikin Jéssuu.

58 Kué'en ñā mí tuví Pilatú ne, ntákan ñā kúñu Jéssuu. Kidáa ne, kaka'an Pilatú san é nākué'e ña ña.

59 Nāki'i Joséé san kúñu ñā ne, dá xnuu ta'án ña ña doo xee e dóo va'á ne,

60 xnuu ñá ña ini ñaña mii ñā é dā ve éte nuu ña ini xuú san. Édí nuu ñá uun xuú ka'nu xi'i ñaña sán ne, dā ntaka ña.

61 Ntá tsi Maria Madálena ni Maria ñá uun sán ne, ñū'u nteé ña nú ñaña san.

Dā idé sntadún san kuenta nú ñaña Jéssuu

62 Tévaá du'va tsi ntuvi dá iō dá'na ne, nataká nuu tó'ō dutú san nī ña fariseú san mí tuví Pilatú ne,

63 ntáka'an ña:

—Ntánaka'án nti tsí ka'an ñá veté san dá kántíto dukuan ñā tsí te kuvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

64 Dukuán ne, ká'an nto na nākadí va'a ñá ñaña san da nté tē kúvi uni ntúvi, vata koo é ña kí'ín ña ntántikin ñá ne, natava ña kúñu ñā. Kidáa ne, kuvi ka'an ñá ni ñā'a san tsí e ntóto tó'o ñā é xi'i ña.

Dií dií ka kini kaa dovete sá'a é vata kaa dovete é ká'an di'na ña é ntóto ña —ka'an ña.

⁶⁵ Kaka'an Pílatu ni ña:

—Dikan ntâñí sntadun é kuēnta víi ña. Kue'en ntó ni ña, nakadī kutu ntó te kūvi víi nto —ka'an ña.

⁶⁶ Kué'en ñā né, nakadī kutu ñá ñañā san. Ēdí nuu ña xume ntíkō diñi i mí ntee tá'an xuú san ni ñañā san. Ñū'u ntee sntadún san é kuēnta víi ña.

28

Dā ntóto Jesuu

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ita ntí'xin ntuvi dá iō dá'na, dá tuvi é kuvi ūun ntuvi vité san ne, kué'en María Madālena ni María ñā uun san é kūkoto ntodo ñā ñañā san.

² Kidāā ne, un vá'a tsi taan. Tsi ntíi uun ánje Xuva kō nte e dukún kán. Kí'xi ña, náxtixio ña xuú san ne, dā itúvi ntí'i ña.

³ Núu ñā ne, vata kaa dá kāxi'i núu kaa ne, kui'xīn kue'en dóo ña vata katsi.

⁴ Ñá tē nté kaa u'ví sntadún san dá ini ña ña. Koó dā ntan'í'i ña ne, vata dí tē xi'i ña.

⁵ Ntá tsi kaka'an ánje Xuva ko ni ñadī'í san:

—Ñá ku u'vī nto, tsí iní u e ntánantuku nto Jēsuu, ña intée ntiká krusí san.

⁶ Xóxō ña, tsí e ntóto ña vata ō ka'an ña. Kí'xi nto, koto nto mí'i Inúu ña ne,

⁷ Kué'en náne'e nto, kūkoto ntó ña ntántikin ñá tsi e ntóto ña é xi'i ña. Dī'na ña kí'in ña é ntō'ó ñuú Galilea. Ikan nāni'i ta'an nto ña. Sá'a tsí é ká'án u ni ntō —ka'an ánjē san.

⁸ Ura tsí i ntáka ñadī'í san nú ñañā kán. Ú'vī ña, ntá tsi dóo diní ña di. Koó dā ntánu ña kue'en ña é ká'an ñá nī ña ntántikin Jēsuu.

⁹ Da née ini tsí ña náni'li ta'an ña Jesuú ne, kaka'an ñá ntiusi ni ña. Kué'en etsin ñadĩ'í san mí ntitsí Jesuú ne, ínchiti ña nūu ñá ne, tiin nta'a ña dī'in ña, da ntáka'an ña e dóo ka'nu ña'a ña.

¹⁰ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Kue'ēn ntó, kukoto ntó ta'an ko, na kī'in ñá ñuú Galilea ne, ikan kinī ñá ko —ka'an Jéssuu.

Dovéte e ntáa sntadún san

¹¹ Da ñi kué'en ñadĩ'í san itsi kán né, ió sntadún san é kué'en ña ñuú Jerusaleen, kúnakoto ñá tó'ō dutú san un ntĩ'í é kúvi.

¹² Dā xee un ntĩ'í ñatā san e kána ña ne, natín ña ni ñā. Dōo kue'e diu'un xe'é ña sntadún san ne,

¹³ ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san: “Xéē ña ntántikin ña niñú ne, kī'i dú'u ñā kúñu ña da ñi ntákidí ntĩ’”, koo ka'an ntó.

¹⁴ Te tēkú tó'o ntō e ntáka'an ntó ne, ká'ān ntí ni ñā vata koo é ña kué'e ña é ntō'o nto —ka'an ñá nī sntadún san.

¹⁵ Kī'i sntadún san diu'ún san ne, ide ña vata ō ka'an tó'ō dutú san. Kuan tsī ó ntáka'an ñá Israeé san un tsí nté vevii.

Dā teé tsiñu Jesuu ñá ntántikin ña

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Kidáā ne, kué'en ū'xi ĩn pustrú san ñuú Galilea. Kué'en ña xūku mí taxnūu Jéssuu ña.

¹⁷ Dā íni ña ña ne, ínūu iní ña ña. Ntá tsi iō ñá e ña ni kuintí'xe ña te ñi'vi ntĩ'xe ña é Jéssuu ña.

¹⁸ Xéé Jéssuu mí ntoo ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—É ta'xi Xuva kō é kadā kú've u un ntĩ'í é tuví ñuxiví a nī e dukún kán dī.

¹⁹ Dukuān é kāká'án u ni ntō é kue'ēn ntó kanii ñūxiví sa ne, ká'an nto vata koo é kuīnti'xe ña'a san un ntíí ntíí ñuú san tú'ūn kó ne, nakūtsi ntute nto ña kuenta iña Xuva ko, kuenta iñá ko, xu'u é I'xā ñá, ni kuēnta iña Espíritū Sántū san.

²⁰ Nakuā'a nto ñá na kāda ntaa ña é un ntíí ntíí vatā ó kaka'án u ni ntō. Kunūu me'ñu ú nto ntii dañu ntūví un tsi da nté ntí'i ñuxiví sa. Kuan tsi koo na kōo —ka'an Jesús.

**Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú
Coatzospan
New Testament in Mixtec, Coatzospan
(MX:miz:Mixtec, Coatzospan)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275